

# TUPANA'GA REMBIEPIUKARA JOÃOVA'EA PE

## Apocalipse ou A Revelação de Deus a João

---

Joãova'ea okwatija ġwembiepiapava

**1** <sup>1</sup>Kiro ji ikwatijari Jesus Cristo'ga rembiepiukara ji ve. A'ea Tupana'ga gwepiuka Jesus Cristo'ga pe javo ga pe:  
—Aere'ĩ ti nahanahã nehẽ. A'ea ti ehapiuka jireheve'ġa pe nahã ti nehẽ aere'ĩva'ea javo. Ojiko ġa ji rehe okovo nhinhi'ĩġa rupi, ei Tupana'ga Jesus Cristo'ga pe. Tokwaha ti ġa aere'ĩva'ea, ei ga ga pe.

—Kwa, ei Jesus Cristo'ga Tupana'ga pe.

A'ero Jesus Cristo'ga ei ojipyrive'ga pe yvagipeve'ga pe:

—Eho ti hepiuka aere'ĩva'ea jireheve'ga pe João'ga pe ikwahavuka ga pe nahã ti nehẽ javo, ei ga.

—Kwa, ei gapyrive'ga ua yvya koty ji pyri.

Ovahema ji pyri gapyrive'ga ei:

—Aere'ĩ ti nahanahã nehẽ, ei ga ji ve hepiuka aere'ĩva'ea ji ve.

A'ero ji hepiepiapavi ikwahava.

<sup>2</sup>Kiro ji ikwatijari ikwahavuka nhirembiepiapava Tupana'gareheve'ġa pe. Akwatija ji Tupana'ga remimombe'uukara. Akwatija ji a'itituhẽva'ea Jesus'ga rembiepiukara.

<sup>3</sup>Pyry hete ġa pe – kiroki ġa omonhi'ĩ a'ea nhirembikwatijara herovia okovo nhirembikwatijara rupi nahã tuhẽ ti javo. Nahãva'ea imbegwee'yma ġwaramo po pyry hete ġa pe – kiroki ġa ġwendu nhirembikwatijara herovia okovo nhirembikwatijara rupi nahã tuhẽ ti javo.



ojikoty'a nhande pavêi. Penhimomirana pe. Jihi anhimomirana no. A'ereki nhandejikogypygwera jate Jesus Cristo'ga ojikoty'a nhande pavêi nhande pokoga.

Ji Tupana'ga nhi'igã mombe'uro ġwaramo ġa ji mondouka ypa'ouhũ me Patmos pe tomombe'ua'javyme ti ga Tupana'ga nhi'igã javo. Ji Jesus Cristo'ga mombe'uro ġwaramo ġa ji mondouka pevo.

<sup>10</sup>Pevo Tupana'ga ra'uva ji pojykatatui domingo rupi. Jirakykwera koty ji henduvi ganhi'igãhyahiva. Trombeta ja ga nhi'igãhyahivi javo:

<sup>11</sup>—Kiha ti nde erehepia nehẽ – a'ea ti ekwatija livro pype imondovo ojatykave'ġa pe Ásiapeve'ġa gwyri pe. Sete ko ġacidades. Pero koi tuvi ġajatykahava. Kiro ji imombe'ui nde ve cidades rera: Éfeso, Esmirna, Pérgamo, Tiatira, Sardes, Filadélfia, Laodicéia, ei ga jirakykwera koty.

<sup>12</sup>Ma'ġa onhi'ĩ ra'e? a'e ji jjirovaga ga koty. Jjirovagame ji hepiagi hyapehava. Sete ko hyapehava ouro apopyra.

<sup>13</sup>Hyapehava pyteri pe ji ga repiagi. Ga rekoï ga ja – kiroki vyvakotyve'ga yvagipeve'ga no. Ipukuha gapira okwava gapya pyvõ. Oku'ayvira ga omongi imondovo opoti'a rupi. Ouro apopyra ko gaku'ayvira. <sup>14</sup>Ga atimbavamo.

Ovelha rava itiġahivuhu. A'ea ja hete ga atimbavamo. Amana'java'ea neve itiġahivuhu. A'ea ja ga atimbavamo. Hendy'jandy'ja gareakwara tata ja.

<sup>15</sup>Gapya rendy'jahetero metal ja bronze ja ġa metal mbukumbukuheterame fornalha pype tata pype toroapo ti metalkatuva'ea javo. Na jitehe gapya rendy'jahetero. Onhi'igãhyahivuhu ga typojuhetea pyambua ja hete.

<sup>16</sup>Opo pe ojohukoty rüi ga herekoï jaytata'ia. Sete ko jaytata'ia. Gajurua rupi ihemi haimbejovaiva'ea itakyhea'javuhuva'ea. Garova hendy'jahetero kwara ja. Kwara hendy'ja hete ahaji katu. Na jitehe garova hendy'jahetero.

<sup>17</sup>Ga repiagame ji ari gapya pyri omanove'ga ja jikyhyjiavo ġwaramo ga hugwi. A'ero ga pokogi ji rehe opoa pyvõ ojohukoty rüi. Kiro ga ei ji ve:

—Terekyhyji ti ji hugwi. Jihi ako jipe jypyva'ero. Jihi ako mbapavava'ero. <sup>18</sup>Avuirama ji rekoï. Amano hete ji. Ji repia kiro. A'ereki ji akoji. Nane'yimi ti ji rekoï nehẽ. Duas chaves ji areko. Nurã huvihavamo ji ei okote'varuhuve'ġa pe: Pemanu ti. Huvihavamo ji ei ġa pe no: Peho ti omanove'ġa gwyri pe okote'varuhuva'ea gwyri pe, a'e ji ġa pe, ei ga. Pevo rüi ji amondo okokatuva'ea, ei ga.

<sup>19</sup>—Nurã, João, ekwatija ti enhimbiepiaga mombe'gwovo, ei ga ji ve. Ekwatija ti aġwamova'ea mombe'gwovo nahanahã kiro javo. Ekwatija ti aere'iva'ea mombe'gwovo no nahanahã ti nehẽ javo, ei ga.

<sup>20</sup>—Kiro ji imombe'ui onhimiva'ea ikwahavuka nde ve, ei ga ji ve. Nde erehepia jaytata'ia jipo pe jijohukoty rüi. Sete ko jaytata'ia. Seteve'ġa pe Tupana'gapyrive'ġa pe ji ei jaytata'ia. Ġahã yvagipeve'ero omombe'u Tupana'ga nhi'igã gareheve'ġa pe. Kiroki gareheve'ġa ojatyka henduva ganhi'igã cidades pe yvya koty – ġa pe ġa omombe'u. Sete ko ġacidades. Sete ko hyapehava no nerembiepiaga ouro apopyra. Tupana'gareheve'ġa

pe cidadespeve'ġa pe ji ei hyapehava. Ġahā okwahavuka Tupana'ga pyryva ojipe'ġa pe.

A'ea ga ei ikwahavuka onhimiva'ea ji ve.

**Tupana'ga omondouka onhi'iġa ojiheva'ea pe Éfesopeva'ea pe**

**2** <sup>1</sup>—João, ei Jesus'ga ji ve, kiro ti ji imombe'ui ikwatijaruka nde ve Tupana'ga rembiepiukara ji ve, ei Jesus'ga ji ve. A'ea ti ekwatija Tupana'gapyrive'ga pe yvagipeve'ga pe – kiroki ga omombe'ui Tupana'ga nhi'iġa Tupana'gareheve'ġa pe cidade de Éfeso pe, ei Jesus'ga ji ve. Ekwatija ti ga pe tomombe'ui ti ga ġa pe Jesus'ga rembikwatijarukara javo, ei Jesus'ga ji ve.

A'ero Jesus'ga imombe'ui ji ve. Nurā kiro ji ikwatijari Jesus'ga remimombe'ua nhitena imondovouka Tupana'gapyrive'ga pe cidade de Éfeso pe.

Nde ve Tupana'gapyriva'ea pe ji ei a'ero: Kiro koi Jesus'ga nhi'iġa nde ve: —Jihi reki apyhy jaytata'ia jipo pe jijohukoty rūi jigwojigwovo hyapehava pyteri pe. Sete ko jaytata'ia. Sete ko hyapehava no ouro apopyra.

A'ea Jesus'ga ei. Nde ve ga ei tomombe'ui ti ga nhinhi'iġa Tupana'gareheve'ġa pe cidade de Éfeso pe javo. Kiro koi ganhi'iġa ġa pe:

<sup>2</sup>—Opokwaha hete ji, ei Jesus'ga. Peaporavyky hete pe pejikovo nhinhi'iġa rupi penhimomiranama. A'ereki pe ndapepotari okote'varuhuve'ġa pepyteri pe. Ojipe'ġa uhu pe pyri pe mbo'epota ore ko Cristo'ga moirūharamo javo. A'ero pe ei: “Mara'ngu po ġa gamoirūhara'ġa? Mara'ngu po Tupana'ga ġa mbuhuruka nhande pyri tombo'e ti ġa onhi'iġa rehe? Tihepia ti,” pe'e pe. Gandeaporoġita mombaragwahavame pe ikwahavi ġa'mbea. Nhimoirūhara'ġa rūi ko ġa, a'e ji, ei Jesus'ga.

<sup>3</sup>—Penhimomirana pe pejikovo nhinhi'iġa rupi. Pejikoga ġwaramo ji rehe pe peaporavyky pene'ōe'yma. <sup>4</sup>Jypya pe ji arōhetei. Aġwamo pe ji aro'ī reki. A'ea ji ndapotari, ei Jesus'ga. <sup>5</sup>Pekwahava'ja ti a'ero. Tapekwahava'japigi ti no. Nahanahā pe peko katu jypya. A'ea rupi pe pyryvamo. A'ea ti pekwahava'ja pepohia pejikote'varuhua hugwi pejeaporoġita rerōjijyita ji arōhetea'java. A'ero ti pe ndekoi pejikoypyagwera rehe nehē. A'ero ti pe nhoarōhetea'javi pejikoheteavo nhinhi'iġa rupi pejogwerekokatuavo nehē, ei Jesus'ga. Po pe ndaperōjijyi pejeaporoġita, a'ero ti kotihī ji ruri javo pe me nehē. Ako ti ji ga ja nehē – kiroki ga gwekyi hyapehava tokoa'javyme ti pyte'mbia rehe javo. Ga ja ti ji rekoji pe me nehē tapekoa'javi ti Tupana'gareheve'ero javo, ei Jesus'ga.

<sup>6</sup>—Ojipe'ġa oko te'varuhu Nicolau'ga ja gareheve'ero. Pe ndapepotahetei ġandekote'varuhua. Pe ipotare'ymame pyry ji ve. A'ereki jihi ji ndapotahetei ġandekote'varuhua no, ei Jesus'ga.

—A'ea nhaporemo ti ere Tupana'gareheve'ġa pe cidade de Éfeso pe, ei Jesus'ga nde ve ikwatijaruka ji ve.

7—Peapyakwa pe. Pehendu katu Tupana'ga ra'uva ea  
Tupana'gareheve'ğa pe a'ero, ei Jesus'ga.

Kiroki ga ġwendu katu Tupana'ga nhi'iğa onhimomiranama jipi  
– gaha ti oho Tupana'ga pyri opytavo pevo avuirama nehë. Pevo ti  
ji jukari ga pe yva hugwi ahemongohava hugwi – kiroki yva o'ã  
Tupana'ga remityma pyteri pe ahererekokatuhava pyteri pe. I'urame  
ti ga nomanoa'javi nehë, ei Jesus'ga ikwatijaruka ji ve.

**Tupana'ga omondouka onhi'iğa ojiheva'ea pe Esmirnapeva'ea pe**

8—João, ei Jesus'ga ji ve, kiro ti ji imombe'ui ikwatijaruka nde ve Tupana'ga  
rembiepiukara ji ve, ei Jesus'ga ji ve. A'ea ti ekwatija Tupana'gapyrive'ga pe  
yvagipeve'ga pe – kiroki ga omombe'u Tupana'ga nhi'iğa Tupana'gareheve'ğa  
pe cidade de Esmirna pe, ei Jesus'ga ji ve. Ekwatija ti ga pe tomombe'u ti ga ġa  
pe Jesus'ga rembikwatijarukara javo, ei Jesus'ga ji ve.

A'ero Jesus'ga imombe'ui ji ve. Nurã kiro ji ikwatijari Jesus'ga  
remimombe'ua nhitena imondovouka Tupana'gapyrive'ga pe cidade de  
Esmirna pe.

Nde ve Tupana'gapyriva'ea pe ji ei a'ero: Kiro koi Jesus'ga nhi'iğa nde ve:  
—Jypyva'ero ji ako jipe. Mbapavava'ero ji ako. Amano hete ji. Aerë ji  
kwerava'javi.

A'ea Jesus'ga ei. Nde ve ga ei tomombe'u ti ga nhinhi'iğa  
Tupana'gareheve'ğa pe cidade de Esmirna pe javo. Kiro koi ganhi'iğa ġa pe:

9—Opokwaha hete ji, ei Jesus'ga. Hahy hete pe me. Napembateri  
pe avo. Yvagi pe ki a'e te pe pereko pa.

—Akwaha ji ġa pe mbotegweterame. “Ore ko Tupana'gareheva'ero.  
A'reki ore ko judeusramo,” ei ġa novã. Tupana'gareheve'ğa rui ko ġa reki,  
a'e ji, ei Jesus'ga. A'reki ġa nohendukatui Tupana'ga nhi'iğa. Ombopogwe  
ġa Satanás'ga reki onhimono'ono'oğa ganhi'iğa renduva, ei Jesus'ga.

10—Tapekyhyji ti hahya hugwi, ei Jesus'ga. Pehendu! Aerë ti  
jararamo pe hoi cadeia pype nehë, ei Jesus'ga. Diabo'ga ti pe  
mondoukari ipype nehë okote'varuhuavo nehë. “Tahepia ti,” e'i ti  
Diabo'ga nehë. “Tahepia ti Esmirnapeve'ğa jikohetepiga Tupana'ga  
rehe nehë ji rekote'varuhurame ġa pe hahya mondovo ġa pe.” A'ea ti  
Diabo'ga ei pe ndepiaga ve nehë, ei Jesus'ga.

—Dez ti pe kiri hahyheterame pe me nehë. Tapejikopigi ti  
Tupana'ga rehe. Po pe manoi pejikopige'yma ġwaramo Tupana'ga  
rehe, a'ero ti ji pe mongoi avuirama Tupana'ga pyri nehë, ei Jesus'ga.  
—A'ea nhaporemo ti ere Tupana'gareheve'ğa pe cidade de Esmirna pe,  
ei Jesus'ga nde ve ikwatijaruka ji ve.

11—Peapyakwa pe. Pehendu katu Tupana'ga ra'uva ea  
Tupana'gareheve'ğa pe a'ero, ei Jesus'ga.

Kiroki ga ġwendu katu Tupana'ga nhi'iġa onhimomiranama jipi – gaha ti nomanoa'javi nehē. Ndohei tuhē ti ga tata pype hahyva'ea ruvihava pype nehē. A'ea ti ndahahyi ga pe a'ero nehē, ei Jesus'ga ikwatijaruka ji ve.

**Tupana'ga omondouka onhi'iġa ojiheva'ea pe Pérgamopeva'ea pe**

12—João, ei Jesus'ga ji ve, kiro ti ji imombe'ui ikwatijaruka nde ve Tupana'ga rembiepiukara ji ve, ei Jesus'ga ji ve. A'ea ti ekwatija Tupana'gapyrive'ga pe yvagipeve'ga pe – kiroki ga omombe'u Tupana'ga nhi'iġa Tupana'gareheve'ġa pe cidade de Pérgamo pe, ei Jesus'ga ji ve. Ekwatija ti ga pe tomombe'u ti ga ġa pe Jesus'ga rembikwatijarukara javo, ei Jesus'ga ji ve.

A'ero Jesus'ga imombe'ui ji ve. Nurā kiro ji ikwatijari Jesus'ga remimombe'ua nhitena imondovouka Tupana'gapyrive'ga pe cidade de Pérgamo pe.

Nde ve Tupana'gapyriva'ea pe ji ei a'ero: Kiro koi Jesus'ga nhi'iġa nde ve: —Jihi reki areko haimbejovaiva'ea.

A'ea Jesus'ga ei. Nde ve ga ei tomombe'u ti ga nhinhi'iġa Tupana'gareheve'ġa pe cidade de Pérgamo pe javo. Kiro koi ganhi'iġa ġa pe:

13—Opokwaha hete ji, ei Jesus'ga. Akwaha ji pegwyrā – perope Satanás'ga oko ġanduvihavuhuro. Pe ndapekote'varuhui reki pejikoe'yma ganhi'iġa rupi. Peko tuhē pe jireheva'ero pejikoheteavo ji rehe. Nurā ji ei: Napemoka'nhymi tuhē pe jirera. Ndape'ei: “Orojiko pi ore Jesus'ga rehe orerekote'varuhua mombohara'ga rehe.” A'ea rūi pe ei, ei Jesus'ga.

—Antipas'ga ji mombe'ui ġa pe jipi no. Ga jikohetepige'yma ġwaramo ji rehe ġa ga jukai pepyteri pe – perope Satanás'ga oko ġanduvihavuhuro. A'ea rupi vehevi pe ndapekote'varuhui pejikoe'yma Satanás'ga nhi'iġa rupi reki. Pe ndapejikopigi ji rehe, ei Jesus'ga.

14—Pepyteripeve'ġa pe mbo'e reki ite'varuhua rehe Balaãova'ea remimbo'ete'varuhua rehe. A'ea ji ndapotahetei, ei Jesus'ga. Jararamo pe ġa nderoviari pejikovo ġanhi'iġa rupi.

—Ymyahū Balaãova'ea ei Balaqueva'ea pe hako: “Embo'e ti Israelva'ea rakykwepohara'ġa ite'varuhuva'ea rehe. Ere ti ġa pe a'ero to'u ti ġa mbiara – kiroki a'ea ġa omondo ha'angava rovai pyteri pe ġanemimbohete'hara pyteri pe. Togwereco ti ġa ġwembireko'ġarūive'ġa no. Nahā ti ere Israelva'ea rakykwepohara'ġa pe. A'ero ti ġa ndekote'varuhui okorame nenhi'iġa rupi. A'ero ti Tupana'ga pohiri ġa hugwi nehē,” ei Balaãova'ea Balaqueva'ea pe ymyahū hako, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

15—Jararamo pe perovia Nicolau'gareheve'ġa nemimbo'ete'varuhua pejikovo hupi. A'ea ji ndapotahetei no, ei Jesus'ga.

16—Perojijyi ti pejeaporoġita pejipohia ġanemimbo'ete'varuhua hugwi ġa mondovo pejihugwi. Po pe ndaperojijyi pejeaporoġita, a'ero ti kotihī ji ruri pe pyri jitavuka pe me nehē. Ereki pe Balaãova'ea remimbo'ea rerovia Nicolau'gareheve'ġa nemimbo'ea

rerovia no. Pe me nhaporemō ti ji tavukari haimbejovaiva'ea pyvõ nehẽ – kiroki haimbejovaiva'ea ohẽ jijurua rupi, ei Jesus'ga.

—A'ea nhaporemō ti ere Tupana'gareheve'ġa pe cidade de Pérgamo pe, ei Jesus'ga nde ve ikwatijaruka ji ve.

17—Peapyakwa pe. Pehendu katu Tupana'ga ra'uva ea Tupana'gareheve'ġa pe a'ero, ei Jesus'ga.

Kiroki ga ġwendu katu Tupana'ga nhi'iġa onhimomiranama jipi – ga pe ti ji jukari mbeju'ia'javuhuva'ea maná nhirembiepiukaripyre'yma nehẽ. Itatiġuhüva'ea po ti ji imondoi ga pe nehẽ. Itatiġuhüva'ea rehe ti ji ikwatijari garerapyahua. Gaha jate ti okwaha ojerapyahua nehẽ, ei Jesus'ga ikwatijaruka ji ve.

### **Tupana'ga omondouka onhi'iġa ojiheva'ea pe Tiatirapeva'ea pe**

18—João, ei Jesus'ga ji ve, kiro ti ji imombe'ui ikwatijaruka nde ve Tupana'ga rembiepiukara ji ve, ei Jesus'ga ji ve. A'ea ti ekwatija Tupana'gapyrive'ga pe yvagipeve'ga pe – kiroki ga omombe'u Tupana'ga nhi'iġa Tupana'gareheve'ġa pe cidade de Tiatira pe, ei Jesus'ga ji ve. Ekwatija ti ga pe tomombe'u ti ga ġa pe Jesus'ga rembikwatijarukara javo, ei Jesus'ga ji ve.

A'ero Jesus'ga imombe'ui ji ve. Nurã kiro ji ikwatijari Jesus'ga remimombe'ua nhitena imondovouka Tupana'gapyrive'ga pe cidade de Tiatira pe.

Nde ve Tupana'gapyriva'ea pe ji ei a'ero: Kiro koi Jesus'ga nhi'iġa nde ve:

—Jihi reki ako Tupana'ga ra'yra. Hendy'jandy'ja jireakwara tata ja. Jipyra hendy'jandy'ja metal ja bronze ja tatapypeva'ea ja.

A'ea Jesus'ga ei. Nde ve ga ei tomombe'u ti ga nhinhi'iġa Tupana'gareheve'ġa pe cidade de Tiatira pe javo. Kiro koi ganhi'iġa ġa pe:

19—Opokwaha hete ji, ei Jesus'ga. Penhoarõ hete pe. Pe ji arõhetei no. Peaporavyky pe pejopokoga pejikovo nhinhi'iġa rupi. Ndapejikohetepigi pe ji rehe penhimomiranama. Jypyra pe poravykyi pejikovo nhinhi'iġa rupi. Aġwamo johe pe poravykyhetei, ei Jesus'ga.

20—Penhimbo'euka pe Jezabelhã pe. A'ea ji ndapotahetei. E'i hã: “Ji ko Tupana'ga nhi'iġa mombe'uharamo,” e'i hã o'mbero. A'ero hã jireheve'ġa mbo'ei ite'varuhuva'ea rehe pepyteri pe. Hã e'i: “Pyry pe penhimbireko'ġarüive'ġa nderekorame. Pyry pe i'urame mbiara ha'angava mbohetea rupiara,” ei hã o'mbero, ei Jesus'ga.

21—A'ero ji ei hã pe ikwehe'i: Erojjiyi ti ejeaporoġita epohia ejekote'varuhua hugwi. Terekoal'javi ti enhimbireko'ġarüive'ġa no. Terembo'ea'javi ti ojipe'ġa hehe. Terembopohirukara'javi ġa ji hugwi, a'e ji hã pe novã ikwehe'i, ei Jesus'ga.

—Hã nohendukatui nhinhi'iġa. Ndogwerojjiyi hã ojeaporoġita opohire'yma okote'varuhua hugwi, ei Jesus'ga.

22—Pehendu ti! Aerẽ ti ji hã mombori onhinongava rehe. Kiroki ġa oko hãarekote'varuhua rupi – ġahã ti ji ġa mombo hã pyri. Hahy hete tuhẽ

ti ġa pe a'ero nehẽ. Po ġa ojeaporoġita rerojijyi opohia hẽarekote'varuhua hugwi, a'ero ti ji namondoaj'javi hahya ġa pe nehẽ, ei Jesus'ga. <sup>23</sup>Ajuka hete ti ji hẽara'yra'ġa nehẽ no. A'ero ti jireheve'ġa nhaporemõ ikwahavi. "Jesus'ga okwaha hete nhandeyvytera nhandepy'a no," e'i ti ġa ji mombe'ġwovo nehẽ, ei Jesus'ga. "Okwaha ga nhandereaporoġita nahanahã ġa oko javo. Po nhande rekote'varuhui, a'ero po ti ga imondoi hahya nhande ve nanani nehẽ. Po nhande rekokatui, a'ero po ti ga imombryyvi nhande ve nanani nehẽ," e'i ti ġa ji mombe'ġwovo nehẽ, ei Jesus'ga.

<sup>24-25</sup>—Jezabelhẽa remimbo'ea pe ojipe'ġa ei: "Onhimiheteve'ea – akoja Satanás'ga okwaha hete." A'ea ġa ei jupe, ei Jesus'ga. Pe ki a'e te pe ndapekoi hẽaremimbo'ea rehe ikwahave'yma Satanás'ga rembikwahava pejjupa Tiatira pe. Pe me ji ei Tupana'gapyrive'ga pe no: Akoa a'e ypy pe me ji ea'javi kiro. Nane'yimi ti peko Tupana'ga nhi'iġa rupi jate penhimomiranama nehẽ. Nahã pe ndekojipei. Na jitehe ti nane'yimi peko jirure'yname pe pyri nehẽ, ei Jesus'ga. Ojipea rehe ti ji nanhi'iġi nehẽ nahanahã ti peko jave'yma, ei Jesus'ga.

<sup>26</sup>—Kiroki ga ġwendu katu Tupana'ga nhi'iġa onhimomiranama okovo nhinhi'iġa rupi jipi onhimarane'yname – gaha ti ji ga mbopopoaka ga mongovouka vvyakotyve'ġa nduvihavamo nehẽ, ei Jesus'ga.

<sup>27</sup> Ġa pe ti ga hendukatuukahetei onhi'iġa nehẽ.

Ahe ja – kiroki ahe onupã ojipe'ġa vvyra pyvõ metalva'ea pyvõ toho ti ga nhinhi'iġa rupi javo

– ahe ja ti ga hendukatuuka ġa pe onhi'iġa nehẽ.

Nhaepepoa ndipopoakari tujuga apopyra ahe ika'mbika'mbiheterame.

Na jitehe ti vvyakotyve'ġa ndipopoakari ga pe ga hendukatuukarame ġa pe onhi'iġa nehẽ.

Nahã ti ji ga mongoukari nehẽ toko ti ga ġanduvihavamo ji ja javo.

A'ereki na jitehe jiruva'ga ji mongo jipe ji mbopopoaka tohendukatuuka ti ga ġa pe onhi'iġa okovo ġanduvihavamo javo, ei Jesus'ga.

<sup>28</sup>—Ga pe ji imondoi jaytata'iuhua nehẽ – kiroki hendy'ja ko'ema koty. Pyry hete ti ga pe a'ero nehẽ, ei Jesus'ga.

A'ea nhaporemõ ti ere Tupana'gareheve'ġa pe cidade de Tiatira pe, ei Jesus'ga nde ve ikwatijaruka ji ve.

<sup>29</sup>—Peapyakwa pe. Pehendu katu Tupana'ga ra'uva ea

Tupana'gareheve'ġa pe a'ero, ei Jesus'ga ikwatijaruka ji ve.

**Tupana'ga omondouka onhi'iġa ojiheva'ea pe Sardespeva'ea pe**

**3** <sup>1</sup>—João, ei Jesus'ga ji ve, kiro ti ji imombe'ui ikwatijaruka nde ve Tupana'ga rembiepiukara ji ve, ei Jesus'ga ji ve. A'ea ti ekwatija Tupana'gapyrive'ga pe yvagipeve'ga – kiroki ga omombe'u Tupana'ga nhi'iġa Tupana'gareheve'ġa pe cidade de Sardes pe, ei Jesus'ga ji ve. Ekwatija ti ga pe tomombe'u ti ga ġa pe Jesus'ga rembikwatijarukara javo, ei Jesus'ga ji ve.



A'ero Jesus'ga imombe'ui ji ve. Nurã kiro ji ikwatijari Jesus'ga remimombe'ua nhitena imondovouka Tupana'gapyrive'ga pe cidade de Sardes pe.

Nde ve Tupana'gapyrive'ea pe ji ei a'ero: Kiro koi Jesus'ga nhi'i'ğa nde ve: —Jihi reki areko Tupana'ga ra'uva. A'ea ko seteva'ea ja. Jihi reki apyhy jaytata'ia no seteva'ea.

A'ea Jesus'ga ei. Nde ve ga ei tomombe'u ti ga nhinhi'i'ğa Tupana'gareheve'ğa pe cidade de Sardes pe javo. Kiro koi ganhi'i'ğa ģa pe:

—Opokwaha hete ji, ei Jesus'ga. Ikwahave'yma ojipe'ğa ei pe me: “Peko pyry pe. A'reki pe peko Tupana'ga nhi'i'ğa rupi.” Jihi reki a'e pe me: Ndapekopyryvi pe. A'reki pe ndapejirokwari pejikovo Tupana'ga nhi'i'ğa rupi.

2—Pejirokwa ti pejeaporoğita kwahava. Peko gwere pe Tupana'ga nhi'i'ğa rupi. Pejirokwa ti xakopigyme ti ganhi'i'ğa rupi javo. Penhimbopopoaka ti xako ti koji'i hete ganhi'i'ğa rupi javo. A'ea ji ei pe me. A'reki Tupana'ga e'i pe me: “Ğa ndokoi nhinhi'i'ğa rupi nhaporemo,” ei ga.

3—Tapemoka'nhymi ti. Pe'ji ti pejive: “Nahanahã nhande jikogi Tupana'ga rehe ģa imombe'urame ganhi'i'ğa nhande ve. Aerẽ nahanahã jitehe nhande jikogi ga rehe ganhi'i'ğa reroviaheteavo.”

—Nahã ti pe'ji pejive pejikopige'yma Tupana'ga rehe penhimomiranama. Peko hete ti ganhi'i'ğa rupi. Pepohi ti pejikote'varuhua hugwi pejeaporoğita rerojijyita, ei Jesus'ga.

—Po pe ndapejirokwari pejeaporoğita kwahava rehe pejeaporoğita rerojijya rehe nehẽ, a'ero ti ji ruri pe pyri pe ji mboha'uve'yname. Ahe nombaha'uvi ipromive'ğa ndurame. Ahe ja ti napemboha'uvi ji rurame nehẽ. Aerẽ ti ji ruri imondovo ite'varuhua pe me pendekote'varuhuro ģwaramo nehẽ, ei Jesus'ga.

4—Jararamo pe ndapekote'varuhui cidade de Sardes pe. Ģwihã ji apota hete. A'ero ti pe ndekoi ji pyri imongiavo pepitiğahivuhuva'ea. A'reki pe pepyry, ei Jesus'ga.

5—Kiroki ga ģwendu katu Tupana'ga nhi'i'ğa onhimomiranama jipi – ga pe jitehe ti ji imondoi tapy'ynhapitiğahivuhuva'ea nehẽ emongi ti javo. Tupana'ga okwatija garera livro pype yvagi pe tuhu ti ga ji pyri upa avuirama javo. Ndahyvi ti ji garera jugwi nehẽ. Ga pe ti ji ei nehẽ: Ndehe ko jireheva'ea. A'ea ti ji ei ga pe jiruva'ga nhinhi'i'ğa renduvame nehẽ Tupana'gapyrive'ğa henduvame no, ei Jesus'ga. —A'ea nhaporemo ti ere Tupana'gareheve'ğa pe cidade de Sardes pe, ei Jesus'ga nde ve ikwatijaruka ji ve.

6—Peapyakwa pe. Pehendu katu Tupana'ga ra'uva ea Tupana'gareheve'ğa pe a'ero, ei Jesus'ga ikwatijaruka ji ve.

**Tupana'ga omondouka onhi'i'ğa ojiheva'ea pe Filadélfiapeva'ea pe**

7—João, ei Jesus'ga ji ve, kiro ti ji imombe'ui ikwatijaruka nde ve Tupana'ga rembiepiukara ji ve, ei Jesus'ga ji ve. A'ea ti ekwatija Tupana'gapyrive'ga pe

yvagipeve'ga pe – kiroki ga omombe'u Tupana'ga nhi'i'ga Tupana'gareheve'ga pe cidade de Filadélfia pe, ei Jesus'ga ji ve. Ekwatija ti ga pe tomombe'u ti ga ga pe Jesus'ga rembikwatijarukara javo, ei Jesus'ga ji ve.

A'ero Jesus'ga imombe'ui ji ve. Nurā kiro ji ikwatijari Jesus'ga remimombe'ua nhitena imondovouka Tupana'gapyrive'ga pe cidade de Filadélfia pe.

Nde ve Tupana'gapyriva'ea pe ji ei a'ero: Kiro koi Jesus'ga nhi'i'ga nde ve: —Jihi reki jipyry hete, ei Jesus'ga. Jihi reki ji ako a'itituhēva'ea mombe'uharamo. Jihi reki ji areko chave Daviva'ea apoa israelitasva'ea ruvihavuhuva'ea apoa, ei Jesus'ga. Ji hovapytymba'vogame ojipe'ga nohovapytymi a'ero, ei Jesus'ga. Ji hovapytymame ojipe'ga nohovapytymba'vogi a'ero, ei Jesus'ga.

A'ea Jesus'ga ei. Nde ve ga ei tomombe'u ti ga nhinhi'i'ga Tupana'gareheve'ga pe cidade de Filadélfia pe javo. Kiro koi ganhi'i'ga ga pe:

8—Opokwaha hete ji, ei Jesus'ga. Pepopoaka'ri pe. Emo nhinhi'i'ga rupi pe ndekoi. Ndape'ei ojipe'ga pe: “Ore ko Jesus'gareheva'ea rūi.” A'ea rūi pe ei, ei Jesus'ga. Nurā ji pe mondoukari tomombe'u ti ga Tupana'ga nhi'i'ga javo. A'ero ti pe hopehoi Tupana'ga nhi'i'ga mombe'gwombe'gwovo ojipe'ga pe nehē. Tegwete pemombihava Tupana'ga mombe'ua hugwi.

9—Pehendu ti! Kiroki ga e'i o'mbero: “Ore ko Tupana'gareheva'ero.

A'ereki ore ko judeusramo” – gahā ko Tupana'gareheva'ea rūi reki. A'ereki ga nohendukatui Tupana'ga nhi'i'ga. Onhimbopogwe ga Satanás'ga rehe onhimono'ono'o'ga ganhi'i'ga renduva, ei Jesus'ga. Pe pyri ti ji ga mbuhurukari pe mboheteavouka. Nurā ti ga nenypy'andurugi pepya pyri nehē pepyry hete pe ore hohe javo. Pe me ti ga ei nehē: “Gaha pe arō hete Jesus'ga!” e'i ti ga pe me nehē, ei Jesus'ga.

10—Peko pe nhinhi'i'ga rupi penhimomiranama ji erame pe me: Penhimomirana ti. Nurā ti ji pe nderekokatui pe a'nguavo ite'varuhuva'ea hugwi ite'varuhuva'ea rurame vvyakotyve'ga ndehe nhapremo nehē. Uhu ti ite'varuhuva'ea imboukwahava vvyakotyve'ga ndeaporo'gita nehē, ei Jesus'ga.

11—Nambegwei ti ji rura'javi nehē. Tapejikopigi ti ji rehe a'ero. Po ti pe jikopigi ji rehe nehē, a'ero ti ojipe'ga ndopyhygukari pe me imbuhutehea nehē. Ĝwihā Tupana'ga imbuhupotari pe me, ei Jesus'ga.

12—Kiroki ga gwendu katu Tupana'ga nhi'i'ga onhimomiranama jipi – gaha ti ji ga rerohoi yvagi pe ga mongoheteavo Tupana'ga pyri avuirama Tupana'ga ronga pe gambohetehai pe nehē. Okyta ja ti ga pytakatui pevo okaturo. Ndohoa'javi ti ga nehē, ei Jesus'ga.

Jiruvihavuhete'ga rera Tupana'ga rera ti ji ikwatijari ga rehe nehē. Ga rehe ti ji ikwatijari jiruvihavuhete'ga cidade rera nehē

no – kiroki cidade ti uhu yvaga hugwi Tupana'ga hugwi cidadepyhua Jerusalém nehē. Jirerapyhua ji ikwatijari ga rehe nehē no, ei Jesus'ga.

—A'ea nhapremo ti ere Tupana'gareheve'ga pe cidade de Filadélfia pe, ei Jesus'ga nde ve ikwatijaruka ji ve.

13—Peapyakwa pe. Pehendu katu Tupana'ga ra'uva ea Tupana'gareheve'ğa pe a'ero, ei Jesus'ga.

**Tupana'ga omondouka onhi'iğa ojiheva'ea pe Laodicéiapeva'ea pe**

14—João, ei Jesus'ga ji ve, kiro ti ji imombe'ui ikwatijaruka nde ve Tupana'ga rembiepiukara ji ve, ei Jesus'ga ji ve. A'ea ti ekwatija Tupana'gapyrive'ga pe yvagipeve'ga pe – kiroki ga omombe'u Tupana'ga nhi'iğa Tupana'gareheve'ğa pe cidade de Laodicéia pe, ei Jesus'ga ji ve. Ekwatija ti ga pe tomombe'u ti ga ğa pe Jesus'ga rembikwatijarukara javo, ei Jesus'ga ji ve.

A'ero Jesus'ga imombe'ui ji ve. Nurã kiro ji ikwatijari Jesus'ga remimombe'ua nhitena imondovouka Tupana'gapyrive'ga pe cidade de Laodicéia pe.

Nde ve Tupana'gapyriva'ea pe ji ei a'ero: Kiro koi Jesus'ga nhi'iğa nde ve: —Jihi ko a'itituhêva'ea mombe'uhara, ei Jesus'ga. Ambojiko ji ğa jijihe, ei Jesus'ga. Ji ve Tupana'ga oapouka yvaga yvya rehe ve mbatera apovouka.

A'ea Jesus'ga ei. Nde ve ga ei tomombe'u ti ga nhinhi'iğa Tupana'gareheve'ğa pe cidade de Laodicéia pe javo. Kiro koi ganhi'iğa ğa pe:

15-16—Opokwaha hete ji, ei Jesus'ga. Pe ndapejirokware reki pejoryvamo ji rehe. Pejoryjory hete ti ji rehe a'ero. Po pe napendoryndoryhetei ji rehe, a'ero po ti peko te'varuhu hete ji ve hamo. Ahe i'upotarama iroyxağahiva'ea, a'ero iroyxağahive'ÿva'ea ahe ndopotari onyvuna ojuruva hugwi. Ahe i'upotarama hakuheteva'ea, a'ero hakuhete'e'ÿva'ea ahe ndopotari onyvuna ojuruva hugwi. Na jitehe ti ji ndapepotari jipohia pe hugwi nehê. A'ereki pe napendoryndoryhetei ji rehe. Emo pe ndapekote'varuhuhetei ji ve no, ei Jesus'ga.

17—Pe'e pe: “Nhanembate nhande. Tireko hete nhande. Ndopavi nhande hugwi. Nurã ti tipyhygyme ojipea nhandejive,” pe'e pe novia, ei Jesus'ga.

—Na rüi pe ndekoi, ei Jesus'ga. Pehe ndapekwahavihu. Ite'varuhu hete pe me reki. Peporia'i reki pe pejikovo imbatere'ÿve'ğa ja reki, heakwageweve'ğa ja reki, ipire'ÿve'ğa ja reki. Pe ndapekwahavi reki nhanembate nhande javo.

18—Nurã kiro ji pe moğitai. Ji pyri ti pejo embuhu ji ve javo, ei Jesus'ga. Ji hugwi ti pepyhy ouro imbokatupyra tatapypeva'ea. A'erame tehe ti pe mbateramo tuhê nehê, a'e ji, ei Jesus'ga. A'ereki ji amondo tehe pota he'yjuhuvava'ea pe me. Ji hugwi ti pepyhy tapy'ynhapitiğahivuhuva'ea. A'erame tehe ti pe ndapekoa'javi ipire'ÿve'ğa ja nehê. A'ero ti ojipe'ğa ndohepiaga'javi pepire'yma nehê. A'ero ti pe napenhinotia'javi nehê, a'e ji, ei Jesus'ga. A'ereki ji amomboruka pota pendekote'varuhua pe hugwi pe mombyrypota toko pyri ti ğa ji ja javo. A'ero jipiryva a'e ji pepitiğahivuhuva'ea pe, ei ga. Ji hugwi ti pepyhy mohağa nhandya imongyavo pejeakwara rehe, ei Jesus'ga. A'erame tehe ti pe hepiakatui nehê, a'e ji, ei Jesus'ga. A'ereki ji akwahavuka pota nhimombe'ukatua pe me.

<sup>19</sup>—Nhiremiarõheteve'ğa pe ji nhi'iğahyi imondovo hahya ğa pe toko katu ti ğa javo, ei Jesus'ga. Nurã ti pejirokwa pejeaporõğita rerõjijyita pepohia pejikote'varuhua hugwi, ei Jesus'ga.

<sup>20</sup>—Pehendu! Kiro ji ami mytu'ẽ me, ei Jesus'ga. Ji kwajikwari porta rehe nhinhi'iğa kiro ji ruri javo. Kiroki ga ğwendu ji nhi'iğame hovapytymba'voga ji ve – garonga pype ti ji reki nehẽ. Ka'arugame ti ore i'ui orojogwerokupa a'ero nehẽ, ei Jesus'ga. A'ea ji ei ikwahavuka pe me pejiko ti ji rehe javo. A'ero ti ji jikoty'ari pe pavẽi nehẽ, ei Jesus'ga.

<sup>21</sup>—Ahendu katu ji Tupana'ga nhi'iğa nhinhimomiranama jipi, ei Jesus'ga. Jiruva'ga pavẽi ji apygi ga'apykavakatua rehe jitekovo aheruvihavuhetero. Na jitehe ti ga apygi ji pavẽi – kiroki ga ğwendu katu Tupana'ga nhi'iğa onhimomiranama jipi. Gaha ti ji ga roho yvagi pe ga mboapyga ji pavẽi jiapykavakatua rehe ga mongovo nehẽ toko ti ga aheruvihavamo javo, ei Jesus'ga ikwatijaruka ji ve.  
—A'ea nhaporemõ ti ere Tupana'gareheve'ğa pe cidade de Laodicéia pe, ei Jesus'ga nde ve ikwatijaruka ji ve.

<sup>22</sup>—Peapyakwa pe. Pehendu katu Tupana'ga ra'uva ea Tupana'gareheve'ğa pe a'ero, ei Jesus'ga.

A'ea nhaporemõ Jesus'ga imombe'upavi ji ve.

—Tupana'gapyrive'ğa ti tomombe'u Tupana'gareheve'ğa pe cidadespeve'ğa pe Tupana'ga rembiepiukara ji ve – kiroki sete ğacidades vyva koty, ei Jesus'ga ikwatijaruka ji ve.

### Ombohete ğa Tupana'ga yvagi pe

**4** <sup>1</sup> Aerẽ jirekorame vyva koty ji hepiagi yvate yvaga pype. A'ereki ojipe'a jipe porta'java'ea yvagi pe. A'ero ji ga renduvi – kiroki ga onhi'iğypy ji ve. Trombeta ja ga nhi'iğahyahivi javo ji ve:

—Herejo avo yvagi pe, ei ga. Nahanahã ti toko nehẽ. A'ea ti ji hepiukari nde ve aerẽva'ea nehẽ, ei ga ji ve.

<sup>2</sup> Kotihĩ Tupana'ga ra'uva ji pojykatatui ji rerogwovo yvagi pe. Nanime pevo yvagi pe aheruvihavuhete'ga apykavakatua ğa omondo imohina. A'ea rehe ga'apykavareheve'ga apygi okovo aheruvihavuhetero ahe mongomongovo onhi'iğa rupi. <sup>3</sup> Itakatua ja jasje ja sardõnio ja ga rendy'jandy'javamo. Ga'apykava arimo yvagahavuhua reko. Yvagahavuhua hendy'jandy'ja itakatua ja esmeralda ja.

<sup>4</sup> He'yjuhu aheapykava ga'apykava atimana itena. A'ereki ga oko aheruvihavuhetero oapyga oapykava rehe. Vinte e quatro ko aheapykava. Ga'apykava teni mbyteri pe a'ero. Ahepia ji huvihavuhu'ğa. Pevo ğa apygi aheapykava rehe he'yive'ğa vinte e quatrove'ğa. Ğa omongi tapy'ynhapitiğahivuhuva'ea oina. Akanitara ouro apopyra ğa omongi no huvihavuhuro ğwaramo.

<sup>5</sup> Ga'apykava hugwi iveraveravi onaranarağa onhi'inhi'iğa. A'ereki ga oko aheruvihavuhetero. Yhyga'java'ea hendypu irupe'i ga'apykava

rovai pyteri pe ga rekoro ġwaramo aheruvihavuhuhetero. Sete ko yhyga'java'ea. Gara'uva pe ji ei yhyga'java'ea. Seteva'ea ja ko gara'uva.

<sup>6</sup>Ga'apykava rovai pyteri pe hekoi ypihua ruvihava'java'ea vidro'java'ea apopyra. Typy katu hete ypihua ruvihava'java'ea cristal ja.

Quatrove'ġa nhatimani ga'apykava upa ga pyri okovo mbyteri pe ga rekoro ġwaramo aheruvihavuhuhetero. Gwe'yjuhuro ġandeakwara ihygahivi ġa ndehe ġakambypya koty ġakupepytera koty no. <sup>7</sup>Quatrove'ġa ko nahā: Ojipe'ga rekoi ja'gwara'java'ea ja laō ja. Ojipe'ga rekoi touro ja. Ojipe'ga rova rekoi akwaimbae'ga rova ja. Ojipe'ga rekoi kwanduhua ruvihava'java'ea ja a'ea oveverame. Nahā tuhē quatrove'ġa ndekoi upa ga pyri. <sup>8</sup>Ġapepoa oatimamba ġa. Quatrove'ġa naġananani ġapepoa ko seis. Gwe'yjuhuro ġandeakwara ohygahi ġa ndehe ġayvyteri pe no. Ndopytu'ui'i'i ġa javo arimo ypytunimo no. A'ereki nane'yimi ġa e'ie'i:

—Pyry hete ga! Pyry hete ga!

Pyry hete aheruvihavuhuhete'ga Tupana'ga!

Koji'i ga popoakahetero ojipe'ġa hohe pa.

Ga tehe oko aheruvihavuhuhetero, ei ġa.

Ymyahū ga oko hako.

Aġwamo ga oko.

Aerē ti ga ruri nehē.

A'ea ġa ei jipi onhi'imbige'yima ga rehe.

<sup>9</sup>Nahā ġa ga'apykavareheve'ga mboukwahavi tikatu hete ti ga javo.

Nahā ġa ga mbohetei. Ga pe ġa ei:

—Ndepyry hete nde ore rerekokatuavo.

A'ea ġa ei ga'apykavareheve'ga pe ga mboheteavo – kiroki ga oko avuirama okovo aheruvihavuhuhetero.

<sup>10</sup>Ġa erame na ga pe akoja'ġa huvihavuhu'ġa vinte e quatrove'ġa – ġahā ġwenypy'anduru ga'apykavareheve'ga rovai pyteri pe avuiramave'ga rovai pyteri pe ga rekoro ġwaramo aheruvihavuhuhetero. Nahā ġa nenypy'andurugi gaha pyry hete nhande hohe javo. Nahā ġa ga mbohetei hekyita oakanitara ouro apopyra imondovo inoġa garovai pyteri pe ga ko nhanderuvihavuhuhete'ga javo. <sup>11</sup>Ga mboheteavo ġa ei ga pe:

—Ndehe jate ndepyryhetero orepojkaharetea.

Ndehe jate ti ahe tanemboukwaha a'ero

gaha tikatu hete javo.

Tanembohete ti ahe.

Tereko ti aheruvihavuhuhetero epopoakaramo.

A'ereki nde ereapo pa

tanhimohē ti hehe javo.

Nde ipotaro ġwaramo hekopavi a.

Ejive nde ereapo pa.

A'ea ġa ei ga pe gworygworyvamo ga rehe.

### Cordeiro'jave'ga ope'a imamanipyra

**5** <sup>1</sup>Kiro ji hepiagi imamanipyra livro ga'apykavareheve'ga po pe aheruvihavuhuhete'ga po pe. Gapo pe gajohukoty rüi imamanipyra livro hekoi. Livro gwereko ikwatijara mbyteri pe i'arimo no. Tuju'gia apopyra pyvõ ga hovapytymukari livro raka'e. Sete ko tuju'gia apopyra. Tuju'gia apopyra arimo herekoi ikwatijara no tope'ayme ti ahe livro hepiage'yma ipype javo.

<sup>2</sup>Ipopoakaheteve'ga Tupana'gapyrive'ga ji ga repia yvagipeve'ga. Hahyahi ganhi'iğa ga erame tohendu pa ti ға nhinhi'iğa javo. Gaha e'i: —Ma'ğa pyry hete huvihavuhuhetero? Pyry hete ti ga ruri ipe'avo livro nehë. Toka'mbika'mbi ti ga tuju'gia apopyra nhaporemo livro pe'avo, ei ga.

<sup>3</sup>Ndipe'ahavi tuhë reki. A'ereki ahã pyryheteve'ğa huvihavuhuhete'ğa. Ndokoi ға livro pe'aharamo yvagi pe. Ndokoi ға livro pe'aharamo yvya koty. Ndokoi ға livro pe'aharamo yvya gwyri pe no. Ndokoi tuhë ға ikwatijara repiakaramo a'ero. <sup>4</sup>Nurã ji jehe'oi ranuhũ. A'ereki ға gweka nanongara'ğa novĩa. A'ereki ahã pyryheteve'ğa huvihavuhuhete'ğa. Nurã ahã ға livro pe'aharamo. Ahã ға ikwatijara monhi'iħharamo a'ero – kiroki ikwatijara oko livro pype. Ahã tuhë ikwatijara repiakara'ğa a'ero.

<sup>5</sup>A'ero huvihavuhu'ğa – kiroki vinte e quatrove'ğa – ғанде'yja'ga ei ji ve: —Terejehe'oi. Ehepia Judáva'ea rakykwepohara'ga. Ga pe nhande ei ja'gwara'jave'ga leão'jave'ga. A'ereki ga ipopoaka aheruvihavuhuhetero. Ga ko Daviva'ea rakykwepohara'ga. Nurã nhande ei ga pe: Garembopyya ko Daviva'ea aheruvihavuhuva'ea. Ojirovia hete ga ovyo omanoa hugwi okwerava'java okovo. Nurã ti gaha tope'a livro ika'mbika'mbiga tujuga apopyra nhaporemo – kiroki seteva'ea, ei ga ji ve.

<sup>6</sup>Kiro ji Judáva'ea rakykwepohara'ga repiagi tuhë. Pevo ga ami ғapyteri pe. Aheruvihavuhuhete'ga apykava pyri ga ami ga'apykavareheve'ga rovai pyteri pe okovo quatrove'ğa ndovai pyteri pe no vinte e quatrove'ğa ndovai pyteri pe no huvihavuhu'ğa ndovai pyteri pe. Ga repiagame ji ei: Ga ko cordeiro ja jukapyra ja – ғwia ға ojuka imondovo ikwava'ehava arimo. Sete ko garatĩa. Cordeiro ratĩa ja ko garatĩa. Ipopoaka hete ga a'ero aheruvihavuhuhetero. Sete ko gareakwara no. Tupana'ga ra'uva pe ji a'e gareakwara. Seteva'ea ja ko gara'uva. Tupana'ga omondomondo gwa'uva vvyakotyve'ğa gwyri pe nhaporemo takwaha pa ti ji ғандеkoa pevo javo.

<sup>7</sup>Kiro cordeiro'jave'ga ruri ipyhyga livro ga'apykavareheve'ga poa hugwi gajohukoty rüi ga apygame okovo aheruvihavuhuhetero.

<sup>8</sup>Ga livro pyhygirë ға nhinoği upa ojovapyvo yvya rehe garovai pyteri pe. Ga mboheteavo ға nhinoği pevo quatrove'ğa vinte e quatrove'ğa pavëi. Gwetakwa ja ға herekoi imonhi'iħhava harpa. Nhaetingy'a'java'ea ға gwereko no. Nhaetingy'a'java'ea ko ouro apopyra. Ipype hekoi incenso perfume apopyra. Tynahë a'ero. Perfume a'e ji Tupana'ga remimo'ehara'ğa nhi'iğa pe ға nhi'iğame Tupana'ga pe.

<sup>9</sup>Kiro quatrove'ğa vinte e quatrove'ğa pavêi, ڭa nhimby'yi ipyahuva'ea rehe. Onhimby'yita ڭa ei cordeiro'jave'ga pe:

—Ndehe ko pyryheteva'ea aheruvihavuhuhetea no.

Nurã ndehe epyhy livro ika'mbika'mbiga tujugia apopyra.

A'ereki nde erejijukauka heka'voguka ejekoa yvyakotyve'ğa ndepyga.

Nahã nde ڭa mbopiro'yi ڭandekote'varuhua hugwi ڭa mongovo

toko ti ڭa Tupana'gareheva'ero javo.

Nahã ko nde yvyakotyve'ğa hugwi ڭa mo'emo'ei, ei ڭa onhimby'yita.

ڭande'ynde'yja'ğa hugwi nhaporemõ nde ڭa mo'emo'ei.

Kiroki ڭa ojoatyatyvi ڭanhi'iğa – ڭa hugwiugwi nhaporemõ nde ڭa mo'emo'ei.

Ojipe'ğa hugwi nhaporemõ nde ڭa mo'emo'ei.

Yvyakotyve'ğa gwygagwyriveve'ğa hugwi nhaporemõ nde ڭa mo'emo'ei.

Nahã ko nde yvyakotyve'ğa mo'emo'ei Tupana'ga pe, ei ڭa onhimby'yita.

<sup>10</sup>Nde ڭa mongomongoi toko ti ڭa aheruvihavamo javo.

Nde ڭa mongomongoi toko ti ڭa ikwava'eharamo javo.

A'ero ti ڭa ndekoi aheruvihavamo yvya koty yvyakotyve'ğa ndepiakatuavo

hendukatuuka ڭa pe Tupana'ga nhi'iğa nehẽ.

A'ea ڭa ei onhimby'yita cordeiro'jave'ga pe quatrove'ğa vinte e quatrove'ğa pavêi.

<sup>11</sup>Kiro ji Tupana'gapyrive'ğa ndepiagi ڭa nenduva. He'yjuhu ranuhũ ڭa onhi'iğa milhões de milhõesve'ğa. Oatimamba ڭa ga'apykavareheve'ga apykava upa quatrove'ğa atimambava upa no huvihavuhu'ğa atimambava upa no. <sup>12</sup>Hahyahi Tupana'gapyrive'ğa nhi'iğa ڭa erame:

—Pyry hete cordeiro'jave'ga jukapyra'jave'ga.

Gaha ti toko aheruvihavuhuhetero opopoakaramo.

Gaha ti toko imbateva'ero herekovo pyryva'ea.

Gaha ti tokwaha hete onhimombaragwahava.

Gaha ti tipopoaka hete.

Gaha ti timbohete.

Gaha ti timboukwaha hete tikatu hete ti ga javo.

Gaha ti tohoryory hete, ei ڭa nhaporemõ.

A'ea rehe nhaporemõ Tupana'gapyrive'ğa nhi'iği javo cordeiro'jave'ga mboheteavo gaha pyry hete ڭa hohe pa javo.

<sup>13</sup>Kiro ji henduvi Tupana'ga rembiapohara'ğa nhaporemõ – kiroki ڭa oko yvagi pe yvya koty no yvya gwyrõ pe no ypihua ruvihava pype no mbatera pavêi. Gahã mbatera pavêi e'i pa:

—Tohoryory hete ti ga'apykavareheve'ga jipi cordeiro'jave'ga pavêi.

ڭahã ti timbohete jipi.

ڭahã ti timboukwaha jipi tikatu hete ti ڭa javo.

ڭahã ti toko nhanderuvihavuhuhetero jipi.

A'ea nhande ei ga'apykavareheve'ga mboheteavo

nhanderuvihavuhuhete'ga mboheteavo.

A'ea nhande ei cordeiro'jave'ga mboheteavo no, ei ã ga mbatera pavêi. A'ea rehe nhaporemó Tupana'ga rembiapohara'ãga nhaporemó ãga nhi'iãgi javo mbatera pavêi.

<sup>14</sup>Kiro quatrove'ãga ei:

—Na tuhê! Amém!

Kiro vinte e quatrove'ãga huvihavuhu'ãga nhinoãgi upa ojovapyvo yvya rehe avuiramave'ga mboheteavo.

### Tuju'gia apopyra

**6** <sup>1</sup>Kiro ji hepiagi cordeiro'jave'ga ika'mbigame tuju'gia apopyra. Ojipejiva'ea ga ika'mbigi. A'ero quatrove'ãga nde'yja'ga nhi'iãgi. Ga renduvame ji ei: Poro inaraãgi ovuhu, a'e ji. A'ereki hahyahi ganhi'ãga ga erame: —Herejo!

<sup>2</sup>Nanime ji hepiagi cavalo tiãuhûva'ea! Kiroki ga oapy i'arimo – gaha gwereko u'yva. Kiro akanitara mondohava ga pe. A'ea ahe ono otavukarame. Nurã ga ikwahavi omondo. Nurã ga ei:

—Tatavuka ti ji, ei ga.

A'ero ga ndopojihuvi ogwovo atavuka hete ji javo ãgapopoakara mombiga. Otavuka hete ga ãgapopoakara mombiga a'ero.

<sup>3</sup>Kiro cordeiro'jave'ga ojipea ka'mbigame tuju'gia apopyra ji ojipe'ga renduvi quatrove'ãga nde'yja'ga. Mokõi ko cordeiro'jave'ga rembika'mbigagwera a'ero. A'ero quatrove'ãga nde'yja'ga ei:

—Herejo!

<sup>4</sup>A'ero ojipea cavalo hoi iãwaãuhûva'ea. Kiro cavalo arimove'ga mbopopoakahava itakyhea'javuhuva'ea mondohava no hehanhuhûva'ea mondohava ga pe. Nurã ga ikwahavi omondo. Nurã ga ei:

—Aho ti ji yvyakotyve'ãga mbojoapitipitiuka nehê, ei ga ogwovo.

<sup>5</sup>Kiro cordeiro'jave'ga ojipea ka'mbigame tuju'gia apopyra ji ojipe'ga renduvi quatrove'ãga nde'yja'ga. Três ko cordeiro'jave'ga rembika'mbigagwera a'ero. A'ero quatrove'ãga nde'yja'ga ei:

—Herejo!

Nanime ji hepiagi cavalo jypivuhuva'ea! Kiroki ga oapy i'arimo – ga gwereko imombohyitava opo pe.

<sup>6</sup>Kiroki ga oko quatrove'ãga pyteri pe – gaha ji ahendu. Kiro ga ei cavalo arimove'ga pe:

—Momi itambere'ia aheporavykyhava ikwepykava – kiroki ikwepykava ahe opyhy oporavykyrame ara rupi ve. Momi jitehe itambere'ia um litro de trigo apopyra rehe pão rehe – kiroki pão ahe o'u ara rupi ve. A'ereki he'yjuhu ko itambere'ia mbatera rehe kiro, ei ga. Momi itambere'ia aheporavykyhava ikwepykava – kiroki ikwepykava ahe opyhy oporavykyrame ara rupi ve. Momi jitehe itambere'ia três litros de trigo'java'ea apopyra rehe cevada apopyra rehe pão rehe – kiroki pão ahe o'u ara rupi ve. A'ereki he'yjuhu ko itambere'ia



mbatera rehe kiro, ei ga. Terembote'varuhui ti yva'ia oliveira yva'ia. A'ea ko ahe oapo ikavamo azeiteramo, ei ga. Terembote'varuhui ti ojipea yva'ia videira yva'ia. A'ea ko ahe oapo vinhoramo, ei ga cavalo arimove'ga pe.

<sup>7</sup>Kiro cordeiro'jave'ga ojipea ka'mbigame tuju'gia apopyra ji ojipe'ga renduvi quatrove'ga nde'yja'ga. Quatro ko cordeiro'jave'ga rembika'mbigagwera a'ero. A'ero quatrove'ga nde'yja'ga ei:

—Herejo!

<sup>8</sup>Nanime ji hepiagi cavalo jukyryuhuva'ea! Kiroki ga oapy i'arimo – garera ko Ahemanoa. Ojipe'ga hoi ga reviri. Garera ko Omanove'ga gwyrá. Omanove'ga gwyrá'ga hoi Ahemanoa'ga reviri tuhē ogwovo ga rupi. Kiro ġambopopoakahava. Nurã ikwahava omondoa ġa ei ojohupe:

—He'yjuhu ranuhū vyakotyve'ġa. Quatro ko ġa ndekondekorame ġapyteri pe nanani ojipejive'ga ti nhande tiapitiuka. Nahanahã ti nhande he'yive'ġa apitiuka nehē. Jara'ġa ti nhande tiapitiuka haimbejovaiva'ea pyvō itakyheal'javuhuva'ea pyvō nehē. Jara'ġa ti nhande tiapitiuka ty'ara pe nehē. Jara'ġa ti nhande tiapitiuka karugwate'varuhua pe nehē. Jara'ġa ti nhande tiapitiuka ka'gwyrripeva'ea pe nehē, ei Ahemanoa'ga Omanove'ġa gwyrá'ga pavēi.

Nahã ti ġa popoakahetero Ahemanoa'ga Omanove'ġa gwyrá'ga pavēi he'yive'ġa apitiuka nehē a quarta parte dos vyakotyve'ġa apitiuka nehē.

<sup>9</sup>Kiro cordeiro'jave'ga ojipea ka'mbigame tuju'gia apopyra ji ahera'uva repiagi he'yjuhuva'ea. Cinco ko garembika'mbigagwera a'ero. A'ero kiroki ahe vyakotyve'ġa rembijukapyrava'ea – a'ea ra'uva ji ahepia ikwava'ēhava gwyrá he'yjuhuva'ea. Vvyakotyve'ġa ahe jukai. A'ereki Tupana'ga rehe ojikoga ġwaramo ahe omombe'umbe'u Tupana'ga nhi'iġa. Omombe'u ahe Jesus'ga ġa pe no okokatuavo. Nurã vyakotyve'ġa tiruahūro ahe ve ahe mbopohipapota Tupana'ga hugwi. Ahe pohire'ymame ġa ahe jukai.

<sup>10</sup>Kiro hahyahi ahera'uva nhi'iġa i'erame Tupana'ga pe he'yjuhuva'ea.

—Oreruvihavuhetero ndehe ndepyrý hete, e'i ahera'uva. Nde nhi'iġi a'itituhēva'ea rehe, e'i. Maranime ti nde ei orejukahara'ġa pe vyakotyve'ġa pe ġa ndehe ore repyga imondovo hahyva'ea ġa pe? e'i ahera'uva Tupana'ga pe.

<sup>11</sup>Kiro imondohava ahera'uva pe ahepipukuhuva'ea mondohava tapy'ynhapitiġahivuhuva'ea mondohava. He'yjuhuva'ea ra'uva inainani herekoi opitiġahivuhuva'ea a'ero. A'ereki oko katu gworygworyva onhimomiranama.

Kiro koi imombe'uhava ahera'uva pe no:

—Tukatu ti pepy'a kiro, e'i. Koji'i ti pepytu'u tomano ti peirū'ġa pe ja ua avo nehē javo, e'i. Penhimanoe'ymame pe pemombe'umbe'u Tupana'ga nhi'iġa vyva koty Jesus'gareheva'ero. Na jitehe peirū'ġa imombe'umbe'ui Tupana'ga nhi'iġa kiro vyva koty Jesus'gareheve'ġa, e'i. Peirū'ġa ti tonhi'ġapo'ru pa Tupana'ga nehē. Nurã ti vyakotyve'ġa tojuka peirū'ġa mbopohipota Tupana'ga hugwi nehē. A'ero ti peirū'ġa manoi opohire'yma Tupana'ga hugwi nehē.

A'ea ko imombe'ua ahera'uva pe.

<sup>12</sup>Kiro ji hepiagi cordeiro'jave'ga ojipea ka'mbigame tuju'gia apopyra. Seis ko garembika'mbigagwera a'ero. A'ero vyva iğwyğwyhetei. Kwara jypivuhuro tapy'ynhapirypivuhuva'ea ja bode ravaypivuhua apopyra ja a'ero. Jahya iğwağuhũro aherecoa ja a'ero. <sup>13</sup>Yvaga hugwi jaytata'ia ndurundurugi vyva rehe a'ero. Onduru jaytata'ia yva'ia monduruga ja. Vvyturanuhũa yva figueira imoğwyğwymame omondurunduru jugwi figo jakyruhuva'ea. Na jitehe jaytata'ia indurugi. <sup>14</sup>Yvaga jipe'ahetei onhimamana ogwovo a'ero livro mamanipyra ja ahe imamaname imondovo. Vvytyruhua imbojipe'ahava ypa'õa imbojipe'ahava no a'ero. Vvytyruhua nhaporemo ojijyi ypa'õa nhaporemo no.

<sup>15</sup>A'ero vvyakotyve'ğa nhimimi okyhyjiavo. Ganduvihavuhu'ğa no jukwahave'ğa no imbateve'ğa no soldados'ğa nduvihavuhu'ğa no ipopoakaheteve'ğa no ojipe'ğa no – kiroki ipiro'ye'ỹve'ğa ğa ğa mboporavykyuka ğa mbopohirukare'yma ojihugwi, kiroki ğa oporavyky ojive jate no ipiro'yve'ğa – ğahã nhaporemo onhimimba vvytyvytyruhua rupi itakwaruhua pype itaruvihava pyteri pe no. <sup>16</sup>Vvytyruhua pe ğa ei itaruvihava pe no:

—Pehi ti ore rehe ore mima ğa hugwi. Kiroki ga oapy oapykava rehe vyagi pe okovo aheruvihavuhuhetero – ga hugwi ore nhimipotari torerepiagyime ti ga. Kiroki ga omano cordeiro ja jukapyra ja – ga hugwi ore nhimipotari no tuhuryime ti ga ore pyri. A'ereki ga onhimonha'nga hete ore rehe, ei ğa. <sup>17</sup>A'ereki kiro ğanduhava tuhẽ. Kiro ti ğa nduri a'ero onhimonha'ngaheteavo vvyakotyve'ğa ndehe nehẽ. Ndorepopoakari po ti ore ğa pe oropapava nehẽ, ei ğa okyhyjiavo.

### Tupana'ga rembikwatijariipyra nongava

**7** <sup>1</sup>Aerẽ ji hepiagi Tupana'gapyrive'ğa amame vyva koty vyagipeve'ğa. Quatro ko ğa. Quatrove'ğa ko nahã: Ojipe'ga ami tyapyra koty. Ojipe'ga ami nhimbya koty. Ojipe'ga ami kwara pora koty. Ojipe'ga ami kwara kia koty. Nahã quatrove'ğa hepiakatupavi vvytua vyva koty. Quatro ko vvytua. Ğa nağanani ipyhygi vvytua topejupejuyme ti vvytua vyva koty javo.

—Topejuyme ti vvytua vyva rehe ypihua ruvihava rehe no yva rehe nehẽ no, ei ğa.

<sup>2</sup>Kiro ji hepiagi ojipe'ga Tupana'gapyrive'ga ga jupirame kwara pora hugwi ogwovo vyagi pe. Gwereco ga Tupana'ga rembikwatijariipyra nongava avuiramave'ga rembikwatijariipyra nongava. A'ea pyvõ ga ono Tupana'ga rembikwatijariipyra vvyakotyve'ğa ndehe ğahã ko Tupana'gareheve'ğa javo. Hahyahi Tupana'gapyrive'ga nhi'ĩğa ga erame quatrove'ğa pe – kiroki ğa opyhy vvytua. Kiro ğambopopoakahava. Nurã ikwahava omondoa ğa ei ojohupe:

—Timbote'varuhu ti vyva ypihua ruvihava no, ei ğa.

Ğa pe Tupana'gapyrive'ga onhi'ĩğahyahi.

<sup>3</sup>—Tapembote'varuhui ve ti vyva ypihua ruvihava no yva no, ei ga. Na ore inoği na'ẽ nhandervihavuhuhete'ga rembikwatijariipyra gareheve'ğa

ndetovapya rehe. A'ea ti ore torono ãga ndehe garembikwatijariipyra nongava pyvõ ãgahã ko Tupana'gareheve'ãga javo, ei ga ãga pe.

—Kwa, ei ãga.

<sup>4</sup> ãga nombavirẽ ãga ndehe ji henduvi ga imombe'urame. Imombe'gwovo ga ei:

—He'yjuhuranuhũve'ãga ndehe ãga inoãgi Tupana'ga rembikwatijariipyra cento e quarenta e quatro milve'ãga ndehe. ãga ko Israelva'ea ra'yrava'ea rakykwepohara'ãga, ei ga. <sup>5-8</sup> Doze ko Israelva'ea ra'yrava'ea oko huvihavamo. Ahera'yrava'ea rakykwepohara'ãga gwereko Israelva'ea ra'yrava'ea rera jitehe. ãga ko nahã a'ero:

Judá'ãga  
Rúben'ãga  
Gade'ãga  
Aser'ãga  
Naftali'ãga  
Manassés'ãga  
Simeão'ãga  
Levi'ãga  
Issacar'ãga  
Zebulom'ãga  
José'ãga  
Benjamim'ãga.

Nahã Israelva'ea ra'yrava'ea rakykwepohara'ãga, ei ga. ãganaãanani ko doze milve'ãga. ãga ndehe inainani Tupana'gapyrive'ãga inoãgi Tupana'ga rembikwatijariipyra ãgahã ko Tupana'gareheve'ãga javo, ei ga.

#### He'yjuhuranuhũve'ãga omongi tapy'ynhapitiãgahivuhuva'ea

<sup>9</sup> Aerẽ ji hepiagi he'yjuhuranuhũve'ãga vvyakotyve'ãga. Ndahepiapavi ji ãga. A'ereki ãga he'yjuhu ranuhũ. ãga nduripei ogwyogwyripeve'ãga hugwi nhaporemõ. ãga nduripei gwe'ygwe'yja'ãga hugwi nhaporemõ no. Ojipe'ãga hugwi nhaporemõ ãga nduripei no. Kiroki ãga ojoatyatyvi ãganhi'iãga – ãga hugwiugwi nhaporemõ ãga nduripei no. Kiro ãga ami ga'apykavareheve'ãga apykava rovai pyteri pe aheruvihavuhuhete'ãga rovai pyteri pe. Cordeiro'jave'ãga rovai pyteri pe ãga ami no. Omongi ãga opipukuhuva'ea tapy'ynhapitiãgahivuhuva'ea. Gwerekõ ãga pindova rova opo pe.

<sup>10</sup> Hahyahi ãganhi'iãga ãga erame:

—Tupana'ga nhandervihavuhuhete'ãga oapy oapykava rehe aheruvihavuhuheterõ.

Gaha cordeiro'jave'ãga pavẽi,

ãgahã jate omombo hete nhanderekote'varuhua nhande hugwi nhande mombyryva avuirama nhande rerua avo yvagi pe.

Nurã nhande ãga mbohetei, ei ãga.

<sup>11</sup> Kiro Tupana'gapyrive'ãga nhaporemõ ãga ami ga'apykava atimambava huvihavuhu'ãga atimambava no quatrove'ãga atimambava no.

Tupana'gapyrive'ġa nhinoġi upa ojovapyvo yvya rehe ga'apykava rovai pyteri pe ga mboheteavo Tupana'ga ko nhanderuvihavuhuhete'ga javo. <sup>12</sup>A'ero ġa ei:

—Na tuhē! Amém!

Tohoryory ti Tupana'ga nhanderuvihavuhuhete'ga.

Gaha ti timboukwaha hete tikatu hete ti ga javo.

Gaha ti tokwaha hete onhimombaragwahava.

Ga pe ti xa'e: Ndepyry hete nde ore pokoga.

Gaha ti timbohete.

Gaha ti toko nhanderuvihavuhuhete'ga.

Gaha ti tipopoaka hete.

Na tuhē ti nhanderuvihavuhuhete'ga toko avuirama nehē.

Na tuhē! Amém! ei Tupana'gapyrive'ġa Tupana'ga mombe'gwovo.

<sup>13</sup>Kiro huvihavuhu'ġa nde'yja'ga ei ji ve:

—Ma'ġa po ġa – kiroki ġa omongi opipukuhuva'ea tapy'ynhapitiġahivuhuva'ea? Ma hugwi ġa nduri? ei ga.

<sup>14</sup>—A'ero ji ei ga pe: Ji ndakwahavi. Ndehe erekwaha huvihavuhuro. Emombe'u ti ji ve a'ea, a'e ji.

Imombe'gwovo ga ei ji ve:

—Ġa pe hahy hete ranuhū raikwehe. Hahyhetea hugwi ġa nduri.

Cordeiro'jave'ga rehe ġa jikohetei. Ga ojjukauka heka'voguka gwekoa omanomo ġa ndepyga tamombo ti ji ġandekote'varuhua ġa hugwi ġa mombyryva javo. Ga ndepyga ga gwekoa reka'vogukaro ġwaramo ġapira tiġahivuhuro kiro. A'ereki ġa ojiko hete ga rehe okokatuavo herovia ga manorame ġa ndepyga ġa mombyryva, ei huvihavuhu'ga imombe'gwovo.

<sup>15</sup>Nurā ġa ndekoi Tupana'ga rovai pyteri pe

ga apygame oapykava rehe aheruvihavuhuhetero.

Ypytunimo ġa ndekoi ganhi'iġa rupi garonga pype gambohete hava pype arimo no.

A'ero ti ga ruvi ġapyteri pe ġa a'nguavo nehē, ei huvihavuhu'ga.

<sup>16</sup>Ty'ara ti ndojukaa'javi ġa nehē.

Ndoygweja'javi ti ġa nehē.

Ndopo'rua'javi ti ġa kwarahyahiva nehē.

Nombohakuvygukara'javi ti ga ġa pe nehē no, ei huvihavuhu'ga.

<sup>17</sup>A'ereki cordeiro'jave'ga gwepia katu hete ġa

okovo ga'apykavareheve'ga rovai pyteri pe aheruvihavuhuhete'ga rovai pyteri pe.

Ojikwahavuka ti ga ġa pe nehē.

Nahā ti ga ġa mongoi avuirama Tupana'ga pyri nehē, ei huvihavuhu'ga.

Gakwahava pe ji ei:

O'u ġa yhyryryva ahemongohava.

A'ero ġa ndekoi avuirama Tupana'ga pyri, ei huvihavuhu'ga.

Tupana'ga ti ihypavi ġandeahya ġandeakwara hugwi nehē.

Ndojehe'oa'javi ti ġa nehē.

A'ero ti ġa ndokovevuhua'javi nehē, ei huvihavuhu'ga ji ve.

### Mbapavava'ea tuju'gia apopyra

**8** <sup>1</sup>Kiro cordeiro'jave'ga ojipea ka'mbigame tuju'gia apopyra ġa nħaporemō onhi'imbi hete. Sete ko garem̄bika'mbigagwera a'ero. Meia hora po ihoi ġa nhi'iġe'ymame, a'e ji mo henduve'yma.

<sup>2</sup>Kiro ji ġa ndepiagi Tupana'gapyrive'ġa seteve'ġa – kiroki ġa o'ā Tupana'ga rovai pyteri pe okoheteavo ganhi'iġa rupi yvagipeve'ġa. Kiro trombetas mondohava seteve'ġa pe. Sete ko ġatrombetas a'ero.

<sup>3</sup>Kiro ojipe'ga Tupana'gapyrive'ga ruri o'ama ikwava'ēhava pyri. Gwereco ga hyrua incenso perfume apopyra kaja ryrua ouro apopyra. Kiro perfume apopyra mondohava ga pe he'yjuhuva'ea mondohava. Nurā ga ei ikwahava omondoa:

—Tambokai ti ji perfume ikwava'ēhava arimo nehē, ei ga.

A'ea ga ei ikwava'ēhava pe ouro apopyra pe – kiroki oko ga'apykavareheve'ga apykava rovai pyteri pe aheruvihavuhuhete'ga apykava rovai pyteri pe.

—Tupana'ga remimo'ēhara'ġa nħaporemō onhi'i Tupana'ga pe, ei ga. Tamondo ti ji ġanhi'iġa perfume reheve ikwava'ēhava rehe nehē, ei ga.

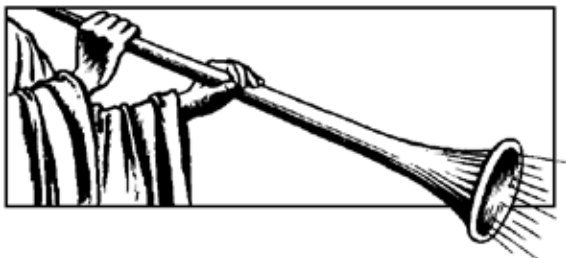
A'ero ga imbokai ipyhyga perfume apopyra kaja ryrua opo pe. <sup>4</sup>Ikairame tatatiġa ihoi ikaja ryrua hugwi ogwovo Tupana'ga remimo'ēhara'ġa nhi'iġa pavēi ojiupia ogwovo Tupana'ga rovai pyteri pe.

<sup>5</sup>A'ero Tupana'gapyrive'ga ipe'ai tata ikwava'ēhava hugwi imotynehema ikaja ryrua. Yvya koty ga imombori tata. Kiro inhi'inhi'iġi onaranaraġa overaverava. Oġwyġwy hete yvya a'ero.

### Sete trombetas

<sup>6</sup>Seteve'ġa Tupana'gapyrive'ġa – kiroki ġa gwereco trombetas – ġahā onhimboavujikwe tipy ti trombetas javo.

<sup>7</sup>Kiro ojipejive'ga ipyi trombeta seteve'ġa nde'yja'ga. A'ero itatiġuhūa'java'ea mombohava amana royxaġahiva'java'ea mombohava yvya koty tata mombohava pavēi. A'ero ikyri itatiġuhūa'java'ea tata pavēi



(Apocalipse 8.6)

yvya koty. A'ea pavēi aherekoa jihe'ari ohia yvya koty no. Yva he'yjuhu hete ranuhū yvya koty. Trêsva'ea pyteri pe nanani ojipejiva'ea okai. Nahã a terça parte dos yva okai yvya no. Okai pa nhungwava no.

<sup>8</sup>Kiro ojipe'ga ipyi trombeta seteve'ğa nde'yja'ga. Moköi ko ãanembipyagwera a'ero. A'ero vytyra ruvihavuhua'java'ea momborukahava yvya koty ypiahua ruvihava pype. HENDY ko vytyra ruvihavuhua'java'ea. Paivouhu hete ranuhū ipukuhua ihoi ypiahu ruvihava pukuhua ihoi yvya koty. He'yjuhu hete ranuhū quilômetros. Ypiahua ruvihava pype trêš quilômetros pyteri pe nanani ojipeji quilômetro yhya onhimbote hegoro. Nahã a terça parte do ypiahua ruvihava onhimbote hegoro. <sup>9</sup>Yhyapora he'yjuhu hete ranuhū ypiahua ruvihava pype yvya koty. Trêš yhyapora pyteri pe nanani ojipejiva'ea manoi yhyapora. Nahã a terça parte dos yhyapora omano. Yharuhua he'yjuhu hete ranuhū ypiahua ruvihava rehe no. Trêš yharuhua pyteri pe nanani ojipejiva'ea ihoi ypy pe oka'nhyma yharuhua. Nahã a terça parte dos yharuhua oho ypy pe.

<sup>10</sup>Kiro ojipe'ga ipyi trombeta seteve'ğa nde'yja'ga. Trêš ko ãanembipyagwera a'ero. A'ero jaytata'ihua hehanhuhüva'ea ihiri yvya koty yvaga hugwi. Yhyga ja jaytata'ihua ikai ohia paranauhüa pype. Paranauhüa he'yjuhu hete ranuhū yvya koty. Trêš paranauhüa pyteri pe nanani ojipejiva'ea pype jaytata'ihua ihiri. Nahã a terça parte dos paranauhüa pype jaytata'ihua ohi. Ihiri no yhyaryapyruhua pype. He'yjuhu hete ranuhū yhyaryapyruhua yvya koty. Trêš yhyaryapyruhua pyteri pe nanani ojipejiva'ea pype jaytata'ihua ihiri. Nahã a terça parte dos yhyaryapyruhua pype jaytata'ihua ohi. <sup>11</sup>Jaytata'ihua rera ko ka'a irovahiva'ea. Omborovahi jaytata'ihua yhya a'ero ohirame ipype. Nurã oy'urame he'yjuhuve'ğa manoi vvyakotyve'ğa.

<sup>12</sup>Kiro ojipe'ga ipyi trombeta seteve'ğa nde'yja'ga. Quatro ko ãanembipyagwera a'ero. A'ero kwara te'varo jahya pavēi jaytata'ia pavēi no. Nurã a'ea nhaporemo nahendykatua'javi. A'ereki oji'iveuhu kwara ogwe arimo quatro horas rupi. Na jitehe oji'iveuhu jahya igwevi quatro horas rupi ypytunimo jaytata'ia pavēi.

<sup>13</sup>Kiro ji hepiagi kwanduhua'javuhuva'ea iveverame yvate. A'ea ji henduvi. Hahyahi kwanduhua'javuhuva'ea nhi'liğa i'erame:

—Ite'va! Ite'va! Ite'va ti vvyakotyve'ğa pe nehē! Trêsva'ğa opy ãweri trombetas seteve'ğa nde'yja'ğa. ãanembipyga ko hahyağwama vvyakotyve'ğa pe nehē. A'ero ti ite'varuhu hete ãa pe nehē, e'i kwanduhua'javuhuva'ea.

**9** <sup>1</sup>Kiro ojipe'ga ipyi trombeta seteve'ğa nde'yja'ga. Cinco ko ãanembipyagwera a'ero. A'ero ji jaytata'ial'jave'ga repiagi – kiroki ga ohi yvaga hugwi vvyvo. Kiro chave mondohava ga pe. Nurã ga ei ikwahava omondoa:

—Tape'a ti ji vvykwara ruvihavuhua rovapytymbava jugwi nehē, ei ga.

Paivouhu ihoi vvykwaruhua. <sup>2</sup>Chave ga ipyhygi a'ero ipe'avo hovapytymbava vvykwaruhua hugwi. Vvykwaruhua rupi ihemi tatatiğahivuhua. Tataheteuhua fomalhapypeva'ea ja ko ipype, a'e ji tatatiğahivuhua repiagame. Tatatiğa ombogwe kwara. Ypytunahi tatatiğateuhuro ãwaramo.

<sup>3</sup>Tatatiġa hugwi ihemi tukuruhua ua yvya rehe he'yjuhuva'ea. Kiro tukuruhua mbopopoakahava. Nurā tukuruhua oko jagwa'jyra ja. Nurā ikwahava omondoa tukuruhua i'ei ojohupe:

—Tipi vvyakotyve'ġa nehē, e'i. <sup>4</sup>Timbote'varuhuyme ti nhungwava ojipeva'ea henhuiva'ea nehē no. Timbote'varuhuyme ti yva nehē, e'i. Tipitipi ġa nehē – kiroki ġa ndogwerekoi Tupana'ga rembikwatijaripyra gwetovapya rehe, e'i. <sup>5</sup>Tijukayme ti ġa. Hahyhetea tehe ti nhande timondo ġa pe, e'i. Cinco meses rupi ti nhande timondo hahya ġa pe, e'i tukuruhua.

Opiopi tukuruhua vvyakotyve'ġa a'ero jagwa'jyra ja. <sup>6</sup>A'ero vvyakotyve'ġa ndekotehei xamano javo novīa. A'ereki ġa nomanoi. Hahy hete ġa pe. Nurā ġa manopotari novīa. A'ereki tegwete ġamanoa.

<sup>7</sup>Soldados'ġa omondo metalva'ea cavalos rehe. A'ereki ġa e'i: “Tokutugyme ti ġa cavalos nhande horame i'arimo nhandetavuka ġa pe,” ei ġa. Nahā cavalos gwereko metalva'ea ojihe. Na jitehe tukuruhua i'javijitehe herekoi ojihe. Oakaġa rehe tukuruhua gwereko akanitara'java'ea. Ouro apopyra ja ko akanitara'java'ea. Tukuruhua rova ko akwaimbae'ġa ndova ja.

<sup>8</sup>Tukuruhua akaġa ava ko kunhangwera'ġa ava ja. Tukuruhua ranha ko ja'gwara'java'ea ranha ja leāo ranha ja. <sup>9</sup>Opoti'a rehe tukuruhua gwereko ferro'java'ea tokutugyme ti ġa nhandepoti'a javo. Iveverame ipepoa ipyambu. Ipepoa pyambua ko henonhandava pyambua ja carretas pyambua ja. A'ereki ipyambu hete cavalos carretas renonhaname onhimongyavo akwaimbae'ġa nderogwovo totavuka ti ġa javo. Na jitehe tukuruhua pepoa ipyambuhetero.

<sup>10</sup>Tukuruhua gwaja ko jagwa'jyra gwaja ja. Gwaja pyvō tukuruhua vvyakotyve'ġa piġapi. Cinco meses rupi tukuruhua opiopi gwaja pyvō. Kiroki ġa ndogwerekoi Tupana'ga rembikwatijaripyra gwetovapya rehe – ġahā tukuruhua ġa piġapi.

<sup>11</sup>Tukuruhua ruvihavuhu'ga koi vvykwara ruvihavuhu'ga – kiroki vvykwaruhua oho paivouhu. Hebreus'ġa ono Abadom ga rehe gareraramo. Gregos'ġa ono Apoliāo ga rehe gareraramo. Nhande tino ga rehe Ahemoka'nhyma gareraramo.

<sup>12</sup>Kiro ji ikwahavi javo: Na tuhē ojipejiva'ea ite'varuhuva'ea ko. A'ea rehe kwanduhua'javuhuva'ea nhi'iġi oji'i. Kiro ti mokonhava'ea ite'varuhuva'ea memei nehē no, a'e ji.

<sup>13</sup>Kiro ojipe'ga ipyi trombeta seteve'ġa nde'yja'ga a'ero. Seis ko ġanembipyagwera a'ero. A'ero ji ga renduvi – kiroki ga onhi'ī ikwava'ēhava jahykavakatīapy'ria hugwi – kiroki ikwava'ēhava ouro apopyra opyta Tupana'ga rovai pyteri pe.

<sup>14-15</sup>Pea hugwi ga ei seteve'ġa nde'yja'ga pe – kiroki ga opy trombeta: —Ekwahara ti anhaġa quatrova'ea – kiroki a'ea opyta paranauhūa ruvihava rembeyvyri pe rio Eufrates rembeyvyri pe imboavujikweripyrava'ea, ei ga. —Kwa, ei ga.

Kiro anhaḡate'varuhuva'ea kwaharava. Nurã ikwahava omondoa a'ea ei ojohupe:

—Tiapiti ti vvyakotyve'ḡa nehẽ. Nhanemondohava rupi jate ti nhande xaho ḡa apitiavo nehẽ. Nhanemondohava – a hora, o dia, o mês, o ano – a'ea rupi katu hete ti nhande tiapiti vvyakotyve'ḡa nehẽ. He'yjuhu hete ranuhũ vvyakotyve'ḡa yvya koty. Trẽsve'ḡa pyteri pe nanani ojipeji'ga ti nhande tiapiti nehẽ. Nahã ti nhande a terça parte dos vvyakotyve'ḡa tiapiti nehẽ, e'i.

<sup>16</sup>He'yjuhuranuhũve'ḡa soldados'ḡa oapy cavalos arimo xatavuka ti vvyakotyve'ḡa pe javo.

—Duzentos milhões ko soldados'ḡa ndekoi, ei ga.

A'ea ji ahendu jitekovo.

<sup>17</sup>Jesus'ga rembiepiukara ji hepiagi aere'ĩva'ea. Nurã ji hepiagi cavalos cavalos'arimove'ḡa ndeheve. Gwereco ḡa opoti'a rehe ita'jaheteva'ea. Itajaheteva'ea ko iḡwaḡuhũ tata ja. Hovy'i itajaheteva'ea no ita ja safira ja. Jukyryuhu itajaheteva'ea no pó de enxofre ja. Cavalos akaḡa ko ja'gwara'java'ea akaḡa ja leão akaḡa ja.

Cavalos jurua rupi ihemi tata tatatiḡa pavẽi enxofre pavẽi. <sup>18</sup>A'ea pyvõ cavalos vvyakotyve'ḡa apiti. He'yjuhu hete ranuhũ vvyakotyve'ḡa. Trẽsve'ḡa pyteri pe nanani cavalos ojipeji'ga jukai tata pyvõ tatatiḡa pyvõ no enxofre pyvõ no – kiroki ohẽ cavalos jurua rupi. Nahã a terça parte dos vvyakotyve'ḡa omano. <sup>19</sup>Nahã cavalos ḡa apiti. A'ereki ipopoaka tata tatatiḡa pavẽi enxofre pavẽi. A'ea nhaporemõ ihemi ijurua hugwi ḡa apitiavo. Cavalos gwaja ko mboja ja. A'ereki cavalos gwajakãtiapy'ria gwereco mboja akaḡa. A'ea ipopoaka no imondovo hahyhetea vvyakotyve'ḡa pe ḡa apitiavo.

<sup>20</sup>Jara'ḡa nomanoi opytavo ite'varuhuva'ea ojipe'ḡa apitirame. Kiroki ḡa nomanoi – ḡahã ndogwerojijyi ojeaporoḡita okokatue'yma ve opohire'yma ḡwemimbohete'hara hugwi. ḡanemimbohete'hara ko ḡwembiapoã anhaḡa no Diabo'gapyriva'ea.

ḡanembiapopyra ko ha'angava: ouro apopyra, prata apopyra, bronze apopyra, ita apopyra, yva apopyra. Nanongara ra'angava nhaporemõ ndohepiagi reki, nohenduvi reki, nopo'ami reki ogwove'y. Emo ḡa ombohete tuhẽ a'ea anhaḡa no Diabo'gapyriva'ea imondovo gweaporoḡita imohina hehe. Nahã ḡa ndekote'varuhui. Tupana'ga jate ahe tombohete.

<sup>21</sup>Ndogwerojijyi ḡa ojeaporoḡita okokatue'yma. Nurã ḡa ndojukapigi ojipe'ḡa. Ndiapajipigi ḡa. Ndopotapigi ḡa ḡwembireko'ḡarũive'ḡa. Nomimbigi ḡa. Oko te'varuhu pa ḡa.

### Tupana'gapyrive'ga gwereco livro'ia ipe'apyra

**10** <sup>1</sup>Kiro ji ojipe'ga repiagi Tupana'gapyrive'ga ipopoakave'ga yvagipeve'ga. Ahepia ji ga ga jyvame yvaga hugwi ua yvya koty imongiavo yvaḡatiḡa opiramo. Yvagahavuhua oko ga'akaḡa arimo



ga'akanitaro. Hendy'ja hete garova kwara ja. Gakupya ko okyta ja hendyva'ea ja.

<sup>2</sup>Gwereco ga livro'ia ipe'apya opo pe. Ohāi ga imondovo opya ojuhokoty rūi ypihua ruvihava rehe imondovo opya ojuhokoty vyva rehe o'ama. <sup>3</sup>Hahyahi gahapukaja ja'gwara'java'ea ja leão ja. Ga hapukairē inaranaraği opyambuavo. Sete ko inarağa.

<sup>4</sup>Inaranarağirē ji ei: Kiro ti ji ikwatijari inarağa remimombe'ua nehē, a'e ji jijive novīa. A'ereki ji yvagipeve'ga rendu. Yvaga hugwi ga ei ji ve: —Terekwahavukari ti inarağa remimombe'ua. Terekwatijari ti a'ea, ei ga ji ve.

—Kwa, a'e ji.

<sup>5</sup>Tupana'gapyrive'ga – kiroki ga ohāi o'ama ypihua ruvihava rehe vyva rehe no – gaha opova'ē yvagi pe.

<sup>6</sup>—Gaha, ei ga, ga oko avuirama hako. Ağwamo ga rekoi, aerē avuirama nehē no omanoe'yma nehē, ei ga. Ga oapo yvaga yvagipeve'ea no vyva no vyvakotyva'ea no ypihua ruvihava no yhyapora no, ei ga avuiramave'ga mombe'gwovo. Gaha nhirenduvame ji ei: Kiro ti aere'iva'ea nambegwea'javi nehē, a'e ji, ei ga. Ji erame na avuiramave'ga e'i: “A'iti a! Pyry nde'ea,” ei ga ji ve, ei Tupana'gapyrive'ga.

—Nambegwea'javi tuhē ti aere'iva'ea nehē. <sup>7</sup>Kiro po ti seteve'ğa – kiroki ға opy trombetas – kiro po ti ғande'yja'ga ipyi trombeta mbapavamo nehē, ei Tupana'gapyrive'ga. Gaha ipyrame trombeta kiro ti Tupana'ga ikwahapavukari ғwemimbotarimova'ea nehē, ei ga. Ymyahū Tupana'ga nomombe'upavi ojiheva'ea pe onhi'iğa mombe'uharava'ea pe nahanahā nhiremimbotarimova'ea javo hako. Nomombe'ui ga aerē ti ji hepiukapavi nehē javo hako, ei Tupana'gapyrive'ga ji ve.

<sup>8</sup>Gaha – kiroki ga e'i ji ve: “Terekwatijari ti inarağa remimombe'ua” – gaha onhi'iğa'ja ji ve. Kiro ga ei:

—Eho ipyhyga livro'ia ipe'apya Tupana'gapyrive'ga poa hugwi – kiroki ga ohāi o'ama ypihua ruvihava rehe vyva rehe no, ei ga ji ve.

<sup>9</sup>A'ero ji hoi Tupana'gapyrive'ga pyri nhivahema javo ga pe: Embuhu livro'ia ji ve, a'e ji.

—Koro! ei ga ji ve. Epyhy livro'ia i'gwovo pa. Nde juruka'rurame ti he'ëro na'ē hehira ja novīa nehē. Emo nde imokoname ti omborovahi nderevega nehē, ei ga ji ve.

<sup>10</sup>Apyhy ji livro'ia ipe'avo gapoa hugwi i'gwovo a'ero. Livro'ia he'ëro hehira ja ji juruka'rurame. Ji imokoname kotihī imborovahivi jirevega.

<sup>11</sup>Kiro ga ei ji ve:

—Aerē ti emombe'ua'ja Tupana'ga nhi'iğa he'yive'ğa pe. Emombe'ua'ja ti ojipe'ğa vyvakotyve'ğa gwyğagwyripeve'ğa no. Emombe'ua'ja ti ға no – kiroki ға ojoatyatyvi ғанhi'iğa. Yvyakotyve'ğa nduvihavuhu'ğa ti emombe'ua'ja, ei ga ji ve.

**Mokonha'ğa omombe'u ġwemiendukatua**

**11** <sup>1</sup>Kiro yvagipeve'ga imbuhuri ji ve ta'akwatigũhũa a'ea pyvõ ti eha'ãha'ã hepiaga ipukuhua javo.

—Eha'ãha'ã ti hepiaga ipukuhua ġajatykahavuhua pukuhua Tupana'ga mboheteheva pukuhua maranime ipukuhua javo, ei ga. Eha'ãha'ã ti hepiaga ikwava'ẽhava pukuhua no maranime ipukuhua javo. Emo'emo'ẽ ti Tupana'ga mboheteve'ğa pevo no maramomi ġande'yja javo, ei ga ji ve.

<sup>2</sup>—Okara – kiroki oko ġajatykahavuhua pyri Tupana'ga mboheteheva pyri – a'ea ti tereha'ãha'aġi. A'ereki Tupana'ga e'i jipe: “Judeus'ġarũive'ğa ti toko pevo,” ei Tupana'ga, ei ga. “Quarenta e dois meses rupi ti judeus'ġarũive'ğa okote'varuhuve'ğa ndekoi ġajatykahavuhua pyri cidadepyryva pype Jerusalém pype,” ei Tupana'ga ji ve, ei ga.

<sup>3</sup>—“Kiroki mokonha'ğa nhinhi'iğa rendu katu – ġahã ti ji ambopopoakaruka nehẽ tomombe'u ti ġa nhinhi'iğa mil duzentos e sessenta dias rupi,” ei Tupana'ga, ei ga. “Omongi ti ġa tapy'ynhapite'varuhua jatyrapemuhũva'ea nehẽ imombe'urame nhinhi'iğa,” ei Tupana'ga ji ve, ei Tupana'gapyryve'ga imombe'gwovo ji ve.

<sup>4</sup>Kiro Jesus'ga rembikwahavukara ji ve. Mokonha'ğa oko yva ja oliveira ja mokonhava'ea ja. Ģa ko hyapehava ja no mokonhava'ea ja – kiroki hyapehava oko Tupana'ga rovai pyteri pe vvyakotyve'ğa nduvihavuhuhete'ga rovai pyteri pe.

<sup>5</sup>Po ojipe'ğa imondopotari hahya mokonha'ğa pe, a'ero ti tata ihemi mokonha'ğa jurua rupi nehẽ ġa moka'nhyrna ġa jukavo nehẽ. Nahã ti ġa tomano tata pype imondopotarame hahya mokonha'ğa pe nehẽ.

<sup>6</sup>Mokonha'ğa ipopoaka. Po ġa imbopo'opotari amana imombe'urame Tupana'ga nhi'iğa mil duzentos e sessenta dias rupi, a'ero ti amana ndokyri nehẽ. Po ġa yhya monhimboteopotari aherekoro, a'ero ti yhya onhimbote aherekoro nehẽ. Po ġa imondoparavuhupotari karugwate'varuhua yvya koty, a'ero ti karugwate'varuhua oho vvyakotyva'ea pe vvyakotyve'ğa pe nehẽ no. Po ġa imondopotapotari, a'ero ti ohooho nehẽ.

<sup>7</sup>Aerẽ ti ġa imombe'upavi Tupana'ga nhi'iğa ġwemiendukatua nehẽ. Ģa imombe'upavirẽ ti vvykwaruhuapypeva'ea ojiupi vvykwara ruvihavuhua hugwi ua nehẽ – kiroki vvykwara oho paivouhu. Uhu ti vvykwaruhuapypeva'ea tiruahũheteva'ea otavuka mokonha'ğa pe ġapopoakara mombiga ġa jukavo nehẽ.

<sup>8</sup>Mokonha'ğa nda'oa ti ipytai pehea rupi cidade ruvihava pype nehẽ – kiroki cidade oko Sodoma ja Egito ja no. A'ereki cidadepeve'ğa ite'varuhuhete Sodomapeve'ğa ja Egitopeve'ğa ja no. Pevo jitehe cidade ruvihava pype ymyahũ ahe mokonha'ğa pojykaharete'ga mbovyri yva rehe ga jukavo ikwehe. Pevo jitehe ti mokonha'ğa nda'oa pytai pehea rupi nehẽ.

<sup>9</sup>Gwepia ti vvyakotyve'ġa nhaporemokonha'ġa nda'oa pevo nehē. Kiroki ġa ojogwe'ygw'e'ya'ġa – ġa ti ġanda'oa repiagi nehē. Kiroki ġa ojoatyatyvi ġanhi'ġa – ġa ti ġanda'oa repiagi nehē. Vvyakotyve'ġa gwyġagwyriveve'ġa ti ġanda'oa repiagi nehē. Ojipe'ġa ġanda'oa repiagi nehē no. Trêš dias e meio rupi ti ġa hepiagi mokonha'ġa nda'oa tymukare'yma nehē. <sup>10</sup>Vvyakotyve'ġa ndoryndoryvamo ġamanoa rehe nehē japovo toryva imondoteheavo mbatera ojohupe nehē. E'i ti ġa ojohupe nehē: “Hahya ti mokonhava'ea nomondoa'javi nhande ve nehē. A'ereki hahy nhande ve ahe imombe'urame Tupana'ga nhi'ġa pepohi ti pejikote'varuhua hugwi javo nhande ve.” Nahā ti ġa ei nehē. A'ereki ġa nhangypyhy ġamanoa rehe nehē Tupana'ga nhi'ġa mombe'uhara'ġa manoa rehe nehē.

<sup>11</sup>Kiro ji hepiaga'javi Jesus'ga rembiepiukara ji ve aere'ġa'ea. Mokonha'ġa manorē trêš dias e meio ikwavi ġamanoagwera pyvō. Tupana'ga imondoi opytua ġayvyteri pe mokonha'ġa vvyteri pe ġa mbogwerava'java ġa mopo'ama'java. A'ero ġa po'ami. Ohyhyi pa vvyakotyve'ġa okyhyjiheteavo ġa ndepiagame. <sup>12</sup>Kiro mokonha'ġa henduvi yvagipeve'ga nhi'ġa. Hahyahi ganhi'ġa ga erame ġa pe: —He pejijo avo yvagi pe! ei ga.

A'ero mokonha'ġa hoi yvaġatiġa pype. Nahā ġa hoi yvagi pe okiavo ogwovo a'ero. Ġahoa yvagi pe ġa'arōe'yve'ġa hepiagi.

<sup>13</sup>A'ea rupi jitehe yvya iġwyġwyhetei. Nurā onga ndurundurugi he'yjuhuva'ea cidade pe. Dez onga pyteri pe nanani ojipeji ndurugi onhika'mbika'mbiga. Nahā a décima parte da cidade onduru. Sete milve'ġa omano yvya iġwyġwyheterame onga ndurundurugame. Kiroki ġa nomanoi – ġa e'i:

—Tupana'ga ipopoaka hete!

Nahā ġa ei okyhyjiheteavo yvagipeve'ġa nduvihavuhuhete'ga hugwi Tupana'ga hugwi.

<sup>14</sup>Kiro ji ikwahavi javo: Na tuhē ite'varuhuva'ea ko. Mokōi reki ite'varuhua gwera a'ero. A'ea rehe kwanduhua'javuhuva'ea nhi'ġi oji'i. Kiro ti kotihī ojipeva'ea ite'varuhuva'ea nehē no. A'ero ti trêšva'ea ite'varuhuva'ea nehē, a'e ji.

### Mbapavamo ga opy trombeta

<sup>15</sup>Kiro ojipe'ga ipyi trombeta seteve'ġa nde'ya'ga a'ero. Sete ko ġanembipyagwera trombetas a'ero. A'ero ji henduvi yvagipeve'ġa nhi'ġame. Hahyahi ġanhi'ġa ġa erame:

—Kiroġwe nhandepojkaharete'ga Tupana'ga herekoi vvyakotyve'ġa gwyrā.

A'ea nhaporemokoi ga'apoa Cristo'ga apoa no kiro.

A'ereki Tupana'ga e'i ga pe: “Ji pavēi ti tihepia katu ġa pokoga.”

A'ea ga ei Cristo'ga pe ġwemimbuhurukara'ga pe eko ti  
 ġanduvihavuhuhetero ji pavēi javo.

Tohepia katu pa ti Tupana'ga vvyakotyve'ġa kiro avuirama nehē, ei  
 ġa.

<sup>16</sup>Kiro vinte e quatrove'ġa huvihavuhu'ġa – kiroki ġa ōi oapykava rehe  
 Tupana'ga rovai pyteri pe – ġahā onhino ojovapyvo yvya rehe Tupana'ga  
 rovai pyteri pe Tupana'ga mboheteavo. <sup>17</sup>Kiro ġa ei Tupana'ga pe:

—Tupana, orepojykaharetea, ndepyyr hete nde oreruvihavuhuhetero.  
 Ndehe ndepopoaka ġa hohe pa.

Aġwamo nde ereko. Ymyahū nde ereko hako.

Ndepyr hete nde.

A'ereki nde erepojyka vvyakotyve'ġa gwyr toko ti a'ea jigwyr javo.

Kiro po ti nde hepiakatupavi vvyakotyve'ġa nehē, ei ġa Tupana'ga  
 pe.

<sup>18</sup>Ġagwyrripeve'ġa nhimonha'ngai nde rehe.

Kiro ti nde nhimonha'ngai ġa ndehe nehē ġandekote'varuhuro  
 ġwaramo.

A'ero kiro ti nde ei omanove'ġa pe nehē:

“Peko te'varuhu pe.

Peho ti hahyva'ea ruvihava pype a'ero,” ere ti nde ġa pe nehē, ei  
 huvihavuhu'ġa Tupana'ga pe.

Kiro ti nde imbuhuri ejiheve'ġa pe ikwepykava pyryva'ea nehē  
 – kiroki nenhi'iġa mombe'uhara'ġa, neremimo'ēhara'ġa no,  
 nenhi'iġa rendukatuhara'ġa no.

Ġa pe nhaporemo kiro ti nde imbuhuri nehē

okoteheve'ġa pe ġanduvihava'ġa pe nehē no, ei ġa Tupana'ga pe.

Kiro ti nde ġa mondoi hahyva'ea ruvihava pype

– kiroki ġa oko te'varuhu vvyakotyve'ġa pe imondovo hahya ġa  
 pe hendukatuukare'yma nenhi'iġa, ei vinte e quatrove'ġa  
 huvihavuhu'ġa Tupana'ga pe.

<sup>19</sup>Kiro yvagi pe Tupana'ga mbohete hava pe'ai garonga. A'ero jukwaha  
 Tupana'ga rembikwatijarukaripyra ryr'u'ia pevo gambohete hava pype.

Kiro iveraveravi onhi'inhi'iġa onaranaraġa. Oġwyġwy hete yvya a'ero.  
 He'yjuhu itatiġuhū'java'ea amana royxaġahiva'java'ea ikryi yvya koty  
 a'ero.

### Kunhangwerahēa;

### tejuhua'javuhuva'ea ruvihavuhua

**12** <sup>1</sup>Kiro ahemonhimomby'auhuvehēa jipiukari yvagi pe tokwaha ti  
 ġa aere'iva'ea javo. Kwara ko hēapiramo tapy'lynhapiramo. Jahya  
 oko hēapya gwyr pe. Gwereco hēa akanitara oakaġa rehe. Akanitara  
 gwereco jaytata'ia ojihe. Doze ko jaytata'ia hehe. <sup>2</sup>Ipuru'a hēa. A'ero hēa

rahērahemamo. A'ereki kiro hēara'yra'ga ahava. A'ero hēa herekoi kiro hahyhetea ojive.

<sup>3</sup>Kiro ojipeva'ea jipiukari yvagi pe ahemonhimomby'ava'ea. Ahemonhimomby'ava'ea ko tejuhua'javuhuva'ea ruvihavuhua. Huvihavuhu ko tejuhua'javuhuva'ea ġwehanhuhūro oġwaġahivamo. Sete ko tejuhua'javuhuva'ea akaġa. Gwereco akanitara oakaġa rehe no. Sete ko akanitara a'ero. Dez ko tejuhua'javuhuva'ea ratīa. <sup>4</sup>Ipopoaka tejuhua'javuhuva'ea gwaja jaytata'ia pe'avo yvaga hugwi imbuhua imomboo yvya koty. He'yjuhu hete ranuhū jaytata'ia. Trēs jaytata'ia pyteri pe nanani gwaja ojipeji pe'ai imbuhua imomboo yvya koty. Nahā a terça parte dos jaytata'ia tejuhua'javuhuva'ea gwaja imombori. Tejuhua'javuhuva'ea i'ami kunhangwerahēa rovai pyteri pe ta'u ti ji hēara'yra'ga ga arame javo. A'ereki hēa ombo'a ġwerī gwa'yra'ga.

<sup>5</sup>Ymyahū Tupana'ga ga mombe'u hako. Ga e'i:

“Aerē ti hēara'yra'ga toko yvyakotyve'ġa nduvihavuhuhetero ġa ndepiakatupava nehē.

Tohendukatuukaraha ti ga ġa pe onhi'iġa nehē.

Ahe ja – kiroki ahe onupā ojipe'ga yvyra pyvō metalva'ea pyvō toko ti ga nhinhi'iġa rupi javo

– ahe ja ti hēara'yra'ga tohendukatuukaraha ġa pe nehē toko ti ġa nhaporemō nhinhi'iġa rupi javo,” ei Tupana'ga hako.

Kiro hēa ga mbo'ari gwa'yra'ga. Hēara'yra'ga arame kiro gape'ahava pea hugwi tejuhua'javuhuva'ea ti to'uyme ga javo. Kiro garerohohava Tupana'ga pyri ga'apykava pyri toko ga aheruvihavuhuhetero kiro javo.

<sup>6</sup>Kiro hēa nhani oka'nhyoma ongae'yi me. A'ereki pevo Tupana'ga omboavujikwerukaripe hēa pe avo ti hēa toju javo.

—Pevo ti ġa tomondomondo mbatera hēa pe mil duzentos e sessenta dias rupi nehē, ei Tupana'ga.

<sup>7</sup>Kiro yvagi pe Tupana'gapyrive'ġa tavukari. Tupana'gapyrive'ġa ko Miguel'ġa. Miguel'ga ko oko Tupana'ga nhi'iġa rehe ojiheve'ġa pavēi. Tejuhua'javuhuva'ea ndokoi reki Tupana'ga nhi'iġa rehe ojiheva'ea pavēi. Nurā Miguel'ġa tavukari tejuhua'javuhuva'ea pe a'eareheva'ea pe no. <sup>8</sup>Miguel'ġa imombigi tejuhua'javuhuva'ea popoakara a'eareheva'ea popoakara reheve yvagi pe. Ndatekwavi tejuhua'javuhuva'ea rehe yvagi pe a'eareheva'ea rehe no. <sup>9</sup>A'ea rupi tejuhua'javuhuva'ea huvihavava'ea mombohava a'eareheva'ea mombohava pavēi yvya koty a'ero.

Tejuhua'javuhuva'ea ko mboja'ljave'ga akoja'ga ymyahūve'ga. Mboja'ljave'ga rera ko Diabo ite'varuhuva'ea ruvihavuhu'ga. Mboja'ljave'ga rera ko Satanás no. Omoandyandyi ga yvyakotyve'ġa nhaporemō.

<sup>10</sup>Kiro ji ojipe'ga renduvi. Hahyahi ganhi'iġa ga erame okovo yvagi pe:

—Kiroġwe Tupana'ga ojiheve'ġa ndekote'varuhua mombohetei ġa mombyryva avuirama.

Kiro ti ga ãga nderohoukari ojipyri yvagi pe nehẽ.  
 Kirogwe ga hepiukari opopoakara okovo ãganduvihavuhuhetero, ei ga.  
 Kirogwe Cristo'ga hepiukari opopoakara okovo  
 ãganduvihavuhuhetero no.

Ga pe gwemimbuhurukara'ga pe Tupana'ga e'i  
 eko ti ãganduvihavuhuhetero javo.

A'ereki Tupana'ga omomboruka ãgambotegwete'hara'ga yvya koty  
 – kiroki ga omboja nhaneirũ'ga ndehe Tupana'ga rovai pyteri pe  
 arimo ypytunimo no, ei ga okovo yvagi pe.

11 Nhaneirũ'ga omombi Diabo'ga popoakara ojikheteavo gwaramo  
 cordeiro'jave'ga rehe  
 gaha omano heka'voguka gwekoa nhande repyga javo  
 cordeiro'jave'ga.

Ãga omombi Diabo'ga popoakara imombe'urame Tupana'ga nhi'iãga  
 Jesus Cristo'ga mombe'urame.

Onhia'ngue'yma nhaneirũ'ga ei ojohupe:

“Xa'eyme ti: Niamanopotari nhande Jesus Cristo'ga mombe'urame.

A'ea rui ti xa'e.” Nahã ãga ei.

Ã'arõe'ỹve'ãga ãga jukai ãga mbopohirukapota Jesus'ga hugwi novã.

A'ereki ãga ndopohiri Jesus'ga mombe'ua hugwi, ei ga okovo yvagi  
 pe.

12 Tohoryory ti yvaga, ei ga.

Pejoryjory ti yvagipeva'ero!

A'ereki ga Diabo'ga mombo avo hugwi.

Yvyakotyva'ea pe yhyarupiva'ea pe no, pe me ti ite'va kiro.

A'ereki Diabo'ga ogy ogwovo pe pyri onhimboahiva.

A'ereki ga e'i: “Nambegwei ti Tupana'ga omombiguka jipopoakara  
 yvya koty nehẽ no.

Takote'varuhua hi ti ji Jesus'gareheve'ãga pe yvya koty a'ero nehẽ,” ei  
 Diabo'ga, ei ga.

A'ea ga ei okovo yvagi pe Diabo'ga mombe'gwovo yvyakotyve'ãga pe  
 yhyarupive'ãga pe no. A'ea ji henduvi.

13 Kiro tejuhua'javuhuva'ea i'ei:

—Ah! Yvya koty ga ji momborukari ji mombytavouka, e'i.

A'ero ihoi kunhangwerahẽa rehe – kiroki hẽa gwa'yra'ga mbo'a. Hẽa  
 rehe ihoi tajuka ti hẽa javo.

14 Kiro kwanduhua'javuhuva'ea pepoa mondohava mokonhava'ea  
 mondohava kunhangwerahẽa pe. Nurã hẽa ei:

—Taveve ti ji ongae'ỹi me nehẽ. Pevo ti ji taho jitupa jirupai pe nehẽ.

Pevo ti ãga tomondo mbatera ji ve trẽs anos e meio rupi nehẽ. A'ero pevo  
 ti ji rukatui nehẽ nhinhimima mboja hugwi tejuhua'javuhuva'ea hugwi  
 nehẽ, ei hẽa.

<sup>15</sup>Ojuruu rupi mboja yhya mohemi. Hehanhuhũ yhya ypiahua ja – kiroki ohẽ tejuhua'javuhuva'ea jurua rupi yhya.

—Yhya ti togwerohoroho hẽa moka'nhyrna, e'i.

<sup>16</sup>Yvya pyry reki hẽa pe hẽa pokoga. A'ereki yvy pe yhya onhinha – akoja tejuhua'javuhuva'ea omohẽ ojuruu rupi.

<sup>17</sup>A'ero tejuhua'javuhuva'ea nhimonha'ngahetei hẽa rehe. Nurã ihoi otavuka hẽarakykwepohara'ga pe – kiroki ga gwendu katu Tupana'ga remimombe'uhetea ojikoga Jesus Cristo'ga rehe okokatuavo. <sup>18</sup>Ogwovo ihoi o'ama y'ytiga rehe ypiahua ruvihava rembeyvyri pe.

### Yhyapypeva'ea

**13** <sup>1</sup>Kiro ji hepiagi tiruahũva'ea yhyapypeva'ea. Ohẽ yhyapypeva'ea ypiahua ruvihava hugwi ua yvya rehe upa. Sete ko yhyapypeva'ea akağa. Dez ko yhyapypeva'ea ratĩa. Gwatĩa rehe gwereko akanitara. Dez ko akanitara a'ero. Oakağa rehe inainani gwereko gwerate'varuhua.

Herate'varuhua Tupana'ga mbotegwetei yhyapypeva'ea ipopoaka Tupana'ga hohe javo. <sup>2</sup>Yhyapypeva'ea oko ja'gwara'java'ea ja leopardo ja. Ipya oko urso pya ja. Ijuruu oko ja'gwara'java'ea jurua ja leão jurua ja. Kiro tejuhua'javuhuva'ea imbopopoakarukari yhyapypeva'ea oji'ja ojipy'rovouka jupe toko ti yhyapypeva'ea jireheve'ga nduvihavamo javo.

<sup>3</sup>Ojipejiva'ea ji hepiagi yhyapypeva'ea akağa. Oko ika'ægwera ite'varuhuheteva'ea nhakağa rehe. Nurã ji ei: Omano po raji'i. Kiro okwerava'ja reki! a'e ji hepiaga ika'ægwera ite'varuhuheteva'ea.

Yvyakotyve'ga nhaporemõ ga nhimomby'ai hehe a'ea mbopogweavo.

<sup>4</sup>A'ero ga tejuhua'javuhuva'ea mbohetei. A'ereki tejuhua'javuhuva'ea ombopopoakaruka yhyapypeva'ea pe. Yhyapypeva'ea ga imbohetei no.

—Ma'ga ipopoaka yhyapypeva'ea ja? ei ga. Ma'ga ipopoaka a'ea hohe otavuka a'ea pe? Ndipopoakahavi tuhẽ a'ea pe! ei ga imboheteavo.

<sup>5</sup>Kiro yhyapypeva'ea monhi'ite'varuhuhava. Nurã ikwahava omondoia yhyapypeva'ea i'ei:

—Tanhimbohete tuhẽ ti ji Tupana'ga mbotegweteavo nehẽ. Quarenta e dois meses rupi ti ji tako nanongara rehe yvya koty nehẽ, e'i.

<sup>6</sup>Nurã yhyapypeva'ea Tupana'ga mbotegwetei. Tupana'ga ronga mbotegwetei. Yvagipeve'ga mbotegwetei. Nahã yhyapypeva'ea gwereko te'varuhu Tupana'ga renoite'varuhuavo.

<sup>7</sup>Kiro yhyapypeva'ea mbopopoakahava no. Nurã ikwahava omondoia yhyapypeva'ea i'ei:

—Tatavuka ti ji Tupana'ga remimo'ehara'ga pe. Tamombi ti ji gapopoakara, e'i. Tajipopoaka ti ji vyakotyve'ga hohe pa, e'i. Ga hohe pa ti ji tajipopoaka – kiroki ga ojogwe'ygwe'yja'ga. Ojipe'ga hohe pa no ti ji tajipopoaka. Tajipopoaka ti ji ga hohe pa no – kiroki ga ojoatytyvi ganhi'iga. Yvyakotyve'ga gwygagwryripeve'ga hohe pa ti ji tajipopoaka no, e'i yhyapypeva'ea.

<sup>8</sup>Jihi, João, akwaha aere'íva'ea ikwatija. Ikwatija ji ei: Vvyakotyve'ğa nhaporemo ti yhyapypeva'ea mbohetei ojikoga hehe nehẽ – kiroki ға ndojikogi Tupana'ga rehe ikwatijarukare'yma ga pe ojera livro pype, a'e ji ikwatija. Ґandera Tupana'ga ndokwatijari livro pype yvagi pe tuhu ti ға ji pyri okovo avuirama jave'yma. Livro ko cordeiro'jave'ga apoa. Gaha Tupana'ga omombe'u vyva apohava renonde aerẽ ti ga ojijukauka nehẽ javo, a'e ji ikwatija aere'íva'ea.

<sup>9</sup>Peapyakwa pe. Pehendu katu nhirembikwatijara, a'e ji.

<sup>10</sup>Kiroki ға ojipe'ğa topyhy ға nderogwovo

– ғahã ti ojipe'ğa opyhygaha nehẽ ға nderogwovo nehẽ, a'e ji ikwahava aere'íva'ea.

Kiroki ға ojipe'ğa tojuka itakyhea'javuhuva'ea pyvõ

– ғahã ti ojipe'ға ojuka tuhẽ itakyhea'javuhuva'ea pyvõ nehẽ, a'e ji ikwahava aere'íva'ea.

Nurã ti Tupana'ga remimo'ẽhara'ға tonhimomirana ojikheteavo ga rehe nehẽ, a'e ji ikwatija aere'íva'ea.

### Yvyapypeva'ea

<sup>11</sup>Kiro ojipea ji hepiagi tiruahüva'ea vvyapypeva'ea. Ohẽ vvyapypeva'ea vyva hugwi ua vyva arimo upa. Mokõi ko vvyapypeva'ea ratia. Hatia ko cordeiro ratia ja. Hahyahi vvyapypeva'ea nhi'iga tejuhua'javuhuva'ea ja. <sup>12</sup>Yhyapypeva'ea ombopopoakaruka vvyapypeva'ea oji'ja. A'ero vvyapypeva'ea yhyapypeva'ea mboheteukari vvyakotyve'ğa pe vyva pe no – kiroki yhyapypeva'ea gwereko ika'ægwera ite'varuhuheteva'ea.

<sup>13</sup>Vvyapypeva'ea japojojoi ahemonhimomby'ava'ea. Yvaga hugwi imbojyvi tata imbuhua vyva koty. Gwepia pa vvyakotyve'ğa ahemonhimomby'ava'ea. <sup>14</sup>Ahemonhimomby'ava'ea apovo ғwaramo vvyapypeva'ea ға moandyandyjuhui. Ipopoaka vvyapypeva'ea ahemonhimomby'ava'ea apovo ғwaramo yhyapypeva'ea rovai pyteri pe. Vvyakotyve'ğa pe vvyapypeva'ea ei:

—Peapo ti ha'angavuhua kiro timbohete ti a'ea ra'angavuhua javo – kiroki a'ea ko yhyapypeva'ea herekovo ika'ægwera ite'varuhuheteva'ea itakyhea'javuhuva'ea rembikytiuhagwera. A'ea ra'angavuhua ti peapo. A'ereki a'ea okwera'ja reki yhyapypeva'ea, e'i vvyapypeva'ea.

Mbatera ға jatoi yhyapypeva'ea ra'angavamo a'ero. <sup>15</sup>Opopoakahetero ғwaramo vvyapypeva'ea imondoi opytua ha'angava pe imopo'ama.

—Opo'ã reki ha'angava ogwoogwovo, ei vvyakotyve'ğa hepiagame.

Ha'angava onhi'ĩ. Kiro i'ei:

—Tanhimbohete ti vvyakotyve'ğa nhaporemo, e'i.

Kiroki ға nombohetei yhyapypeva'ea ra'angava – ғahã ha'angava ojukauka. <sup>16-17</sup>Vvyakotyve'ğa nhaporemo herekoi yhyapypeva'ea



rembikwatijarukaragwera ojihe a'ero. Ĝa okwatijaruka yhyapypeva'ea rera ojihe. Hera ikwatijarukare'ymame ti ĝa okwatijaruka yhyapypeva'ea rera número. Okwatijaruka ti ĝa opoa rehe ojohukoty rúi. Opoa rehe ikwatijarukare'ymame ti ĝa okwatijaruka gwetovapya rehe. Okwatijaruka ĝa nhaporemō: okoteheve'ĝa ĝanduvihava'ĝa imbateve'ĝa nimbaterive'ĝa ojipe'ĝa no – kiroki ĝa oporavyky ojive jate ipiro'yve'ĝa, kiroki ipiro'ye'ŷve'ĝa ĝa ĝa mboporavykyuka ĝa mbopohirukare'yma ojihugwi no. Ĝa ojihe ikwatijarukare'ymame yhyapypeva'ea ra'angava noma'ēukari ĝa pe mbatera ipyhygukare'yma imondoukare'yma no. Nahã yhyapypeva'ea ra'angava hendukatuukarahai vvyakotyve'ĝa pe onhi'iĝa opopoakaramo.

<sup>18</sup> Ojapyakaheterame jate ti ahe ikwahavi yhyapypeva'ea rera. Kiroki ga okwaha hete – gaha ti tomo'emo'ē yhyapypeva'ea rera número onhimombaragwahava hehe. Yhyapypeva'ea rera número ko akwaimbae'ga rera número. Yhyapypeva'ea rera ko número seiscentos e sessenta e seis.

### Cordeiro'jave'ga he'yjuhuranuhūve'ĝa pavēi

**14** <sup>1</sup> Kiro ji hepiagi. Nanime cordeiro'jave'ga ami vvytyruhua rehe Sião rehe! Ga pavēi ĝa oko cento e quarenta e quatro milve'ĝa. Ikwatijara ĝa gwereko gwetovapya rehe. Ikwatijara ko cordeiro'jave'ga rera garuva'ga rera no.

<sup>2</sup> Kiro ji yvagipeve'ga renduvi. Onhi'iĝahyahivuhu ga typojuhetea pyambua ja onaranaraĝuhūva'ea ja no. Ikatu ganhi'iĝa imonhi'ihava ja no harpas ja, a'e ji yvagipeve'ga renduva.

<sup>3</sup> Cento e quarenta e quatro milve'ĝa nhimby'yi ipyahuva'ea rehe yvagi pe ga'apykavareheve'ga apykava rovai pyteri pe ga apygame oapykava rehe okovo aheruvihavuhuhetero. Onhimby'yi ĝa quatrove'ĝa ndovai pyteri pe no huvihavuhu'ĝa ndovai pyteri pe no. Tegwete ojipe'ĝa nhimbo'ehava a'ea rehe. Ĝahã jate onhimbo'e hehe ipyahuva'ea rehe onhimby'yita cento e quarenta e quatro milve'ĝa. A'ereki Tupana'ga ĝa mbopiro'yuka ĝambote'varuhuva'ea hugwi ĝa pokoguka ĝa mbuhuruka ojipyri yvagi pe ĝa mombytavouka avuirama. <sup>4</sup> Ĝa ndokote'varuhui. Ĝa ko ĝa ja – kiroki ĝa ndogwerekoangavi kunhangwera'ĝa. Piry hete ĝa. Cordeiro'jave'ga hoa nanani ĝa hoi ga rupi okovo ganhi'iĝa rupi. Tupana'ga omo'emo'ēypy ĝa ojive vvyakotyve'ĝa hugwi ĝa mbopiro'yuka.

—Ĝahã ti toko jireheve'ĝa cordeiro'jave'gareheve'ĝa no, ei Tupana'ga ĝa mo'emo'eamo. Toko ti ĝa nhinhi'iĝa rupi ganhi'iĝa rupi no. Jara'ĝa hohe vvyakotyve'ĝa hohe ĝa pyryvamo okovo a'ero, ei Tupana'ga.

<sup>5</sup> Ni'mbeangavi Tupana'gareheve'ĝa. Nurã ndojari ĝa ndehe Tupana'ga rovai pyteri pe aheruvihavuhuhete'ga rovai pyteri pe.

### Trêsvê'ğa Tupana'gapyrive'ğa yvagipeve'ğa

<sup>6</sup>Kiro ji ojipe'ga repiagi Tupana'gapyrive'ga ga veverame yvatea gwyrimo. Ikwahava ġwaramo omondoa ga ei:

—Taho ti ji imombe'gwovo pyryva'ea ipave'ÿva'ea Jesus'ga mombe'ua vvyakotyve'ğa pe nhaporemo nehê. Ğagwyġagwyriveve'ğa pe ti ji tamombe'u. Kiroki ġa ojogwe'ygwe'yja'ğa – ġa peġape ti ji tamombe'u. Kiroki ġa ojoatyatyvi ġanhi'iğa – ġa peġape ti ji tamombe'u. Ojipe'ğa pe ti ji tamombe'u no. Yvyakotyve'ğa pe nhaporemo yvya koty ti ji tamombe'u nehê, ei Tupana'gapyrive'ga.

<sup>7</sup>Hahyahi ganhi'iğa ga erame ġa pe a'ero:

—Pehendu katu ti Tupana'ga rerekokatukatuavo ga ko ipopoaka ojipe'ğa hohe pa javo. Pembohete ti ga gaha jate oko nhanderuvihavuhetero javo. A'ereki kiro ga'ea okote'varuhuve'ğa pe peko te'varuhu pe javo. “Peho ti hahyva'ea ruvihava pype nehê,” e'i ti Tupana'ga nehê.

—Pembohete ti Tupana'ga mboukwahava penenypy'amo ga rovai pyteri pe. Gaha ombojihu yvaga yvya no ypiahua ruvihava no yhyaryapyruhua nhaporemo no, ei Tupana'gapyrive'ga.

<sup>8</sup>Kiro ojipe'ga vevei ga reviri no Tupana'gapyrive'ga. Imombe'gwovo ga ei:

—Cidadepeve'ğa Babilôniapeve'ğa popoakahetea ipigi! Opi hete tuhê! A'ereki ġa ombote'vate'varuhu vvyakotyve'ğa gwyriveve'ğa nhaporemo, ei ga. Babilôniapeve'ğa onhimbopogweuka ojipe'ğa pe toko te'varuhu ti ġa nhande ja javo. Babilôniapeve'ğa ja ġa ndekote'varuhui a'ero gworygworyvamo ġandekote'varuhua rehe, ei ga.

<sup>9-10</sup>Kiro ojipe'ga vevei mokonha'ğa ndeviri no Tupana'gapyrive'ga. Trêsvê'ğa a'ero. Hahyahi ganhi'iğa ga erame:

—Kiroki ġa yhyapypeva'ea mbohete yhyapypeva'ea ra'angava rehe ve – ġahâ ti ombuhuruka ite'varuhuva'ea ojive nehê, ei ga. Po ġa okwatjaruka yhyapypeva'ea rembikwatjarukara gwetovapya rehe, a'ero ti ite'varuhu ġa pe nehê, ei ga. Po ġa okwatjaruka opoa rehe, a'ero ti ite'varuhu ġa pe nehê no.

—Tupana'ga ti onhimonha'nga ġa ndehe nehê. Ndoporogwetygi ti ga ġa nehê, ei ga. A'ero ti Tupana'ga ġa mondoi tata pype enxofre pype nehê no hahyva'ea ruvihava pype. A'ea pyvô ti ga hahya mondoi ġa pe nehê, ei ga. Hahyrame pevo ġa pe ti pyryve'ğa Tupana'gapyrive'ğa ġa ndepiagi nehê.

Ğa pavêi ti cordeiro'jave'ga ġa ndepiagi nehê hahyrame ġa pe nehê, ei ga. <sup>11</sup>Nane'yimi ti ihemi tatatiġuhûa hahyrame ġa pe nehê. Hahya ti ndopigi ġa hugwi ppytunimo arimo nehê no, ei ga. Hahy hete ti ġa pe tata pype jipi nehê – kiroki ġa yhyapypeva'ea mbohete yhyapypeva'ea ra'angava reheve, kiroki ġa okwatjaruka yhyapypeva'ea rera ojihe, ei ga imombe'gwovo.

<sup>12</sup>—Nurâ ti Tupana'ga remimo'êhara'ğa tonhimomirana ojikhoheteavo Jesus'ga rehe Tupana'ga remimombe'uhetea rendukatuavo nehê, ei ga.

<sup>13</sup>Kiro ji ojipe'ga renduvi yvagipeve'ga. Ji ve ga ei:

—Ekwatija ti nhiremimombe'ua nde ve kiro. Kiro Cristo'gareheve'ğa ndoryndoryvamo – kiroki ға omano kirẽ nehẽ, ei Tupana'gapyrive'ga ji ve.

—Na tuhẽ, e'i Tupana'ga ra'uva. Kiro ға ndoryndoryvamo. A'ereki omanorẽ ға oapo pi. A'ero ғapy'a rukatui. Oporavyky hete na'ẽ ға okovo yvya koty Tupana'ga nhi'l'iga mombe'gwovo okokatuaovo onhimomiranama. Aerẽ omanorẽ ti ға ndukatui yvagi pe nehẽ. Ґandekokatuagwera ti jukwaha nehẽ ға vahemirẽ yvagi pe, e'i Tupana'ga ra'uva.

### Okyti ға kopeva'ea

<sup>14</sup>Kiro nanime ji hepiagi yvaғatiға. Itiғahivuhuva'ea ko yvaғatiға. I'arimo ga oapy. Oko ga ga ja – kiroki ga oko yvagipeva'ero vvyakotyva'ero no. Oakaға rehe ga gwereko akanitara ouro apopyra okovo ғwaramo aheruvihavuhuhetero. Opo pe ga gwereko haimbeva'ea foice.

<sup>15</sup>Kiro ojipe'ga Tupana'gapyrive'ga hemi Tupana'ga mbohete hava hugwi garonga hugwi ua. Hahyahi ganhi'iga ga erame yvaғatiға'arimove'ga pe. Ga pe ga ei:

—Ekyti kopeva'ea eapoa pyvõ haimbeva'ea pyvõ jajuro ғwaramo yvya koty. A'ereki kiro ikytihava, ei ga ga pe.

<sup>16</sup>—Kwa, ei ga.

A'ero ga ikytipavi kopeva'ea nhaporemo yvya koty a'ero – kiroki ga oapy yvaғatiға arimo.

<sup>17</sup>Kiro ojipe'ga Tupana'gapyrive'ga hemi Tupana'ga mbohete hava hugwi garonga hugwi yvagipeva'ea hugwi. Gwereko ga haimbeva'ea no foice.

<sup>18</sup>Kiro ojipe'ga ruri ikwava'ehava hugwi Tupana'gapyrive'ga. Gaha ko tata repiakatuhara'ga. Hahyahi ganhi'iga ga erame Tupana'gapyrive'ga pe – kiroki ga gwereko haimbeva'ea.

—Ekyti yva'ia ahara yhyppa'java'ea hugwi imono'onon'ombava. A'ereki yva'ia uva jaju pa yvya koty, ei ga ga pe.

<sup>19</sup>—Kwa, ei ga.

A'ero ga yva'ia kytipavi yvya koty imono'onon'ombava a'ero imomboia imu'umu'uhavuhua pype to'ẽ ti yva'ia ryhya jugwi javo.

Tupana'ga nhimonha'ngahetea, a'e ji imu'umu'uhava pe. A'ereki Tupana'ga omu'umu'umuka okote'varuhuve'ға jukajukavouka imo'emo'ẽuka ғandekoa nhaporemo.

<sup>20</sup>Cidade koty ға imu'umu'umi yva'ia imu'umu'uhavuhua pype. He'yjuhu ranuhũ hete yva'ia ryhya i'ei jugwi ға imu'umu'umame. Okote'varuhuve'ға ndekoa pe a'e ji yva'ia ryhya. Paivouhu ihoi ғandekoa Tupana'ga ға mu'umu'umukarame. Ґandekoa oho paivouhu trezentos quilômetros. Hehanhuhũ ғandekoa typya no. Typya ihoi um metro e meio ogwovo. Oho ғandekoa cavalo jurua apiavo. Nahã typya ihoi cavalo jurua yvate jaime ғandekoa.

**Seteve'ġa Tupana'gapyrive'ġa ti omondo karugwara**

**15** <sup>1</sup>Kiro ji ojipe'ġa ndepiagi ahemonhimomby'auhuve'ġa – kiroki seteve'ġa Tupana'gapyrive'ġa okwahavuka aere'iva'ea okovo yvagi pe yvagipeve'ġa. Omondo ti ġa seteva'ea karugwara vvyakotyve'ġa pe nehē. Seteva'ea karugwara ko mbapavava'ea. Seteve'ġa imondomondorē seteva'ea karugwara vvyakotyve'ġa ndehe po ti Tupana'ga nhimonha'ngahetea ipigi ġa ndehe nehē.

<sup>2</sup>Kiro ji hepiagi ypiahua ruvihava'java'ea. Ypiahua ruvihava'java'ea ko vidro'java'ea apopyra tata'java'ea apopyra no. Vidro'java'ea apopyra tata'java'ea apopyra, a'ea memei ko ojihe'a ojogwehe. Kiroki ġa nombohetei yhyapypeva'ea yhyapypeva'ea ra'angava reheve – ji ġa ndepiagi ġa amame ypiahua ruvihava'java'ea rembeyvyri pe. Ndokwatijarukari ġa ojihe yhyapypeva'ea rera opopoakaramo yhyapypeva'ea hohe. Ndokwatijarukari ġa yhyapypeva'ea rera número ojihe no. Gwereco ġa Tupana'ga remimondoa imonhi'ihava harpas.

<sup>3</sup>Tupana'gareheva'ea nhimby'yja rehe Moisésva'ea nhimby'yja rehe ġa nhimby'yi. Cordeiro'jave'ga nhimby'yja rehe ġa nhimby'yi no. A'ereki ġa Tupana'ga mbohete gaha jate ko vvyakotyve'ġa nduvihavuhuhete'ga javo. Onhimby'yita ġa ei:

—Tupana, orepojykaharetea, ndehe ko vvyakotyve'ġa nduvihava epopoakaramo ġa hohe pa.

Ndehe ko ġanduvihavuhuhetero avuirama ymya hako aerē nehē no, ei ġa onhimby'yita.

Ereapo nde ġamonhimomby'auhuva'ea enhimboheteuka ġa pe.

Ereko katu hete nde ġa nderekokatuavo imombe'gwowo

a'itituhēva'ea ġa pe, ei ġa onhimby'yita Tupana'ga mboheteavo.

<sup>4</sup>Ġa nhaporemo nde rendu katu nde mboheteavo ga pyry hete javo. A'ereki nde tehe jate ko ndepyry hete tuhē.

Uhu pa ti ġa ogwyrā hugwi nhaporemo nehē nde mboheteavo nderovai pyteri pe nehē.

A'ereki nde erehepiuka ejekokatuagwera ġa pe.

Nahā ġa ei onhimby'yita upa Tupana'ga mboheteavo.

<sup>5</sup>Ġa nhimby'yirē ji hepiagi yvagi pe. Pevo ko Tupana'ga mboheteava ipira apopyra – kiroki pyryheteva'ea gwereco Tupana'ga rembikwatijarukaripyra ryrū'ia. Ojipe'a gamboheteava. <sup>6</sup>Seteve'ġa Tupana'gapyrive'ġa hemi jugwi – kiroki ġa omondo ġwerī karugwara vvyakotyve'ġa pe. Omongi ġa tapy'ynhapitiġahivuhuva'ea linho apopyra ndiky'ai'i'iva'ea. Omongi ġa oku'ayvira imondovo opoti'a rupi. Ouro apopyra ko ġaku'ayvira.

<sup>7</sup>Ġa pe quatrove'ġa nde'yja'ga imondoi nhaetingy'a'java'ea ouro apopyra. Sete ko nhaetingy'a'java'ea. Tupana'ga nhimonha'ngahetea

rekoï nhaetingy'a'java'ea pype avuïramave'ga nhïmonha'ngahetea. Tynahẽ a'ero.

<sup>8</sup>Tatatiğuhũhetea rekoï Tupana'ga ronga pype gamboheteahava pype. A'ereki Tupana'ga oko ipype. Tupana'ga rendy'jaro ġwaramo gamboheteahava pype hekoi tatatiğa. Gapopoakaro ġwaramo hekoi tatatiğa ipype no. Tynahẽ gamboheteahava a'ero. Tatatiğuhũa ġwaramo ti ahe ndohoi gamboheteahi pe seteve'ğa remimondoa renonde nehẽ. A'ereki seteve'ğa Tupana'gapyrive'ğa e'i:

—Orenhinanhinani ti toromondo na'ẽ karugwara yvyakotyve'ğa pe nehẽ, ei ġa.

### Tupana'ga nhïmonha'ngahetea oko nhaetingy'a'java'ea pype

**16** <sup>1</sup>Kiro ji ga renduvi Tupana'ga mboheteahavapypeve'ga. Hahyahi ganhi'iğa ga erame seteve'ğa pe Tupana'gapyrive'ğa pe:

—Peho ti heka'voga Tupana'ga nhïmonha'ngahetea nhaetingy'a'java'ea hugwi. Peheka'vo ti yvyã koty, ei ga ġa pe.

<sup>2</sup>—Kwa, ei yvagipeve'ğa.

Kiro ġandeyja'ga hona'ẽi a'ero heka'voga yvyã koty Tupana'ga nhïmonha'ngahetea ojipejiva'ea hugwi nhaetingy'a'java'ea hugwi. Nurã ihemi ġajauhua ite'varuhuheteva'ea yvyakotyve'ğa ndehe – kiroki ġa okwatjaruka yhyapypeva'ea apoa ojihe. Kiroki ġa ombohete yhyapypeva'ea ra'angava – ġa ndehe ihemi ġajauhua ite'varuhuheteva'ea no.

<sup>3</sup>Kiro ojipe'ga seteve'ğa nde'yja'ga heka'vogi Tupana'ga nhïmonha'ngahetea ojipea hugwi nhaetingy'a'java'ea hugwi. Mokõi ko ġanembiheka'vogagwera a'ero. Ypiahua ruvihava rehe ga heka'vogi. Ypiahua ruvihava nhimbotei omanove'ga rekoal'java'ero. Nurã yhyapora imanombavi.

<sup>4</sup>Kiro ojipe'ga seteve'ğa nde'yja'ga heka'vogi Tupana'ga nhïmonha'ngahetea ojipea hugwi nhaetingy'a'java'ea hugwi. Trẽs ko ġanembiheka'vogagwera a'ero. Paranauhũa rehe yhyaryapyruhua rehe no ga heka'vogi. Paranauhũa nhimbotei aherekoro a'ero. Yhyaryapyruhua onhimbote aherekoro no.

<sup>5</sup>Kiro ji ga renduvi – kiroki Tupana'gapyrive'ga oko yhya repiakatuhara'ga. Tupana'ga pe ga ei:

—Jipojykaharetea, ei ga Tupana'ga pe.

Ağwamo nde ereko. Ymyahũ nde ereko hako.

Ndehe ko ereko katu hete yhya monhimboteavo aherekoro ġa pe.

<sup>6</sup>A'ereki ġa neremimo'ẽhara'ğa apiti

nenhi'iğa mombe'uhara'ğa ndeheve ġandekoa reka'voga.

Kiroğwe aherekoa nde imondoi ġa pe to'u ti ġa javo.

Pyry nde imondoi a'ea ġa pe, ei ga Tupana'ga pe.

<sup>7</sup>Kiro ji henduvi ikwava'êhava hugwi nahã:

—Na tuhẽ, Tupana, orepojkaharetea!

Ndehe ko vvyakotyve'ğa nduvihava epopoakaramo ға hohe pa.

Ereko katu hete

e'erame a'itituhẽva'ea imondovo hahya hupi katu

okote'varuhuve'ğa pe.

Poro ji henduvi ikwava'êhava hugwi.

<sup>8</sup>Kiro ojipe'ga seteve'ğa nde'yja'ga heka'vogi Tupana'ga nhimonha'ngahetea ojipea hugwi nhaetingy'a'java'ea hugwi. Quatro ko ғанембиheka'vogagwera a'ero. Kwara rehe ga heka'vogi tombokai ti kwara vvyakotyve'ğa tata pyvõ javo. <sup>9</sup>Kwara vvyakotyve'ğa mbokaiheteri a'ero. Hahy hete ға pe a'ero. A'ea nhaporemõ karugwara Tupana'ga imondomondoukari ға pe. Ga karugwara mondoukaro ғwaramo ға ete'varuhuhetei Tupana'ga pe ga mbotegweteavo. Ndogwerõjijyi reki ға ojeaporoғita okokatue'yma ga mbohetee'yma.

<sup>10</sup>Kiro ojipe'ga seteve'ğa nde'yja'ga heka'vogi Tupana'ga nhimonha'ngahetea ojipea hugwi nhaetingy'a'java'ea hugwi. Cinco ko ғанембиheka'vogagwera a'ero. Yhyapypeva'ea gwyra rehe ga heka'vogi. Pevo yvya koty yhyapypeva'ea oko ogwyripeve'ğa nduvihavamo. Yhyapypeva'ea gwyripeve'ğa pe ppytunahivuhu a'ero. Hahy hete ға pe. Ohu'u ға oküa a'ero hahyhetero ғwaramo ға pe. <sup>11</sup>Yvagipeve'ga pe Tupana'ga pe ға ete'varuhuhetei ga mbotegweteavo okote'varuhuavo hahyro ғwaramo ojive. Ojauhuro ғwaramo ға ete'varuhuhetei ga pe no. Emo ға ndogwerõjijyi ojeaporoғita okokatue'yma.

<sup>12</sup>Kiro ojipe'ga seteve'ğa nde'yja'ga heka'vogi Tupana'ga nhimonha'ngahetea ojipea hugwi nhaetingy'a'java'ea hugwi. Seis ko ғанембиheka'vogagwera a'ero. Paranauhüa ruvihava rehe rio Eufrates rehe ga heka'vogi. Paranauhüa ruvihava rio Eufrates ty pa onhimboavujikwea a'ero tuhu ti kwara porakotyve'ğa nduvihavuhu'ğa yvya pikağa rupi javo.

<sup>13</sup>Kiro ji hepiagi trêsva'ea Diabo'gapyriva'ea anhağa. A'ea ko kururua ja. Tejuhual'javuhuva'ea jurua rupi ojipea hemi. Yhyapypeva'ea jurua rupi ojipea hemi. Tupana'ga nhi'liğaatyviva'ea mombe'uhara'ga jurua rupi ojipea hemi. Nahã ko trêsva'ea Diabo'gapyriva'ea.

<sup>14</sup>Tiruahü Diabo'gapyriva'ea okovo Diabo'ga nhi'liğa rehe japoapovo ahemonhimomby'ava'ea. Kiro ihoi vvyakotyve'ğa nduvihavuhu'ğa pyri nhaporemõ ға mono'ono'oğuka ға movahemuka totavuka ti ға Tupana'ga pe javo. A'ereki Tupana'ga e'i jipe: “Diabo'gapyriva'ea ға mono'ono'oğukarame ti ji ei ға pe nehẽ: Peko te'varuhu pe. Peho kiro tata pype hahyva'ea ruvihava pype. A'ea ti ji ei ға pe jipopoakahetero ға hohe pa nehẽ ғapopoakara mombiga,” ei Tupana'ga.

<sup>15</sup>—Pehendu ti, ei Cristo'ga nhande ve. Ahe nombõha'uvi ipromive'ğa ndura. Ahe ja ti pe napemboha'uvi jirural'java nehẽ. Nurã ji ei pe me: Pyry

hete ti pe me nehẽ pe nhimomiranamame nhinhi'iğa reroviapige'yma aerẽ ti ga ruri nehẽ javo. A'ero ti pe ndekoi ga ja nehẽ – kiroki ga gwereko opira imongiavo onhinoti'e'yma, ei Cristo'ga nhande ve.

<sup>16</sup>Diabog'gapyriva'ea omono'ono'oğuka yvyakotyve'ğa nduvihava'ğa. Pea pe ãamono'oğukahava pe hebreus'ğa e'i Armagedom.

<sup>17</sup>Kiro ojipe'ga seteve'ğa nde'yja'ga heka'vogi Tupana'ga nhimonha'ngahetea ojipea hugwi nhaatingy'a'java'ea hugwi. Yvate ga heka'vogi. Sete ko ãanembiheka'vogagwera a'ero. Kiroki ga oko yvagi pe aheruvihavuhete'ga ronga pype gambohetehava pype ga'apykava pyri – hahyahi ganhi'iğa ga erame pea hugwi:

—Momina Tupana'ga nhimonha'nga! ei ga.

<sup>18</sup>Kiro inhi'inhi'iği onaranarağa overaverava. Yvya oğwyğwy hete ranuhũ tuhẽ. Yvyakotyve'ğa mboghuvypyagwera jate ndogwerekoi nanongara. <sup>19</sup>A'ero cidadeuhua i'gwy'gwyri. Trẽs ko ipeheuhũva'ea cidadeuhua peheuhũva'ea a'ero. Cidades nhaporemo yvya koty indurundurupavi he'yjuhuva'ea. Tupana'ga okwahava'ja Babilõniapeve'ğa ji ndapotari ãandekote'varuhua javo. Ipopoaka hete ãa novia a'ero. A'ereki kiro Tupana'ga onhimonha'nga hete ãa ndehe onhimboahiva ojipypava ãa ndehe ãa ndekote'varuhuro ãawaramo. <sup>20</sup>Ypa'õa oka'nhyimba. Ahana'ja a'ero. Yvytyruhua ahe ndohepiaga'javi no. <sup>21</sup>He'yjuhu itatiğuhũa'java'ea amana royxagahiva'java'ea okya yvaga hugwi yvyakotyve'ğa ndehe. Tupana'ga pe ãa ete'varuhuhetei ga mbotegweteavo okote'varuhuavo. A'ereki amana royxagahiva'java'ea hahy ranuhũ ãa pe. A'ereki hehanhuhũ hete amana royxagahiva'java'ea itatiğuhũa'java'ea. A'ea pohyja ko quarenta quilos hetakwera ja.

### Kunhangwerahẽa oapy yhyapypeva'ea arimo

**17** <sup>1</sup>Kiro Tupana'gapyrive'ga ruri ji pyri seteve'ğa nde'yja'ga – kiroki seteve'ğa gwereko nhaatingy'a'java'ea yvagipeve'ğa. Ji ve ga nhi'iği javo:

—Herejo, ei ga. Kiro ti ji ipopoakavehẽa repiukari nde ve nehẽ Tupana'ga erame hẽa pe: “Ereko te'varuhu nde. Eho ti a'ero tata pype hahyva'ea ruvihava pype.” A'ea ti Tupana'ga ei hẽa pe nehẽ – kiroki akwaimbae'ğa upaharahẽa oapy ypihua arimo ypihua ruvihava arimo no paranauhũa arimo no. Onhimongyheteuhu yhya. A'ea arimo nhaporemo hẽa apygi oina. <sup>2</sup>He'yjuhuve'ğa yvyakotyve'ğa nduvihavuhu'ğa oko hẽanhi'iğa rupi okote'varuhuavo hẽa rendukatuavo. Hẽa yvyakotyve'ğa mbopogwei ojihe ãa mbote'varuhuavo oji'ja. A'ero ãa ndekote'varuhui okovo hẽanhi'iğa rupi gworygworyvamo hẽarekote'varuhua rehe, ei Tupana'gapyrive'ga ji ve.

<sup>3</sup>Kiro ga ji rerohoi Tupana'ga ra'uva ji pojykataturame. Ongae'yi me ga ji rerohoi. Pevo ji hẽa repiagi. Yhyapypeva'ea arimo hẽa

apygi. Iğwağahi yhyapypeva'ea. He'yjuhu hete ikwatijara hehe. Ohygahi ikwatijara hehe. Herate'varuhua pe ikwatijara i'ei Tupana'ga mbotegweteavo yhyapypeva'ea ipopoaka Tupana'ga hohe javo. Sete ko yhyapypeva'ea akağa. Dez ko yhyapypeva'ea raťa. <sup>4</sup>Hëa opipyryva imongi tapy'ynhapiğwağahiva'ea tapy'ynhapiğwağuhüva'ea no. He'yjuhuva'ea hëa imongi ombojigwahava ouro apopyra itakatua no pérolas no. Gwereco hëa nhaetingy'a'java'ea ouro apopyra opo pe. Ite'varuhuranuhüva'ea oko nhaetingy'a'java'ea pype hëate'varuhua hëareaporoğitate'varuhua. <sup>5</sup>Gwetovapya rehe hëa gwereco ikwatijara. Hëarera pe ikwatijara i'ei:

—Aherembikwahavipyre'yma ko hëarera.

Três ko hëarera.

Ojipea ko Babilônia ipopoakaheteva'ea.

Ojipea ko Akwaimbae'ğa upahara'ğa nemboypya.

Ojipea ko Ite'varuhuranuhüva'ea remboypya vyva koty.

A'ea i'ei ikwatijara. A'ea ko hëarera a'ero hëaretovapya rehe.

<sup>6</sup>Kiro hëa repiaga ji ikwahavi heagwry hëa javo. Heagwry hete hëa. A'ereki hëa horyory ranuhü hete Tupana'ga remimo'ëhara'ğa manoa rehe. Ğajikoga ğwaramo Jesus'ga rehe hëa ğa jukaukari. A'ereki ğa ndopohiri Jesus'ga hugwi.

Hëa repiagame ji nhimomby'ahetei tuhë. <sup>7</sup>A'ero Tupana'gapyrive'ga ei ji ve:

—Maraname nde nhimomby'ai? Kiro ti ji imombe'ui nde ve aherembikwahavipyre'yma hëa mombe'gwovo. Kiro ti ji imombe'ui nde ve yhyapypeva'ea no – a'ea hëa reroho ojihe herekovo seteva'ea oakağa dezva'ea ğwatia no, ei ga ji ve. <sup>8</sup>Yhyapypeva'ea – akoja nde erehepia – a'ea ko ymyahü oko. Ağwamo a'ea ndokoi. Aerë ti a'ea ihemi vvykwaruhua hugwi nehë – kiroki ikwaruhua oho paivouhu, ei ga. Aerë ti yhyapypeva'ea ihoi hahyva'ea ruvihava pype upa avuirama nehë. Tiruahü ti jupe jipi a'ero nehë, ei ga.

—Hepiagame ti vvyakotyve'ğa nhimomby'ai nehë – kiroki ğa ndojikogi Tupana'ga rehe ikwatijarukare'yma ga pe ojera livro pype. Ğandera Tupana'ga ndokwatijarangavi livro pype yvagi pe tuhu ti ğa ji pyri okovo avuirama jave'yma. Vyva apopyyagwera jate Tupana'ga ndokwatijari ğandera, ei Tupana'gapyrive'ga ji ve imombe'gwovo. Onhimomby'a ti vvyakotyve'ğa nehë yhyapypeva'ea repiagame. A'ereki ymyahü yhyapypeva'ea oko, ağwamo ndokoi, aerë ti hekoi nehë, ei Tupana'gapyrive'ga ji ve imombe'gwovo.

<sup>9</sup>—Ojapykaheterame jate ti ahe ikwahavi, ei Tupana'gapyrive'ga. Kunhangwerahëa oapy yhyapypeva'ea arimo, ei ga. Seteva'ea yhyapypeva'ea akağa, a'e ko ji seteva'ea pe vytyruhua pe, ei Tupana'gapyrive'ga. A'ero kunhangwerahëa apygi seteva'ea rehe vytyruhua rehe, ei Tupana'gapyrive'ga. <sup>10</sup>Seteva'ea yhyapypeva'ea akağa, a'e ko ji seteve'ğa pe no ğanduvihavuhu'ğa pe vvyakotyve'ğa nduvihavuhu'ğa pe, ei Tupana'gapyrive'ga. Cincove'ğa



seteve'ğa nde'yja'ğa ndokoa'javi vvyakotyve'ğa nduvihavuhuro. Ojipejive'ga seteve'ğa nde'yja'ga oko ġanduvihavamo kiro. Ojipe'ga seteve'ğa nde'yja'ga ndokoi ve ġanduvihavuhuro. Ġanduvihavuhuro okorame ti ga topytaahi'vi okovo ġanduvihavuhuro, ei Tupana'gapyrive'ga imombe'gwovo ji ve.

<sup>11</sup>Yhyapypeva'ea – a'ea oko ymyahũ, aġwamo ndokoi – a'ea vehevi oko vvyakotyve'ğa nduvihavuhua seteve'ğa mbohe'yikavamo. A'ero ġa ei: Oitove'ğa ko vvyakotyve'ğa nduvihavuhu'ğa. Yhyapypeva'ea ko seteve'ğa nde'yjava'ea a'ero. Hahyva'ea ruvihava viara rupi ihoi upa. Pevo ti tiruahũ jupe jipi nehẽ, ei Tupana'gapyrive'ga imombe'gwovo ji ve.

<sup>12</sup>—Dezva'ea yhyapypeva'ea ratia – akoja nde erehepia – a'ea ji ei dezve'ğa pe vvyakotyve'ğa nduvihavuhu'ğa pe, ei Tupana'gapyrive'ga. Ġa ndokoi ve ġanduvihavuhuro. Aerẽ ti yhyapypeva'ea ġa mongoahi'vi nehẽ toko ti ġa ġanduvihavuhuro javo. Uma hora rupi jate ti ġa ndekoahi'vi ġanduvihavuhuro yhyapypeva'ea pavẽ nehẽ, ei Tupana'gapyrive'ga. <sup>13</sup>Nomboyvyvyvyri ġanduvihavuhu'ğa ojeaporoġita. A'ero ti ġa nhaporemoyhyapypeva'ea pokogi okovo a'ea nhi'iġa rupi nehẽ. A'ereki ġa ipopoaka okovo ġanduvihavuhuro nehẽ, ei Tupana'gapyrive'ga. <sup>14</sup>Aerẽ ti ġa tavukari cordeiro'jave'ga pe nehẽ. Ġapopoakara ti cordeiro'jave'ga imombihetei nehẽ. A'ereki ga oko vvyakotyve'ğa pojkahara'ğa pojkaharetero. Oko ga ġanduvihavuhu'ğa nduvihavuhuhetero. Kiroki ġa oho ga rupi – ġa pe ga e'i jipe: “Pehe ti jireheva'ero nehẽ,” e ko ga ġa pe. Ga ġa mo'emo'e ġa mongomongovo toko ti ġa jireheva'ero javo, ei Tupana'gapyrive'ga. Ga rehe ġa jikohetei okovo ganhi'iġa rupi jate opohire'yma ga hugwi, ei Tupana'gapyrive'ga imombe'gwovo ji ve.

<sup>15</sup>—Yhya onhimongyhetehuva'ea – akoja nde erehepia – akoja rehe akwaimbae'ğa upaharahẽa oapy okovo ġanduvihavuhuro, ei ga. Yhya, a'e ko ji he'yive'ğa pe vvyakotyve'ğa gwyġagwyripeve'ğa pe no ojipe'ğa pe no – kiroki ġa ojoatyatyvi ġanhi'iġa – ojipe'ğa pe no, ei Tupana'gapyrive'ga imombe'gwovo ji ve.

<sup>16-18</sup>—Akwaimbae'ğa upaharahẽa – akajahẽa nde erehepia – hehẽa ipopoaka vvyakotyve'ğa nduvihavuhu'ğa mondomondopavuka ġwemimbotarimova'ea rupi okovo ġanduvihavuhuro tuhẽ, ei Tupana'gapyrive'ga.

—Dezva'ea yhyapypeva'ea ratia – akoja nde erehepia, akoja ko vvyakotyve'ğa nduvihavuhuro – ġahã ti noarõhetei akwaimbae'ğa upaharahẽa nehẽ yhyapypeva'ea pavẽ nehẽ, ei Tupana'gapyrive'ga ji ve. Nurã ti ġa hẽa mbotegwetei hẽapopoakara mombiga hẽambatera pyhyga hẽa hugwi nehẽ. Tata pyvõ ti ġa hẽa mbokaipavi nehẽ. Cidadeuhua ji amombe'u hẽa mombe'urame, ei Tupana'gapyrive'ga imombe'gwovo ji ve. Nahã ti ġa cidade rerekoi imbokaipava nehẽ. A'ereki nanongara Tupana'ga opota ġwemimbotarimova'ea arõuka ġa pe ġandeaporoġita mboyvyvyvyre'ymuka. Nahã ga ei: “Tomboyvyvyvyryme ti vvyakotyve'ğa nduvihavuhu'ğa ojeaporoġita yhyapypeva'ea pokoga okovo a'ea nhi'iġa rupi nehẽ,” ei Tupana'ga. Nahã ti Tupana'ga ġa nderekoi nehẽ toho ti nhinhi'iġa apiavo javo, ei Tupana'gapyrive'ga imombe'gwovo ji ve.

Babilôniapeva'ea popoakara opi

- 18** <sup>1</sup>Tupana'gapyrive'ga hepiukapavirē ji ve ji ojipe'ga repiagi. Ga ko Tupana'gapyrive'ga no ua yvaga hugwi yvagipeve'ga. Ipopoaka hete ga ġwendy'jandy'jahetero ovahema yvya koty imbokojahuavo.
- <sup>2</sup>Hahyahi hete ganhi'iġa ga erame:  
 —Kiro ti cidadeuhupeve'ġa popoakahetea ipigi nehē!  
 Opi ġwerī tuhē, ei ga.  
 Kiro ti ġacidadeuhua rekoi Diabo'gapyriva'ea gwyrā anhaġa gwyrā a'ero nehē Babilônia.  
 Pevo ti cidadeuhu pe ko he'yjuhuva'ea anhaġa nhimongyi nehē ojoparavuhuva'ea onhimono'oġa, ei ga.  
 Pevo ti cidadeuhu pe ko he'yjuhuva'ea ipepova'ea ite'varuhuva'ea nhimongyi ojoparavuhuva'ea nehē no.  
 Kiro ti cidadeuhua ko ipepova'ea nhimono'ono'ongava nehē.  
 Nahā ti ġacidadeuhua hekoi nehē.
- <sup>3</sup>A'ereki vvyakotyve'ġa nhaporemō okote'varuhu cidadeuhupeve'ġa rendukatuavo, ei ga.  
 Vvyakotyve'ġa ndekopotarahipavi cidadeuhupeve'ġa nhi'iġa rupi okote'varuhuavo ġa ja.  
 Vvyakotyve'ġa nduvihavuhu'ġa no oko te'varuhu cidadeuhupeve'ġa ja ġa potaheteavo no, ei ga.  
 Mbatera ma'ēhara'ġa nhaporemō vvyakotyve'ġa – kiroki ġa omondo mbatera itambere'ia pyhyga a'ero mbatera pyhyga itambere'ia mondovo no  
 – ġahā oko imbateheteva'ero a'ero.  
 A'ereki cidadeuhupeve'ġa opyhy ranuhū ġa hugwi ipotarahiva imondomondovo itambere'ia ġa pe he'yjuhuva'ea pyhyga, ei Tupana'gapyrive'ga.
- <sup>4</sup>Kiro ji ojipe'ga renduvi ga rekorame yvagi pe.  
 —Pejipe'a ti cidadeuhupeve'ġa hugwi jireheva'ero, ei ga vvyakotyve'ġa pe.  
 A'ereki ġa oko te'varuhu hete, ei ga.  
 Tapekoi ti ġa ja.  
 Pe ndekote'varuhue'ymame ti Tupana'ga pe nderekokatui imondoe'yma hahya pe me nehē imondorame ġa pe nehē.  
 Omondo ti ga hahyhetea cidadeuhupeve'ġa pe nehē.
- <sup>5</sup>A'ereki ġandekote'varuhua he'yjuhu hete.  
 Okwahava'ja Tupana'ga ġandekote'varuhua a'ea arōe'yma, ei ga ojiheve'ġa pe.
- <sup>6</sup>Cidadeuhupeve'ġa oko te'varuhu imondovo hahya he'yiva'ea ikwehe. He'yjuhuva'ea ti pemondo hahya cidadeuhupeve'ġa pe a'ero. Omondomondo ġa hahya ikwehe.

Johe ti pemondomondo hahya cidadeuhupeve'ğa pe a'ero, ei ga.  
 Cidadeuhupeve'ğa vvyakotyve'ğa mbote'varuhu.  
 A'ereki vvyakotyve'ğa ģwendu katu okovo ģanhi'iğa rupi okote'varuhuavo.  
 A'ero ti hahyro vvyakotyve'ğa pe nehë.

Johe ti pemondo ranuhũ hahya cidadeuhupeve'ğa pe a'ero  
 ģa ģa mbote'varuhuro ģwaramo, ei ga.

7 He'yjuhuva'ea rerekovo ģwaramo ģa nhimbohetei.

He'yjuhuva'ea ti pemondo hahya ģa pe a'ero ģa mongoveveuhuavo, ei ga.  
 A'ereki ģa e'i onhimboheteavo:

“Nhande ko vvyakotyve'ğa nduvihavuhua.

He'yjuhuve'ğa nhande rerekokatui nhande rejare'yma.

Ndiajehe'oi ti nhande nhandekoveveuhue'yma nehë.” A'ea ģa ei.

8 Nurã ti karugwara ruri ģa pe nehë.

Kotihĩ ti turi karugwara he'yjuhuva'ea ģa pe ara rupi ve nehë.

Omano ti ģa nehë.

Ojehe'o ti ģa okoveveuhuavo nehë.

Ahã tuhë ti mbatera ģa pe nehë.

Ty'arateuhua ti ģa jukai nehë.

Tata ti ģa mbokaipavi nehë.

Nahã nhaporemõ ti ģa pe ara rupi ve nehë.

A'ereki Tupana'ga ipopoaka hete nhandepojykaharete'ga.

Gaha ti omondouka karugwara ģa pe ģa ndekote'varuhuro ģwaramo,  
 ei ga.

9—Vvyakotyve'ğa nduvihavuhu'ğa – kiroki ģa ģwendu katu  
 cidadeuhupeve'ğa nhi'iğa okote'varuhuavo ģa ja he'yjuhuva'ea rerekovo –  
 ģahã ti ojehe'o nehë cidadeuhupeve'ğa ndehe ovy'are'yma tata cidadeuhua  
 mbokaipavame, ei ga. Nahã ti ģa ndekoi tatatiġuhũa repiagame nehë.  
 A'ereki tatatiġuhũa ohë cidadeuhupeve'ğa mbokaipava hugwi. 10 Irupeuhu  
 ti ģa ami nehë okyhyjiavo ģwaramo ģambokaja hugwi. Ģa ti e'i nehë:

“Ite'va! Ite'va cidadeuhupeve'ğa pe Babilõniapeve'ğa pe.

Ipopoaka hete ģa novã.

Kotihĩ tuhë uma hora rupi tuhë Tupana'ga imondopavukari  
 karugwara ģa pe ģa ndekote'varuhuro ģwaramo.”

Nahã ti vvyakotyve'ğa nduvihavuhu'ğa ei okyhyjiavo nehë, ei  
 Tupana'gapyrive'ga.

11—Mbatera ma'ëhara'ğa ti ģa jehe'opavi nehë cidadeuhupeve'ğa ndehe  
 ovy'are'yma vvyakotyve'ğa nehë. A'ereki cidadeuhupeve'ğa manoro  
 ģwaramo tegwete ģanembipyhyga'jahava mbatera ma'ëhara'ğa hugwi, ei ga.

12—Ndopyhyga'javi ti ģa ouro, prata, itakatua, pérolas,  
 tapy'ynhapipyryva linho apopyra, tapy'ynhapiġwaġahiva'ea,  
 tapy'ynhapiġwaġuhũva'ea, yva nehë no –  
 kiroki yva ko perfume ojoparavuhuva'ea, ei ga.

—Hyrua ojoparavuhuva'ea ti ġa ndopyhyga'javi nehẽ no: elefante ranha apopyra, yvapyryva apopyra, bronze apopyra, ferro apopyra, ita apopyra. A'ea apopyra nhaporemõ hyrua ti ġa ndopyhyga'javi omanomo ġwaramo nehẽ, ei ga.

<sup>13</sup>—Ndopyhyga'javi ti ġa perfume nehẽ: canela, nhandya, incenso, mirra, yva rytya, ei ga. Vinho, óleo, farinha de trigo, trigo – a'ea nhaporemõ ti ġa ndopyhyga'javi nehẽ, ei ga. Gados, ovelhas, cavalos ti ġa ndopyhyga'javi nehẽ. Ndopyhyga'javi ti ġa carretas omanomo ġwaramo nehẽ, ei ga. Okoteheve'ġa – kiroki ipiro'ye'ÿve'ġa – ġahã ti ġa ndopyhyga'javi imondoa'jave'yma itambere'ia ġa ndehe nehẽ toko ti ġa okoteheve'a'ero oporavykyheteavo nhande ve jate jave'yma, ei ga.

—A'ero ti mbatera ma'ẽhara'ġa ei cidadehupeve'ġa pe nehẽ:

<sup>14</sup> “Ikatumeteve'a'ea penembipotarahiva'ea oji'i – a'ea oka'nhy pe hugwi. Heheva'ea ikatumeteve'a'ea pavẽi oka'nhy tuhẽ pe hugwi.

A'ea nhaporemõ ti pe ndapehepiaga'javi tuhẽ nehẽ.”

A'ea ti ġa ei cidadehupeve'ġa mbokaipava repiaga nehẽ, ei Tupana'gapyrive'ga.

<sup>15</sup>—Na tuhẽ ti mbatera ma'ẽhara'ġa ei nehẽ – kiroki ġa omondo mbatera nhaporemõ cidadehupeve'ġa pe ipyhygahiva itambere'ia. Okyhyjiheteavo ġwaramo ġambokaja hugwi ti ġa ami irupeuhu cidadehupeve'ġa hugwi nehẽ. Ojehe'o ti ġa ovy'are'yma ġwaramo ġa ndehe, ei ga.

<sup>16</sup>—Ġa ti e'i nehẽ:

“Ite'va! Ite'va cidadehupeve'ġa pe

– kiroki ġa omongi tapy'ynhapipyryva linho apopyra,  
tapy'ynhapiġwaġahiva'ea no, tapy'ynhapiġwaġuhũva'ea no.

He'yjuhuva'ea ġa imongi ombojigwahava ouro apopyra, itakatua no pérolas no.

<sup>17</sup> Kotihĩ tuhẽ uma hora rupi tuhẽ ġambaterahetea oka'nhyumba!”

A'ea ti mbatera ma'ẽhara'ġa epavi okyhyjiavo cidadehupeve'ġa mbokaipava repiaga nehẽ, ei ga.

—Yharuhua mopyryrÿhara'ġa nduvihava'ġa yarupive'ġa no yharuhua mopyryrÿhara'ġa no mbatera ma'ẽhara'ġa no – kiroki ġa onhimombate yarupive'ġa – ġa nhaporemõ ti irupeuhu o'ã cidadehupeve'ġa hugwi nehẽ, ei ga. <sup>18</sup> Cidadehupeve'ġa mbokaipava ġwaramo ti tatatiġuhũa ihemi nehẽ. A'ero ti ġa jehe'oi tatatiġuhũa repiagame nehẽ. E'i ti ġa nehẽ: “Ahã cidadehupeve'ġa'jave'ġa imbateheteve'ġa!” A'ea ti ġa ei cidadehupeve'ġa mbokaipava repiaga nehẽ, ei ga.

<sup>19</sup> A'ero ti ġa imombori otimbuguhua oakaġa rehe nehẽ orokoveveuhu ore javo. Ovy'are'yma ti ġa jehe'oi ġa ndehe nehẽ. E'i ti ġa nehẽ:

“Ite'va! Ite'va cidadehupeve'ġa pe!

– kiroki ġa omombate yharuhua jara'ġa ipyhyga ġambaterahetea pyryva'ea ġa hugwi imondovo itambere'ia ġa pe.

Kotihĩ tuhẽ uma hora rupi tuhẽ oka'nhyumba ġa hugwi ġa mbokaipavame.”

A'ea ti mbatera ma'ēhara'ġa ei nehē, ei Tupana'gapyrive'ga imombe'gwovo.

<sup>20</sup> —Tohoryory ti yvaga! ei Tupana'gapyrive'ga.

Pejoryjory ti pyryva'ero no Tupana'gareheva'ero.

Pejoryjory ti Jesus'ga moirūharamo.

Pejoryjory ti Tupana'ga nhi'iġa mombe'uharamo.

A'reki hahyaġwama cidadeuhupeve'ġa pe Tupana'ga remimondoāġwama  
ġa ndekote'varuhuro ġwaramo pe me, ei Tupana'gapyrive'ga.

<sup>21</sup> Kiro ojipe'ga Tupana'gapyrive'ga ipopoakaheteve'ga ipyhygi itauhua.  
Iphoyi itauhua ġwehanhuhūro yngu'auhua jaimo. Ypiahua ruvihava pype  
ga imombori. Kiro ga ei:

—Nahā ti Tupana'ga ġa momboheteukari cidadeuhupeve'ġa  
Babilōniapeve'ġa nehē.

Ndihepiaga'javi tuhē ti nhande ġa a'ero nehē, ei ga.

Cidadeuhupeve'ġa pe Babilōniapeve'ġa pe ga ei:

<sup>22</sup> —Ndokoa'javi ti harpa monhi'ihara'ġa, flauta monhi'ihara'ġa,  
trombeta monhi'ihara'ġa pecidadeuhu pe nehē.

Norohenduva'javi tuhē ti ore ġa pecidadeuhu pe nehē, ei

Tupana'gapyrive'ga cidadeuhupeve'ġa pe Babilōniapeve'ġa pe.

Ndokoa'javi ti ġa pecidadeuhu pe nehē

– kiroki ġa oapo paravuhu kwaha ikatuheteva'ea.

Ndorohepiaga'javi tuhē ti ore ġa pecidadeuhu pe nehē, ei ga.

Ndokoa'javi ti ġa pecidadeuhu pe nehē

– kiroki ġa ombo'i trigo yngu'a'java'ea nehē.

Norohenduva'javi tuhē ti ore ġa pecidadeuhu pe nehē, ei ga.

<sup>23</sup> Nombokojahua'javi tuhē ti lamparina pecidadeuhu pe nehē.

Nahembirekoa'javi ti ġa pecidadeuhu pe nehē.

Norohenduva'javi tuhē ti ore ġa pecidadeuhu pe nehē.

Nahā ti tiruahū pe me nehē.

Kiroki ġa oma'ē mbatera pecidadeuhu pe – ġahā ko jukwahave'ġa  
yvyva koty ikwehe.

Pejipajivo pe ġagwryripeve'ġa moandyandyipavi, ei

Tupana'gapyrive'ga Babilōniapeve'ġa pe.

<sup>24</sup> Ji ve ga ei no:

—Nahā ti tiruahū cidadeuhupeve'ġa pe Babilōniapeve'ġa pe nehē.

A'reki ocidadeuhu pe ġa Tupana'ga nhi'iġa mombe'uhara'ġa apiti

Tupana'ga remimo'ēhara'ġa apitiavo no.

Oapitiuka ġa akoja'ġa nhaporemō yvyva koty, ei Tupana'gapyrive'ga.

### Timbohete ti Tupana'ga

**19** <sup>1</sup> Tupana'gapyrive'ga hepiukapavirē ji ve ji hahyahiva'ea renduvi.  
He'yjuhuve'ġa po ohapukai yvagi pe, a'e ji henduvame. Nahā ġa ei:  
—Timbohete ti Tupana'ga nhanderuvihavuhuhete'ga!

Tupana'ga ojiheve'ġa ndekote'varuhua mombohetei ġa mombyryva avuirama.

Kiro ti ga ġa nderohoukari ojipyri yvagi pe nehĕ.

Gaha ti timboukwaha hete tikatu hete ti ga javo.

Gaha ti timbohete.

Gaha ti toko nhanderuvihavuhhetero opopoakahetero.

<sup>2</sup> Oko katu hete ga o'erame a'itituhĕva'ea imondovo hahya okote'varuhuve'ġa pe.

A'ereki ga e'i akojahĕa pe akwaimbae'ġa upaharahĕa pe: “Ereko te'varuhu nde.

Eho ti a'ero tata pype hahyva'ea ruvihava pype.”

Nahā ga ei hĕa pe.

Ereki hĕa vvyakotyve'ġa mongo te'varuhu ġa ndekoro ġwaramo hĕanhi'iġa rupi.

Nahā Tupana'ga ojiheve'ġa ndepygi hĕa rehe.

A'ereki hĕa oapitiuka ġa, ei ġa yvagi pe.

<sup>3</sup> Hahyahi onhi'iġame ġa ea'javi:

—Timbohete ti Tupana'ga!

Tatatiġuhĕa kiro ihemi ogwovo hĕambokaipava hugwi.

Nane'lymi ti ihemi avuirama nehĕ, ei ġa yvagi pe.

<sup>4</sup> A'ero vinte e quatrove'ġa huvihavuhu'ġa quatrove'ġa pavĕi, ġa nhinoġi ojovapyvo yvya rehe Tupana'ga mboheteavo. Kiro ġa Tupana'ga mbohetei Tupana'ga apygame oapykava rehe okovo vvyakotyve'ġa nduvihavuhhetero. E'i ġa:

—Na tuhĕ! Amĕm! Timbohete ti Tupana'ga!

### Cordeiro'jave'ga rembirekohava

<sup>5</sup> Kiro ji ojipe'ga renduvi. Ji henduvame ga ei:

—Pe nhaporemō ti pembohete Tupana'ga Tupana'gareheva'ero ganhi'iġa rendukatuharamo.

Okoteheva'ero pembohete ti ga penduvihavamo pavĕi!

A'ea ji henduvi ga nhi'iġame ga'apykavareheve'ga apykava hugwi.

Ga'apykavareheve'ga oapy hehe okovo aheruvihavuhhetero.

<sup>6</sup> Kiro ji ġa nenduvi. Ojatykave'ġa po, he'yjuhuve'ġa po, a'e ji. Ġahā po ohapukai. Typojuhetea pyambua – a'ea po poro, a'e ji. Onaranarā hete ranuhĕ po, a'e ji ġa nenduva.

Hahyahi onhi'iġa ġa erame:

—Timbohete ti Tupana'ga!

A'ereki kiro Tupana'ga oko nhanderuvihavuhhetero.

Ga ko ipopoaka ġa hohe pa, ei ġa.

<sup>7</sup> Xajoryjory ti!

Timbohete ti ga mbojirovia nhanderoryroryvamo ga rehe.

A'ereki cordeiro'jave'ga ti hembireko kiro.

Garembirekohêa onhimboavujikweripe.

<sup>8</sup> Kiro tapy'ynhapipyryva mondohava hêa pe ndiky'ai'l'iva'ea tapy'ynhapitiġahivuhuva'ea linho apopyra.

A'ero hêa omongi, ei ġa.

Tapy'ynhapipyryva linho apopyra ko Tupana'ga remimo'êhara'ġa pira. Tapy'ynhapipyryva linho apopyra, a'e ji Tupana'ga remimo'êhara'ġa ndekokatua pe.

<sup>9</sup> Ji ve Tupana'gapyrive'ga ei:

—Ekwatija ti imombe'gwovo. “Horyory ġa – kiroki ġa pe ji a'e: Aerê ti pejo i'gwovo toryvi pe cordeiro'jave'ga mohembirekohai pe nehê.” A'ea ti ekwatija, ei ga ji ve. A'ea ko a'itituhêva'ea Tupana'ga ea, ei ga ji ve.

<sup>10</sup> Kiro ji nhinoġi gapya pyri tambohete ti ji ga javo. A'ero ga ei ji ve:

—Terenhinoġi ji pyri ji mboheteavo. Tupana'ga ti embohete. Ji ko Tupana'gapyriva'ero reki jitekovo ganhi'iġa rupi nde ja neirû'ġa ja no – kiroki ġa ojiko Jesus'ga rehe gamombe'ua rehe. A'ereki Tupana'ga nhi'iġa mombe'uhara'ġa nemimombe'ua nhaporemko ko Jesus'ga mombe'ua, ei ga ji ve.

#### **Cavalo'arimove'ga tiġuhûva'ea'arimove'ga**

<sup>11</sup> Kiro ji hepiagi. Yvaga ojipe'a jipe. Nanime ji hepiagi cavalo tiġuhûva'ea! Kiroki ga oapy i'arimo – mokôi ko garera. Ġambojikohara ko garera. A'ereki ga ombojiko ġa ojihe. Ga pyryvamo ġwaramo ġa gwerovia ganhi'iġa. Garera ko A'itituhêva'ea mombe'uhara no. Gaha pyry hete imondovo hahya okote'varuhuve'ġa pe otavuka ġa pe pendeko te'varuhu pe javo. <sup>12</sup> Hendy'jandy'ja gareakwara tata ja. Gwereco ga he'yjuhuva'ea akanitara oakaġa rehe. Akanitara repiagame ji ei: Aheruvihavuhuhete'ga tuhê ko ga! Gwereco ga ikwatijara ojihe. Ikwatijara e'i garera pe. Gaha jate okwaha akoja ojera. <sup>13</sup> Omongi ga tapy'ynhapira imondevipyra aherekoo pype. Garera ko Tupana'ga nhi'iġa.

<sup>14</sup> Gareviri gasoldados'ġa nduri yvaga hugwi. Oapy ġa cavalos arimo tiġuhûva'ea arimo. Omongi ġa tapy'ynhapipyryva linho apopyra tapy'ynhapitiġahivuhuva'ea ndiky'ai'l'iva'ea. <sup>15</sup> Gajurua rupi ihemi haimbejovaiva'ea ogwovo.

—A'ea pyvô ti ji imombigi ġapopoakara yvyakotyve'ġa gwyrivepe'ġa popoakara nehê, ei ga. Ahe ja – kiroki ahe onupâ ojipe'ġa yvyra pyvô metalva'ea pyvô toko ti ġa nhinhi'iġa rupi javo – ahe ja ti ji hendukatuukarahai yvyakotyve'ġa pe nhinhi'iġa nehê jitekovo ġanduvihavuhuhetero nehê, ei ga. Yva'ia mu'umu'ûhara'ġa omu'umu'û yva'ia imu'umu'ûhavuhua pype. Ġa ja ti ji yvyakotyve'ġa mu'umu'umi jitekovo Tupana'ga nhi'iġa rupi nehê Tupana'ga nhimonha'ngahetero ġwaramo ġa ndehe, ei ga. Tupana'ga ipopoaka hete ġa hohe pa.

A'ea cavalo arimove'ga ei ikwahava omondo. <sup>16</sup> Opira rehe tapy'ynhapipukuhuva'ea rehe cavalo arimove'ga gwereco ikwatijara o'uva rehe no. Ikwatijara e'i garera pe.

Garera ko Yvyakotyve'ğa nduvihavuhu'ğa nduvihavuhuhetea.

Garera ko Yvyakotyve'ğa pojkahara'ğa pojkaharetea.

<sup>17</sup>Kiro ji Tupana'gapyrive'ga repiagi yvagipeve'ga. O'ã ga kwara arimo. Hahyahi ganhi'ğa ga erame ipepova'ea pe nhaporemo – kiroki oveve yvatea gwyrimo. Jupe ga ei:

—Pejihe'ae'a ti pejigwovo yvya koty onhimono'ono'oğa Tupana'ga remimboavujikweri pe i'gwovo ipopoakaheteve'ga remimboavujikweri pe. He'yjuhuva'ea ga omboavujikwe, ei ga. <sup>18</sup>Penhimono'ono'o ti ti'u ti ğanda'oa javo yvyakotyve'ğa nduvihavuhu'ğa nda'oa soldados'ğa nduvihavuhu'ğa nda'oa no ipopoakaheteve'ğa nda'oa no cavalos ra'oa no cavalos arimove'ğa nda'oa no. Penhimono'o ti ti'u ti ğanda'oa nhaporemo javo – kiroki ğa oporavyky ojive jate ipiro'yve'ğa, kiroki ipiro'ye'yve'ğa ğa ğa mboporavykyuka ğa mbopohirukare'yma ojihugwi. Pe'u ti okoteheve'ğa nda'oa ğanduvihavuhu'ğa nda'oa no, ei Tupana'gapyrive'ga ipepova'ea pe.

<sup>19</sup>Kiro ji hepiagi yhyapypeva'ea yvyakotyve'ğa nduvihavuhu'ğa no ğasoldados'ğa no. Otavuka pota ğa ga pe – kiroki ga oapy cavalo arimo tiġuhüva'ea arimo. Ojatyka ğa ua xatavuka ti ga pe gasoldados'ğa pe no javo.

<sup>20</sup>Kiro cavalo'arimove'ga yhyapypeva'ea pyhygi imomboa tata pype. Opyhy ga Tupana'ga nhi'ğaatyviva'ea mombe'uhara'ga no ga momboa tata pype. Ojikwe Tupana'ga nhi'ğaatyviva'ea mombe'uhara'ga oapo ahemonhimomby'ava'ea yhyapypeva'ea rovai pyteri pe. Ğwemimonhimomby'ava'ea pyvõ ga omoandyandyi ğa a'ero – kiroki ğa okwatjaruka yhyapypeva'ea apoa ojihe, kiroki ğa ombohete yhyapypeva'ea ra'angava no. Kiro cavalo'arimove'ga ga pyhygi ga momboa tata pype ga rekojirame. Yhyapypeva'ea ga ipyhygi imomboa tata pype no hekojirame. Tata ko hehanhuhüva'ea ypihua'java'ea. Gwereco enxofre ipype no. Hakuvahi enxofre okairame tata pype.

<sup>21</sup>Kiro cavalo'arimove'ga yhyapypeva'eareheve'ğa jukai. Tupana'ga nhi'ğaatyviva'ea mombe'uhara'gareheve'ğa ga ğa jukai no. Huvihavuhu'ğa soldados'ğa ndeheve ga ğa jukapavi. Oapoa pyvõ haimbejovaiva'ea pyvõ – kiroki haimbejovaiva'ea ohẽ gajurua rupi – a'ea pyvõ ga ğa jukai.

Kiro ipepova'ea nhaporemo heve'ngaro i'gwovo ğanda'oa.

### Os mil anos

**20** <sup>1</sup>Kiro ji Tupana'gapyrive'ga repiagi ga jyvame yvaga hugwi. Gwereco ga chave tape'a ji vykwara ruvihavuhua rovapytymbava javo. Paivouhu oho vykwara ruvihavuhua. Gwereco ga itanhuramuhüa hehanhuhüheteva'ea opo pe. <sup>2</sup>Kiro ga tejuhua'javuhuva'ea pyhygi. Tejuhua'javuhuva'ea ko mboja'ljave'ga ymyahüve'ga. Mboja'ljave'ga rera ko Diabo ite'varuhuva'ea ruvihavuhu'ga anhaġa ruvihavuhu'ga. Mboja'ljave'ga rera ko Satanás no. Tupana'gapyrive'ga opyhy tejuhua'javuhuva'ea ikwa itanhuramuhüa pyvõ tohoyme ti tejuhua'javuhuva'ea mil anos rupi javo.



<sup>3</sup>Kiro ga tejuhua'javuhuva'ea mombori vvykwara ruvihavuhua pype. Vvykwara ruvihavuhua ga hovapytymi chave pyvõ a'ero ikwatija inoḡa hehe tohema'javyme ti tejuhua'javuhuva'ea javo.

—Tohoa'javyme ti akoja vvyakotyve'ḡa gwyrivepe'ḡa moandyandyja'jave'yma kiro, ei ga. Mil anos kwavirẽ ti ji tamohẽ tejuhua'javuhuva'ea jugwi nehẽ, ei ga. Ohemirẽ ti topytaahi'vi vyva koty nehẽ, ei Tupana'gapyrive'ga.

<sup>4</sup>Kiro ji ḡanduvihava'ḡa ndepiagi ḡa apygame oapykava rehe. Tupana'ga ḡa mboapygukari hehe toko ti ḡa ḡanduvihavamo javo. Ikwahava omondoa ḡa ei:

—Timoirũ ti Tupana'ga ga erame vvyakotyve'ḡa pe, ei ḡa oapygame. Xa'e ti okote'varuhuve'ḡa pe: “Peko te'varuhu pe.” Pyryve'ḡa pe ti xa'e: “Pepyry pe.” Nahã ti timoirũ Tupana'ga, ei ḡa.

Kiro ji ahemanoagwera ra'uva repiagi jukaprya ra'uva. He'yjuhu ahemanoagwera ra'uva. Nahã ko ahe rekoi vyva koty omanoe'ymame: Ahe omombe'umbe'u Jesus'ga Tupana'ga nhi'iḡa no. Nombohetei ahe yhyapypeva'ea. Nombohetei ahe yhyapypeva'ea ra'angava no. Ndokwatijarukari ahe yhyapypeva'ea apoa gwetovapya rehe. Ndokwatijarukari ahe a'ea opoa rehe no. Nahã ahe rekokatui. Ahe Jesus'ga mombe'urame ahearõe'yve'ḡa aheakaḡa mombori ahe jukavo a'ero. Aerẽ ahe kwerava'javi. Kiro ahe rekoi huvihavamo Cristo'ga pavẽi mil anos rupi. <sup>5</sup>A'ea ko jypya ahembogwerahava. Ojipeva'ea ndokwera'javi ve. Mil anos kwavirẽ ahe nhaporemõ ahe kwerava'javi. <sup>6</sup>Tupana'ga remimo'eharamo tuhẽ ḡa oko – kiroki ḡa okwera'ja jypya rupi ahembogwera'jahava rupi. Pyry hete hete ḡa pe no. Nomanõ'javi ti ḡa nehẽ. Nurã ḡa nomanõ ahemano'jahava rupi. Ikwava'ehavamo ḡa ndekoi ikwava'eḡa Tupana'ga pe Cristo'ga pe no. Ojipe'ḡa nduvihavamo ḡa ndekoi Cristo'ga pavẽi mil anos rupi.

### **Tupana'ga omombi Satanás'ga popoakara**

<sup>7</sup>Mil anos kwavirẽ tejuhua'javuhuva'ea kwaharahava Satanás'ga kwaharahava. A'ero Satanás'ga hemi vvykwaruhua ruvihavuhua hugwi.

<sup>8</sup>Kiro ga hoi a'ero vvyakotyve'ḡa gwyrivepe'ḡa moandyandyita. Tyaprya koty ga hoi nhimbya koty no kwara pora koty no kwara kia koty no. Pea pe nhaporemõ ga hoi ḡa moandyandyita Gogue pe Magogue pe no. Nahã ga ḡa mbojatykai totavuka ti ḡa javo. He'yjuhu hete ranuhũ ḡa. He'yjuhu y'ytĩḡa hay'iuhuva'ea ypihua ruvihava rembeyvyripeva'ea. Na jitehe he'yjuhu hete ranuhũ ḡa ojatykaramẽ – kiroki ḡa ḡwendu katu Satanás'ga nhi'iḡa otavukapota.

<sup>9</sup>Ohygahi ḡa vyva rehe onhimongyavo. Onhatimatimana ḡa hoḡahoi upa Tupana'ga remimo'ehara'ḡa nduhava pyri cidade pyri – kiroki cidade Tupana'ga remiarõhetea. Emo tata ijyvi Tupana'ga hugwi ua yvaga hugwi ovahema vyva koty vvyakotyve'ḡa gwyrivepe'ḡa moka'nhyama. <sup>10</sup>Diabo'ga ko ḡamoandyandyihara'ga Satanás'ga. Kiro gamombora tata pype ypihua'java'ea

pype. Gwereco enxofre ipype no. Hakuvahi enxofre a'ero. Tata pype yhyapypeva'ea oko jipe Tupana'ga nhi'iġaatyviva'ea mombe'uhara'ga pavēi. Hahy hete ti jupe ga pe no Diabo'ga pe no arimo ypytunimo no avuirama nehē.

**Tupana'ga e'i ahe ve  
peko te'varuhu pe javo**

<sup>11</sup>Kiro ji hepiagi ojipea huvihavuhete'ga apykava. Huvihavuhu hete ga'apykava tiġuhūva'ea. Hehe ji ga repiagi ga'apykavareheve'ga, ga apygame oina okovo huvihavuhetero. Ga hugwi yvya ka'nhyimi yvaga pavēi. Ndatekwava'javi a'ero yvya rehe yvaga rehe no.

<sup>12-13</sup>Kiro ji omanove'ġa ndepiagi ġa amame Tupana'ga rovai pyteri pe. Ġa ko okoteheve'ġa aheruvihava'ġa no. Ypiahua ruvihava hugwi ġa ēi ua. Omanoa hugwi ġa ēi ua. Omanove'ġa gwyrā hugwi ġa ēi ua. Nahanahā omanove'ġa nduri o'ama Tupana'ga rovai pyteri pe.

Kiro Tupana'ga ipe'ai livros. Ojipea livro ga ipe'ai no. A'ea pype ga okwatijaripe ġandera tuhu ti ġa ji pyri upa okovo avuirama nehē javo – kiroki ġa ojiko ga rehe.

Kiro livros ga imonhi'iġi – kiroki akoja ga ope'a ppy. A'ea pype ga okwatijaripe omanove'ġa ndeaporoġita nanani. Kiro ga imonhi'iġi ikwahava'java ġandekote'varuhua. Nurā ga ei ġa pe ġa amame gwovai pyteri pe:

—Nahanahā pe ndekote'varuhui, ei ga.

Inainani ga ei omanove'ġa pe.

<sup>14</sup>Kiro ga imombori ahemanoa tata pype ypiahua'java'ea pype. Omanove'ġa gwyrā ko ga imombori no tata pype ypiahua'java'ea pype. Ypiahua'java'ea ko tata. Ahemondoa ipype ko ahemanoa'java.

<sup>15</sup>Kiro ga imonhi'iġi ojipea livro – kiroki akoja pype ga okwatijaripe ġandera tuhu ti ġa ji pyri javo. Omonhi'i ga a'ea. Omanove'ġa ndera reko'e'ymame ipype ga ġa mombori tata pype ypiahua'java'ea pype.

**Cidadepyahua Jerusalémpyahua**

**21** <sup>1</sup>Kiro ji hepiagi yvagapyahua vvyapyahua no. A'ereki yvagaymyana opa vvyaymyana pavēi. Ahana'ja ypiahua ruvihava yvya koty.

<sup>2</sup>Kiro ji hepiagi cidadepyryva Jerusalémpyahua rurame Tupana'ga hugwi ohema yvaga hugwi ua. Omboavujikwe jipe ga cidadepyryva imbokatuavo. A'ero cidade oko kunhangwerahēa ja ġa hēa mboavujikwerame tahembireko hēa ga pavēi kiro javo.

<sup>3</sup>Kiro ji yvagipeve'ga renduvi. Hahyahi ganhi'iġa ga erame yvaga hugwi: —Kiro Tupana'ga ronga oko vvyakotyve'ġa pyteri pe, ei ga. Kiro ti Tupana'ga ruvi ġa pyri nehē. Kiro ti vvyakotyve'ġa oko gagwryripeva'ero gareheva'ero nehē. Ga tuhē ti oko ġa pyri nehē okovo ġanduvihavuhetero nehē, ei ga. <sup>4</sup>Tupana'ga ti ihypavi ġandeahya ġandekwara hugwi nehē tapejehe'oa'javi ti javo, ei ga. Nomanoa'javi ti ġa nehē. Ndokovevuhua'javi ti

ãga nehẽ. Ndojehe'oa'javi ti ãga nehẽ, ei ga. Ndahahya'javi ti ãga pe nehẽ. A'ereki jypyva'ea apoa opa vyagaymyana apoa vvyaymyana apoa, ei ga yvaga hugwi.

<sup>5</sup>Kiroki ga oapy oapykavuhua rehe yvagi pe okovo aheruvihavuhuhetero – gaha e'i:

—Kiro ji japoĩ ipyahuva'ea nhaporemõ, ei ga.

Ji ve ga ei:

—Ekwatija ti. A'ereki ji'ea ko a'itituhẽva'ea. Pyry ahe heroviari a'ero, ei ga ji ve.

A'ero ga ei:

<sup>6</sup>—Momina jiporavykya ko, ei ga ji ve. A'apo pa ji ko. Ji ypy ko ako jipe jahykavamo Alfa. Mbapavamo ji ako jahykavamo Ômega, ei ga. Amongo ti ji ãga jijipyri avuirama nehẽ – kiroki ãga oko pota ji pyri ojikoga ji rehe. Gãmongoaãgwama pe ji ei: Auka ji ãga pe yhyppyryva ahemongohava. Tomondoyme ti ãga ikwepykava ji ve nehẽ, ei ga.

<sup>7</sup>—Kiroki ãga ãwendu katu Tupana'ga nhi'iãga onhimomiranama jipi – ãga pe ti ga imombyrypavukari nehẽ. Ako ti ji ãganduvihavuhuhetero nehẽ. Oko ti ãga jira'yramo nehẽ, ei ga.

<sup>8</sup>—Ojipe'ãga ti oho tata pype nehẽ –

kiroki ãga okyhyji ite'varuhuve'ãga hugwi okoe'yma nhinhi'iãga rupi tombuhuryme ti ãga hahya nhande ve javo.

Ojipe'ãga ti oho tata pype nehẽ no

ojikoge'ÿve'ãga ji rehe,

okote'varuhuve'ãga,

iporojukahara'ãga,

ndoakwahavive'ãga – kiroki ãga gwereko ãgwembireko'ãgarũive'ãga.

Ojipe'ãga ti oho tata pype nehẽ no

ipajive'ãga,

aherembiapopyra mboheteve'ãga,

i'mbeve'ãga nhaporemõ.

ãga nhaporemõ ti oho tata pype ypiahua'java'ea pype upa nehẽ, ei ga.

Gwereco enxofre ipype nehẽ no. Hakuvahi ti enxofre okairame tata pype nehẽ. Ahemondoa ipype ko ahemanoa'java, ei ga.

<sup>9</sup>Kiro Tupana'gapyrive'ga ruri ji pyri seteve'ãga nde'yja'ga – kiroki seteve'ãga gwereko nhaetingy'aljava'ea tynahẽva'ea seteve'ea heka'voga karugwara mbapavava'ea jugwi. Gãnde'yja'ga ruri ji pyri onhi'iãga ji ve.

—Herejo ji rupi. Kiro ti ji hẽa repiukari nde ve cordeiro'jave'ga rembirekohẽa. Hẽa ti hambireko ga pavẽi nehẽ, ei ga.

<sup>10</sup>Kiro ga ji rerohoi Tupana'ga ra'uva ji pojykataturame. Vvytyruhua rehe hehanhuhũva'ea rehe ga ji rerohoi. Paivouhu ihoi yvate vvytyruhua. Ji amame vvytyruhua rehe ga hepiukari ji ve cidade ruvihava Jerusalẽmpyryva. A'ero ji hepiagi cidade ihemame yvaga hugwi ijyva ua Tupana'ga hugwi.

<sup>11</sup>Hendy'jandy'ja cidade herekovo ãwaramo Tupana'ga rendy'java gakatua.

Hendy'jandy'ja cidade itakatuhetea ja jaspel'java'ea cristal'java'ea ipyhava'ea. He'yjuhu hete itambere'ia itakatuhetea rehe. Nanongara ja cidade hendy'ja.

<sup>12</sup>Hehanhuhū cidade rokairungava. Yvovouhu no hokairungava. A'ereki paivouhu hokairungava pukuhua oho yvate. Cidade gwereko portas. Doze ko cidade herekoi portas. Portas pyri ġa naġanani opyta dozeve'ġa Tupana'gapyrive'ġa. Portas nanani gwereko aherakwepohara'ġa ndera ojihe. Israelva'ea ra'yrava'ea rakykwepohara'ġa ndera ko ahera'yrava'ea rera. Doze ko ġandera a'ero. <sup>13</sup>Kwara pora koty cidade gwereko trêš portas. Nhimbya koty cidade gwereko trêš portas. Tyapya koty cidade gwereko trêš portas. Kwara kia koty cidade gwereko trêš portas.

<sup>14</sup>Cidade rokairungava oko dozeva'ea rehe hokairungava pyhykava rehe itauhua apopyra rehe. Hokairungava pyhykava rehe nhaporemoko oko ikwatijara. Ikwatijara e'i dozeve'ġa ndera pe cordeiro'jave'ga moirūhara'ġa ndera pe. Ġandera nanani oko hokairungava pyhykava rehe.

<sup>15</sup>Kiroki ga onhi'ī ji ve – gaha gwereko ta'akwarete'ia ouro apopyra a'ea pyvō ti ji taha'ā ikwahava ipukuhua javo cidade pukuhua portas pukuhua no cidade rokairungava pukuhua no.

<sup>16</sup>Ojo'jajo'jaime cidade rova pukuhua kwara pora koty nhimbya koty pavēi tyapya koty pavēi kwara kia koty pavēi. Cidade rova pukuhua ga ha'āha'aġi ta'akwarete'ia pyvō nha'angava pyvō. Paivouhu ihoi ojipejiva'ea pukuhua cidade rova pukuhua ogwovo dois mil e duzentos quilômetros. Cidade yvovouhua pukuhua oko cidade rova pukuhua ja. A'ereki paivouhu oho cidade yvateuhu no ogwovo yvovouhuro dois mil e duzentos quilômetros no.

<sup>17</sup>Cidade rokairungava nhamamuhūa ga ha'āha'aġi. Nhamamuhūa pukuhua ko sessenta e quatro metros.

Nahā Tupana'gapyrive'ga ha'āha'aġi. Ojo'ja nha'angava Tupana'gapyrive'ga apoa vvyakotyve'ġa apoa pavēi.

<sup>18</sup>Cidade rokairungava ko itakatua apopyra jaspel'java'ea. Cidade ko ouropyryva nhaporemoko japopyra – kiroki ouro nomombaraviva'ea. Nurā ouro oko vidro ja – kiroki vidro nomombaraviva'ea. Nurā ji hepiagi ouro vvytera pype. <sup>19-20</sup>Cidade rokairungava oko hokairungava pyhykava rehe ita apopyra rehe dozeva'ea rehe. Hokairungava pyhykava mbojigwahava ko itakatuheteparavuhua. He'yjuhu hete itambere'ia itakatuhetea rehe. Hokairungava pyhykava nanani oko itakatuhetea. A'ea ko nahā:

Ojipea ko jaspel'java'ea.

Ojipea ko safira.

Ojipea ko ágata.

Ojipea ko esmeralda.

Ojipea ko sardônio.

Ojipea ko sárdio.

Ojipea ko crisólito.

Ojipea ko berilo.

Ojipea ko topázio.  
 Ojipea ko crisópraso.  
 Ojipea ko jacinto.  
 Ojipea ko ametista.

A'ea nhaporemo ko itakatuhetea rera – kiroki itakatuhetea oko hokairungava pyhykava.

<sup>21</sup>Doze ko cidade herekoi portas. Portas oko pérolas. Doze portas ko doze pérolas a'ero. Pehea cidadepeva'ea ko ouropyryva nhaporemo japopyra – kiroki ouro nomombaraviva'ea. Nurã ouro oko vidro ja – kiroki vidro nomombaraviva'ea. Nurã ji hepiagi ouro vvytera pype.

<sup>22</sup>Ji ndahepiagi ġajatykahavuhua Tupana'ga mboheteheva cidade pe. Ndogwerekoi reki. A'ereki Tupana'ga ipopoakaheteve'ga vvyakotyve'ġa nduvihavuhete'ga ġahoheve'ga – gaha tuhê opyta upa ġa pyri cidade pe cordeiro'jave'ga pavêi. Nurã ndatekwava'javi cidadepeve'ġa hoa rehe ojatykahavuhua pype. A'ereki ġa ga mbohete gwekohai pe nhaporemo cidade pe.

<sup>23</sup>Ndatekwava'javi kwara rendya rehe cidade pe. Ndatekwava'javi jahya rendya rehe cidade pe no. A'ereki Tupana'ga hendy'jandy'ja imbokojahupava. Cordeiro'jave'ga ko cidade ryapehavamo.

<sup>24</sup>Vvyakotyve'ġa gwyrive'ġa ti hepiakatui okovo kojahuro ġwaramo. Vvyakotyve'ġa nduvihavuhu'ġa nduri cidade pe nehê Tupana'ga mboheteavo heruerua oapoakatukatua cidade pype nehê.

<sup>25</sup>Tupana'ga ti nohovapytymukari tuhê cidade portas nehê. A'ereki nane'ymi arimo pevo. Naypytuni ti cidade pe nehê.

<sup>26</sup>Vvyakotyve'ġa nduvihava'ġa nduri nehê Tupana'ga mboheteavo nehê heruerua oapoakatukatua cidade pype.

<sup>27</sup>Nduri tuhê ti cidade pype ndapyryvive'ġa okote'varuhuve'ġa pavêi i'mbeve'ġa pavêi. Ojipe'ġa Tupana'ga gwereko ġandera livro pype. Ġahã ti uhu cidade pype nehê. Livro ko cordeiro'jave'ga apoa. A'ea pype Tupana'ga okwatjaripe ġandera tuhu ti ġa ji pyri upa okovo avuirama nehê javo – kiroki ġa ojiko ga rehe.

### Paranauhûa ko ahemongohava

**22** <sup>1</sup>Kiro Tupana'gapyryve'ga yvagipeve'ga hepiukari ji ve paranauhûapyryva ahemongohava. Ikatu hete vidro ja. Typy katu hete ko paranauhûa. Ahepia hete ji ypya a'ero. Ohê paranauhûa Tupana'ga apykhavuhua hugwi. Perope cordeiro'jave'ga oapy Tupana'ga pyri oina. Ġa oko aheruvihavuhetero oapyga.

<sup>2</sup>Pehea pyteri pe i'ami cidade pe yva ahemongohava. Yva o'ã paranauhûa rembeyvyrimo no kokoty rovai kikoty rovai no. Dozeva'ea ojoparavuhuva'ea ko yva'ia yva rehe. A'ereki mêns nanani ko ipotyramo ojipea yva'ia. Yva rohova ko vvyakotyve'ġa gwyrive'ġa pohaġa ohoheteavo jupe. <sup>3</sup>Pevova'ea pe nhaporemo pevove'ġa pe nhaporemo po ti Tupana'ga nde'i nehê: “Ite'varuhu po ti nde ve nehê.” A'ea rûi po ti ga ei nehê.

Cidade pe ti Tupana'ga rekoi oapyga oapykavuhua rehe okovo ãanduvihavuhuhetero cordeiro'jave'ga pavêi nehê. Ganhil'igã rupi ti Tupana'gareheve'gã ndekoi ga mboheteavo nehê. <sup>4</sup>Tupana'ga rova ti ãa hepiagi nehê. Gwetovapya rehe ti ãa gwereko garera nehê. <sup>5</sup>Naypytuni ti cidade pe nehê. Ndatekwava'javi ti lamparina rehe nehê. Ndatekwava'javi ti kwara rehe nehê no. A'ereki Tupana'ga ãanduvihavuhuhete'ga ombokojahu ãa pe. Yvyakotyve'gã nduvihavamo ti ãa ndekoi avuirama nehê.

<sup>6</sup>Kiro Tupana'gapyrive'ga ei ji ve:

—A'ea nhaporemo ko a'itituhêva'ea. Pyry hete ahe heroviari a'ea a'ero. Tupana'ga oko onhil'igã mombe'uhara'gã pojykaharetero pyryve'gã pojykaharetero. Gaha e'i ojipyrive'ga pe ga mondovo: “Eho ti imombe'gwovo aere'iva'ea jireheve'gã pe ikwahavuka ãa pe nahã ti nehê javo,” ei Tupana'ga, ei Tupana'gapyrive'ga ji ve.

### Nambegwei ti Jesus'ga rura'javi nehê

<sup>7</sup>—Pehendu ti! Nambegwei ti ji rura'javi nehê, ei Jesus'ga. Pyry hete ãa pe – kiroki ãa ãwendu katu nhirembikwatijarukara João'ga pe aere'iva'ea mombe'uhava, ei Jesus'ga.

<sup>8</sup>—Jihi Joãoramo ahepia tuhê Tupana'gapyrive'ga rembiepiukara. Ji ahendu garemimombe'ua no. Henduvame hepiaga ji nhinoçi Tupana'gapyrive'ga pya pyri tambohete ti ji ga javo – kiroki ga gwepiuka ji ve aere'iva'ea.

<sup>9</sup>A'ero ga ei ji ve:

—Terenhinoçi ji pyri ji mboheteavo. Tupana'ga ti embohete! ei ga. Ji ko Tupana'gapyrive'ga reki jitekovo ganhil'igã rupi nde ja. Ji ko neirũ'gã ja no Tupana'ga nhi'igã mombe'uhara'gã ja. Ji ko ãa ja no – kiroki ãa ojiko Jesus'ga rehe okovo garembikwatijarukara rupi – kiroki garembikwatijarukara omombe'u aere'iva'ea. Nurã ji rui ti embohete. Tupana'ga ti embohete! ei Tupana'gapyrive'ga ji ve.

<sup>10</sup>—Teremimi garembikwatijarukara nde ve! ei ga. Tokwaha pa ti ãa aere'iva'ea nehê. Nambegwei ti nahã nehê, ei ga. <sup>11</sup>Kiroki ãa oko te'varuhu aãwamo – ãa ti toko te'varuhu avuirama nehê. Kiroki ãa tiruahũ aãwamo – ãa ti toko tiruahũ avuirama nehê. Kiroki ãa oko katu aãwamo – ãa ti toko katu avuirama nehê. Kiroki ãa pyry aãwamo – ãa ti toko pyry avuirama nehê, ei Tupana'gapyrive'ga.

<sup>12</sup>—Pehendu ti! Nambegwei ti ji rura'javi nehê, ei Jesus'ga. Yvyakotyve'gã ndeaporoçita ãandetakwera ja ji ikwahavipei. Nurã ti ji imondoi ãa pe ãandeaporoçita kwepykava ãandetakwera ja nehê, ei Jesus'ga.

<sup>13</sup>—Ji ypy ko ako jipe jahykavamo Alfa. Mbapavamo ji ako jahykavamo Ômega. Jypyva'ero ji ako jipe. Mbapavava'ero ji ako, ei Jesus'ga.

<sup>14</sup>—Pyry hete ãa pe – kiroki ãa Tupana'ga nhi'ipo'ru okote'varuhua momboruka. Nahã ti Tupana'ga ei ãa pe a'ero nehê: “Pe'u ti yva hugwi ahemongohava hugwi. Pejo ti cidade pype no pekiavo portas rupi,” e'i ti Tupana'ga nehê, ei Jesus'ga.

<sup>15</sup>—Ojipe'ġa ki a'e te nduri ipype. Tokiyeme ti ġa ipype okote'varuhuheteve'ġa, ipajive'ġa, ndoakwahavive'ġa – kiroki ġa gwereko ġwembireko'ġarūive'ġa, iporujukahara'ġa, ġanembiapopyra mboheteve'ġa, i'mbeve'ġa, ojipe'ġa no – kiroki ġa i'mbe pota jipi. Nanongara'ġa nhaporemo ti ndoki tuhē cidade pype nehē, ei Jesus'ga.

<sup>16</sup>—Jihi ko Jesus, ei ga. Jihi amondo jijipyrive'ga pe pyri tomombe'u ti ga nhinhi'iġa ġa pe javo. A'ero ti pemombe'u garemimombe'ua ojipe'ġa pe – kiroki ġa ojatyka Tupana'ga mboheteavo hendukatuaavo ganhi'iġa. Daviva'ea ko nhiremboopya. Ji ko Daviva'ea rakykwepoharamo no. Ji ko jaytata'ihua ja – kiroki hendy'jandy'ja ko'ema koty, ei Jesus'ga.

<sup>17</sup>Kiro Tupana'ga ra'uva 'ei cordeiro'jave'ga rembirekoruamahēa pavēi: —Herejo! e'i gara'uva hēa pavēi.

Ġahā – kiroki ġa ġwendu Jesus'ga rembikwatijarukara – ġa ti te'i nehē no: “Herejo!”

Ġahā – kiroki ġa ojiko pota Tupana'ga rehe imomborukapota okote'varuhua – ġa ti tuhu upa avuirama Tupana'ga pyri nehē i'gwovo yhya ahemongohava nehē. Ġay'ua pe ji ei ġajikoga Tupana'ga rehe.

Ġahā – kiroki ġa uhu pota upa avuirama Tupana'ga pyri – ġa ti tuhu ojikoga ga rehe nehē i'gwovo yhya ahemongohava ikwepyge'yma nehē.

<sup>18</sup>Joāoramo ji ei ġa momoranduva – kiroki ġa ġwendu Jesus'ga rembikwatijarukara aere'iva'ea mombe'uhava. Ġa pe ji ei ġa imombe'urame ojipe'ġa pe Jesus'ga rembikwatijarukara. Po ġa hajiheva'ea mombe'ui a'ea ko Jesus'ga rembikwatijarukara javo no, a'ero ti Tupana'ga imondoi hahya ġa pe nehē – kiroki hahya Jesus'ga omombe'uuka ġwembikwatijarukara pype. <sup>19</sup>Po ġa nomombe'upavi Jesus'ga rembikwatijarukara ġa imombe'urame ojipe'ġa pe garemikwatijarukara, a'ero ti Tupana'ga ndo'uukari ġa pe yva hugwi ahemongohava hugwi nehē. Ga nombuhurukari ġa cidadepyryva pype nehē no. Nahā ti ga nomomyryvi ġa pe imbuhure'yma ġa pe pyryva'ea. Pyryva'ea Jesus'ga omombe'u ikwatijarukarame ji ve. A'ea ti Tupana'ga nombuhuri ġa pe nehē.

<sup>20</sup>Kiroki ga e'i a'ea pe nhaporemo: “A'iti a tuhē!” – gaha e'i no:

—Nambegwei ti ji rura'javi nehē. Na tuhē ti, ei ga.

Kwa. Na tuhē a'ero! a'e ji. Amém! Herejo, Jesus, nhandepojykaharetero, a'e ji.

<sup>21</sup>Tomomyry ti ga pe me nhaporemo Jesus Cristo'ga nhandepojykaharete'ga, a'e ji.